

В сегодняшней жизни многое зависит от того, знаешь ли ты свои права, свои обязанности, можешь ли ты себя защитить. Однако количество законов и различных постановлений, инструкций, правил и т.д., постоянно увеличивается, и разобраться во всем этом порой не под силу даже юристу, не говоря уже обо всех остальных. К тому же во всех нормативных актах есть «лазейки», знать которые не только полезно, но и часто бывает необходимо.

Именно для того, чтобы каждый мог использовать всю мощь законов в свою пользу, мы создали учебный курс, под названием «[Сам себе юрист](#)».

Начать обучение на этом курсе и узнать больше можно на сайте yurist-online.com

Кримінально-процесуальний Кодекс України (від статті 237 до статті 449)

Зміст документу

Кримінально-процесуальний Кодекс України (від статті 237 до статті 449)	1
Розділ третій ПРОВАДЖЕННЯ СПРАВ У СУДІ ПЕРШОЇ ІНСТАНЦІЇ	7
Глава 23 ПОПЕРЕДНІЙ РОЗГЛЯД СПРАВИ СУДДЕЮ	7
Стаття 237. Питання, які з'ясовуються суддею при попередньому розгляді справи	7
Стаття 240. Порядок попереднього розгляду справи	7
Стаття 241. Строки попереднього розгляду справи	8
Стаття 244. Рішення судді за результатами попереднього розгляду справи	8
Стаття 245. Призначення справи до судового розгляду	8
Стаття 246. Повернення справи на додаткове розслідування	8
Стаття 248. Закриття справи	9
Стаття 249. Зупинення справи і направлення її за підсудністю	9
Стаття 249-1. Повернення справи прокурору	10
Стаття 251. Особливості попереднього розгляду в справах, які порушуються за скаргою потерпілого	10
Стаття 253. Питання, які підлягають вирішенню суддею в зв'язку з підготовкою справи до судового розгляду	10
Стаття 254. Вручення підсудному копії обвинувального висновку і повідомлення про день розгляду справи в суді	11

Стаття 255. Забезпечення права на ознайомлення з матеріалами справи.....	11
Стаття 256. Строки призначення справи до розгляду в суді.....	12
Глава 24 ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ СУДОВОГО РОЗГЛЯДУ.....	12
Стаття 257. Безпосередність, усність судового розгляду.....	12
Стаття 258. Незмінність складу суду при розгляді справи.....	12
Стаття 259. Запасний народний засідатель.....	12
Стаття 260. Головуючий в судовому засіданні.....	12
Стаття 261. Рівність прав сторін у судовому розгляді.....	12
Стаття 262. Участь підсудного в судовому розгляді.....	13
Стаття 263. Права підсудного під час судового розгляду.....	13
Стаття 264. Участь прокурора в судовому засіданні.....	13
Стаття 266. Участь захисника в судовому розгляді.....	14
Стаття 267. Участь потерпілого в судовому розгляді.....	14
Стаття 268. Участь цивільного позивача і цивільного відповідача в судовому розгляді.....	14
Стаття 270. Участь перекладача в судовому розгляді.....	15
Стаття 270-1. Участь спеціаліста в судовому розгляді.....	15
Стаття 271. Розпорядок судового засідання.....	15
Стаття 272. Заходи, які застосовуються до порушників порядку судового засідання.....	15
Стаття 273. Порядок винесення ухвал у судовому засіданні.....	15
Стаття 274. Обрання, скасування або зміна запобіжного заходу в суді.....	16
Стаття 275. Межі судового розгляду.....	16
Стаття 276. Вирішення питання про нове обвинувачення.....	16
Стаття 277. Зміна обвинувачення в суді.....	16
Стаття 278. Вирішення питання про притягнення до кримінальної відповідальності іншої особи.....	17
Стаття 279. Вирішення питання про притягнення до відповідальності за завідомо неправдиві показання, неправильний переклад і неправдивий висновок.....	17
Стаття 280. Відкладення і зупинення розгляду справи.....	17
Стаття 281. Направлення справи на додаткове розслідування.....	18
Стаття 282. Закриття справи.....	18
Глава 25 ПІДГОТОВЧА ЧАСТИНА СУДОВОГО ЗАСІДАННЯ.....	18
Стаття 283. Відкриття судового засідання.....	18
Стаття 284. Перевірка явки учасників судового розгляду.....	18
Стаття 285. Роз'яснення перекладачеві його обов'язків.....	19
Стаття 286. Встановлення особи підсудного і часу вручення йому копії обвинувального висновку.....	19
Стаття 287. Оголошення складу суду і роз'яснення права відводу.....	19
Стаття 288. Наслідки неявки підсудного.....	19
Стаття 289. Наслідки неявки прокурора, громадського обвинувача, захисника чи громадського захисника.....	20
Стаття 290. Наслідки неявки потерпілого.....	20
Стаття 291. Наслідки неявки цивільного позивача.....	20
Стаття 292. Наслідки неявки свідків і експертів.....	20
Стаття 292-1. Допит осіб, які з'явилися в судовому засіданні, при відкладенні розгляду справи.....	21
Стаття 293. Видалення свідків із залу суду.....	21
Стаття 294. Роз'яснення прав підсудному.....	21
Стаття 295. Роз'яснення прав і обов'язків особам, що беруть участь у справі.....	21
Стаття 296. Заявлення і розв'язання клопотань.....	21
Глава 26 СУДОВЕ СЛІДСТВО.....	22
Стаття 297. Початок судового слідства.....	22

Стаття 298. Роз'яснення підсудному суті обвинувачення.....	22
Стаття 299. Визначення обсягу доказів, що підлягають дослідженню, та порядку їх дослідження.....	22
Стаття 300. Допит підсудного.....	23
Стаття 301. Оголошення показань підсудного.....	23
Стаття 301-1. Перехід до судових дебатів після допиту підсудного.....	23
Стаття 302. Роз'яснення свідкові і потерпілому їх прав та обов'язків.....	23
Стаття 303. Допит свідка.....	23
Стаття 304. Додатковий і повторний допит свідка.....	24
Стаття 305. Право свідка використовувати нотатки.....	24
Стаття 306. Оголошення показань свідка.....	24
Стаття 307. Допит неповнолітнього свідка.....	25
Стаття 308. Допит потерпілого.....	25
Стаття 309. Пред'явлення для впізнання.....	25
Стаття 310. Проведення експертизи в суді.....	25
Стаття 311. Допит експерта в суді.....	26
Стаття 312. Проведення додаткової або повторної експертизи.....	26
Стаття 313. Огляд речових доказів.....	26
Стаття 314. Огляд і оголошення документів.....	26
Стаття 315. Огляд місця події.....	26
Стаття 315-1. Судові доручення.....	27
Стаття 316. Дії суду при встановленні в судовому засіданні неосудності підсудного.....	27
Стаття 317. Закінчення судового слідства.....	27
Глава 27 СУДОВІ ДЕБАТИ І ОСТАННЄ СЛОВО ПІДСУДНОГО.....	27
Стаття 318. Порядок судових дебатів.....	27
Стаття 319. Останнє слово підсудного.....	28
Стаття 320. Видалення суду для постановлення вироку.....	28
Глава 28 ПОСТАНОВЛЕННЯ ВИРОКУ.....	28
Стаття 321. Постановлення вироку ім'ям держави.....	28
Стаття 322. Таємниця наради суддів.....	28
Стаття 323. Законність і обґрунтованість вироку.....	28
Стаття 324. Питання, що вирішуються судом при постановленні вироку.....	28
Стаття 325. Порядок наради суддів.....	29
Стаття 326. Відновлення судового слідства.....	29
Стаття 327. Види вироків.....	30
Стаття 328. Розв'язання цивільного позову.....	30
Стаття 329. Забезпечення цивільного позову.....	30
Стаття 330. Вирішення питання про речові докази.....	30
Стаття 331. Вирішення питання про судові витрати.....	30
Стаття 332. Складання вироку.....	30
Стаття 333. Вступна частина вироку.....	31
Стаття 334. Мотивувальна частина вироку.....	31
Стаття 335. Резолютивна частина вироку.....	32
Стаття 337. Визначення міри покарання за сукупністю злочинів.....	33
Стаття 338. Обчислення строку відбуття покарання.....	33
Стаття 339. Підписання вироку і окрема думка.....	33
Стаття 340. Окрема ухвала суду першої інстанції.....	33
Стаття 341. Проголошення вироку.....	34
Стаття 342. Звільнення підсудного з-під варти за вироком суду.....	34
Стаття 343. Застосування запобіжного заходу до набрання вироком законної сили.....	34
Стаття 344. Вручення копії вироку засудженому і виправданому.....	34

Стаття 345. Надання родичам дозволу на побачення з засудженим.....	34
Стаття 346. Заходи піклування про неповнолітніх дітей і збереження майна засудженого.....	34
Розділ четвертий ПРОВАДЖЕННЯ ПО ПЕРЕВІРЦІ ВИРОКІВ, ПОСТАНОВ І УХВАЛ СУДУ	35
Глава 29 ПОДАЧА АПЕЛЯЦІЙ	35
Стаття 347. Судові рішення, на які може бути подана апеляція.....	35
Стаття 348. Особи, які мають право подати апеляцію.....	35
Стаття 349. Порядок і строки апеляційного оскарження.....	36
Стаття 350. Зміст апеляції.....	36
Стаття 351. Повідомлення про апеляцію.....	36
Стаття 352. Залишення апеляції без руху і розгляду.....	37
Стаття 353. Наслідки порушення строку на апеляційне оскарження та порядок його відновлення.....	37
Стаття 354. Наслідки подання апеляції.....	37
Стаття 355. Доповнення, зміна і відкликання апеляції.....	38
Глава 30 РОЗГЛЯД СПРАВИ ЗА АПЕЛЯЦІЄЮ	38
Стаття 356. Суди, які розглядають справи в апеляційному порядку.....	38
Стаття 357. Попередній розгляд справи апеляційним судом.....	38
Стаття 358. Вирішення питань, пов'язаних з підготовкою справи до апеляційного розгляду.....	38
Стаття 359. Інші рішення апеляційного суду, які можуть бути прийняті при попередньому розгляді справи.....	39
Стаття 360. Строки розгляду справи в апеляційному суді.....	39
Стаття 361. Виклик до суду апеляційної інстанції.....	40
Стаття 362. Розгляд справи в суді апеляційної інстанції.....	40
Стаття 363. Відновлення судового слідства.....	40
Стаття 364. Закриття апеляційного провадження.....	41
Стаття 365. Обсяг перевірки справи апеляційним судом.....	41
Стаття 366. Результати розгляду справи в апеляційному суді.....	41
Стаття 367. Підстави для скасування або зміни вироку чи постанови.....	41
Стаття 368. Однобічність або неповнота дізнання, досудового чи судового слідства.....	42
Стаття 369. Невідповідність висновків суду першої інстанції фактичним обставинам справи.....	42
Стаття 370. Істотні порушення вимог кримінально-процесуального закону.....	42
Стаття 371. Неправильне застосування кримінального закону.....	43
Стаття 372. Невідповідність призначеного судом покарання ступені тяжкості злочину та особі засудженого.....	43
Стаття 373. Зміна вироку (постанови) апеляційним судом.....	43
Стаття 374. Скасування вироку (постанови) з поверненням справи прокурору, на додаткове розслідування чи новий судовий розгляд.....	43
Стаття 375. Розгляд справи судом першої інстанції після скасування вироку (постанови).....	44
Стаття 376. Закриття справи апеляційним судом.....	44
Стаття 377. Зміст ухвали апеляційного суду.....	45
Стаття 378. Вирок (постанова) апеляційного суду.....	45
Стаття 379. Складання ухвали, постанови, вироку, оголошення ухвали (постанови) і проголошення вироку апеляційного суду.....	46
Стаття 380. Окрема ухвала апеляційного суду.....	46
Стаття 381. Звернення до виконання ухвали, вироку, постанови апеляційного суду.....	46
Стаття 382. Порядок перевірки ухвал суду і постанов судді.....	47
Глава 31 КАСАЦІЙНЕ ПРОВАДЖЕННЯ	47
Стаття 383. Судові рішення, які можуть бути перевірені в касаційному порядку.....	47
Стаття 384. Особи, які мають право на касаційне оскарження або внесення касаційного	

подання.....	47
Стаття 385. Суди, які розглядають справи в касаційному порядку.....	48
Стаття 386. Строки касаційного оскарження і внесення касаційного подання.....	48
Стаття 387. Порядок касаційного оскарження і внесення касаційного подання.....	48
Стаття 388. Рух справи в касаційній інстанції.....	49
Стаття 389. Наслідки надходження касаційних скарг чи подання і порядок призначення їх до касаційного розгляду.....	49
Стаття 390. Доповнення, зміна і відкликання касаційних скарг і подання.....	49
Стаття 391. Особи, які беруть участь у розгляді справи в касаційному порядку.....	50
Стаття 392. Строки розгляду справи у касаційному суді.....	50
Стаття 393. Прийняття касаційним судом нових матеріалів.....	50
Стаття 394. Розгляд справи касаційним судом.....	50
Стаття 395. Обсяг перевірки справи касаційним судом.....	51
Стаття 396. Результати розгляду справи судом касаційної інстанції.....	51
Стаття 397. Недопустимість погіршення становища засудженого чи виправданого.....	51
Стаття 398. Підстави для скасування або зміни вироку, ухвали чи постанови.....	51
Стаття 399. Обов'язковість вказівок касаційної інстанції.....	52
Стаття 400. Розгляд справи після скасування вироку, постанови чи ухвали.....	52
Стаття 400-1. Закриття справи касаційним судом.....	52
Стаття 400-2. Ухвала касаційного суду.....	52
Стаття 400-3. Звернення ухвали до виконання.....	52
Глава 32 ПЕРЕГЛЯД СУДОВИХ РІШЕНЬ В ПОРЯДКУ ВИКЛЮЧНОГО ПРОВАДЖЕННЯ	52
Стаття 400-4. Підстави для перегляду судових рішень в порядку виключного провадження.....	52
Стаття 400-5. Нововиявлені обставини.....	53
Стаття 400-6. Строки перегляду судових рішень в порядку виключного провадження.....	53
Стаття 400-7. Особи, які мають право поставити питання про перегляд судового рішення в порядку виключного провадження.....	54
Стаття 400-8. Дії прокурора по відновленню справи в зв'язку з нововиявленими обставинами.....	54
Стаття 400-9. Порухення питання про перегляд судового рішення в порядку виключного провадження.....	54
Стаття 400-10. Порядок розгляду справ в порядку виключного провадження.....	55
Розділ п'ятий ВИКОНАННЯ ВИРОКУ, УХВАЛИ І ПОСТАНОВИ СУДУ	55
Глава 33 ВИКОНАННЯ ВИРОКУ, УХВАЛИ І ПОСТАНОВИ СУДУ	55
Стаття 401. Набрання вироком законної сили та його виконання.....	55
Стаття 402. Набрання ухвалою і постановою суду законної сили та їх виконання.....	56
Стаття 403. Обов'язковість вироку, ухвали і постанови суду.....	56
Стаття 404. Порядок звернення вироку до виконання.....	56
Стаття 405-1. Порядок виконання закону, який звільняє від покарання або пом'якшує покарання.....	57
Стаття 406. Зарахування в строк покарання часу перебування засудженого в лікувальній установі.....	57
Стаття 407. Порядок застосування умовно-дострокового звільнення від відбування покарання і заміни невідбутої частини покарання більш м'яким.....	57
Стаття 407-1. Порядок звільнення від відбування покарання вагітних жінок і жінок, які мають дітей віком до трьох років.....	58
Стаття 408. Звільнення від покарання за хворобою.....	58
Стаття 408-1. Порядок звільнення від покарання з випробуванням після закінчення іспитового строку.....	58

Стаття 408-2. Порядок скасування звільнення від відбування покарання з випробуванням	59
Стаття 408-3. Порядок скасування звільнення від відбування покарання вагітних жінок і жінок, які мають дітей віком до трьох років.....	59
Стаття 409. Суд, що вирішує питання, зв'язані з виконанням вироку.....	60
Стаття 410. Порядок заміни штрафу покаранням у виді громадських робіт, виправних робіт штрафом, обмеження чи позбавлення волі службовим обмеженням, позбавлення волі триманням у дисциплінарному батальйоні.....	60
Стаття 410-1. Порядок тимчасового залишення засудженого в слідчому ізоляторі на гауптвахті Військової служби правопорядку у Збройних Силах України чи в тюрмі і переведення з установи виконання покарань в слідчий ізолятор на гауптвахту Військової служби правопорядку у Збройних Силах України.....	61
Стаття 411. Порядок вирішення питань, зв'язаних з виконанням вироку.....	61
Стаття 411-1. Порядок застосування судом примусового лікування до засуджених, які є алкоголіками чи наркоманами, і його припинення.....	62
Стаття 413. Визначення порядку застосування покарання при наявності декількох вироків.....	62
Стаття 414. Порядок розгляду судом клопотання про зняття судимості.....	63
Стаття 415. Нагляд за законністю виконання вироків та інших судових рішень.....	63
Розділ шостий ЗАСТОСУВАННЯ ПРИМУСОВИХ ЗАХОДІВ МЕДИЧНОГО ХАРАКТЕРУ	64
Глава 34 ЗАСТОСУВАННЯ ПРИМУСОВИХ ЗАХОДІВ МЕДИЧНОГО ХАРАКТЕРУ	64
Стаття 416. Підстави до застосування примусових заходів медичного характеру.....	64
Стаття 417. Порядок провадження досудового слідства в справах про діяння неосудних або обмежено осудних осіб.....	64
Стаття 418. Дії прокурора в справах неосудних або обмежено осудних осіб.....	64
Стаття 419. Порядок судового розгляду справ про застосування примусових заходів медичного характеру.....	64
Стаття 420. Питання, які вирішуються судом у справах про застосування примусових заходів медичного характеру.....	65
Стаття 421. Рішення суду в справах про застосування примусових заходів медичного характеру.....	65
Стаття 422. Скасування або зміна примусових заходів медичного характеру.....	65
Стаття 423. Відновлення кримінальної справи щодо особи, до якої були застосовані примусові заходи медичного характеру.....	66
Стаття 424. Оскарження ухвали, постанови судді або суду про застосування, скасування чи зміну примусових заходів медичного характеру або внесення на них подання прокурора.....	66
Розділ сьомий ПРОТОКОЛЬНА ФОРМА ДОСУДОВОЇ ПІДГОТОВКИ МАТЕРІАЛІВ	66
Глава 35 ПРОТОКОЛЬНА ФОРМА ДОСУДОВОЇ ПІДГОТОВКИ МАТЕРІАЛІВ	66
Стаття 425. Здійснення провадження за протокольною формою досудової підготовки матеріалів.....	66
Стаття 426. Порядок надіслання матеріалів до суду.....	67
Стаття 430. Порушення справи прокурором.....	68
Стаття 431. Розгляд справи в суді.....	68
Розділ восьмий ПРОВАДЖЕННЯ В СПРАВАХ ПРО ЗЛОЧИНИ НЕПОВНОЛІТНІХ	68
Глава 36 ОСОБЛИВОСТІ ПРОВАДЖЕННЯ В СПРАВАХ ПРО ЗЛОЧИНИ НЕПОВНОЛІТНІХ	68
Стаття 432. Порядок провадження в справах про злочини неповнолітніх.....	68
Стаття 433. Обставини, що підлягають встановленню в справах про злочини неповнолітніх.....	68
Стаття 434. Затримання та взяття під варту неповнолітнього.....	69
Стаття 436. Віддання неповнолітнього під нагляд батьків, опікунів, піклувальників або адміністрації дитячої установи.....	69

Стаття 437. Порядок виклику неповнолітнього обвинуваченого.....	69
Стаття 438. Пред'явлення обвинувачення і допит неповнолітнього обвинуваченого.....	69
Стаття 439. Виділення справи про злочин неповнолітнього в окреме провадження.....	70
Стаття 440. Пред'явлення матеріалів справи неповнолітньому обвинуваченому.....	70
Стаття 441. Участь законного представника неповнолітнього підсудного в судовому розгляді.....	70
Стаття 442. Участь у судовому розгляді представників служби у справах неповнолітніх та міліції у справах неповнолітніх.....	70
Стаття 443. Участь у судовому розгляді представників підприємств, установ і організацій.....	71
Стаття 444. Видалення неповнолітнього підсудного з залу судового засідання.....	71
Стаття 445. Питання, що вирішуються судом при постановленні вироку.....	71
Стаття 446. Зміст вироку.....	71
Стаття 447. Порядок застосування до неповнолітнього примусових заходів виховного характеру.....	72
Стаття 448. Питання, які підлягають вирішенню судом у справах про застосування примусових заходів виховного характеру.....	72
Стаття 449. Оскарження ухвали, постанови суду про застосування примусових заходів виховного характеру або внесення на неї подання прокурора.....	72

Кримінально-процесуальний кодекс України
(від статті 237 до статті 449)

Розділ третій ПРОВАДЖЕННЯ СПРАВ У СУДІ ПЕРШОЇ ІНСТАНЦІЇ

Глава 23 ПОПЕРЕДНІЙ РОЗГЛЯД СПРАВИ СУДДЕЮ

(Назва глави 23 в редакції Закону N 2533-III від 21.06.2001 – набуває чинності з 29.06.2001)

Стаття 237. Питання, які з'ясовуються суддею при попередньому розгляді справи

У справі, що надійшла від прокурора, суддя з'ясовує щодо кожного з обвинувачених такі питання:

- 1) чи підсудна справа суду, на розгляд якого вона надійшла;
- 2) чи немає підстав для закриття справи або її зупинення;
- 3) чи складено обвинувальний висновок відповідно до вимог цього Кодексу;
- 4) чи немає підстав для зміни, скасування або обрання запобіжного заходу;
- 5) чи не було допущено під час порушення справи, провадження дізнання або досудового слідства таких порушень вимог цього Кодексу, без усунення яких справа не може бути призначена до судового розгляду.

За клопотанням прокурора, обвинуваченого, його захисника чи законного представника, потерпілого чи його представника суддя з'ясовує також питання про те, чи немає підстав для притягнення до кримінальної відповідальності інших осіб.

За клопотанням прокурора, потерпілого чи його представника суддя з'ясовує також питання про те, чи немає підстав для кваліфікації дій обвинуваченого за статтею Кримінального кодексу, яка передбачає відповідальність за більш тяжкий злочин чи для пред'явлення йому обвинувачення, яке до цього не було пред'явлено.

(Стаття 237 із змінами, внесеними згідно з Указом ПВР N 986-VIII від 30.08.72, Законами N 2464-XII від 17.06.92, N 1483-III від 22.02.2000, в редакції Закону N 2533-III від 21.06.2001 – набуває чинності з 29.06.2001)

(Статтю 238 виключено на підставі Закону N 2533-III (2533-14) від 21.06.2001 - набуває чинності з 29.06.2001)

(Статтю 239 виключено на підставі Закону N 2533-III (2533-14) від 21.06.2001 - набуває чинності з 29.06.2001)

Стаття 240. Порядок попереднього розгляду справи

Попередній розгляд справи здійснюється суддею одноособово з обов'язковою участю прокурора. Про день попереднього розгляду справи повідомляються також інші учасники процесу, однак їх неявка не перешкоджає розгляду справи.

Попередній розгляд справи починається з доповіді прокурора щодо можливості призначення справи до судового розгляду. Якщо в судове засідання з'явилися інші учасники судового розгляду, вони висловлюють свої думки щодо питань, зазначених у статті 237 цього Кодексу, та заявлених ними клопотань. Прокурор висловлює свою думку щодо клопотань, заявлених іншими учасниками судового розгляду. Постанова судді виноситься в нарадчій кімнаті.

При попередньому розгляді справи ведеться протокол.

(Стаття 240 із змінами, внесеними згідно з Указом ПВР N 117-VIII від 30.08.71; в редакції Закону N 2533-III від 21.06.2001 – набуває чинності з 29.06.2001; із змінами, внесеними згідно із Законом N 3150-IV від 30.11.2005)

Стаття 241. Строки попереднього розгляду справи

Справа повинна бути призначена до попереднього розгляду не пізніше десяти діб, а у разі складності справи — не пізніше тридцяти діб з дня надходження її до суду.

(Стаття 241 в редакції Закону N 2533-III від 21.06.2001 – набуває чинності з 29.06.2001)

(Статтю 242 виключено на підставі Закону N 2533-III (2533-14) від 21.06.2001 - набуває чинності з 29.06.2001)

(Статтю 243 виключено на підставі Закону N 2533-III (2533-14) від 21.06.2001 - набуває чинності з 29.06.2001)

Стаття 244. Рішення судді за результатами попереднього розгляду справи

За результатами попереднього розгляду справи суддя своєю постановою приймає одне з таких рішень:

- 1) про призначення справи до судового розгляду;
- 2) про зупинення провадження в справі;
- 3) про повернення справи прокуророві;
- 4) про направлення справи за підсудністю;
- 5) про закриття справи;

б) про повернення справи на додаткове розслідування.

(Стаття 244 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2464-XII від 17.06.92, в редакції Закону N 2533-III від 21.06.2001 – набуває чинності з 29.06.2001)

Стаття 245. Призначення справи до судового розгляду

За наявності достатніх підстав для розгляду справи в судовому засіданні суддя, не вирішуючи наперед питання про винуватість, виносить постанову про призначення справи до судового розгляду.

У постанові повинні бути зазначені: місце і дата її винесення, посада і прізвище судді, прізвище, ім'я і по батькові обвинуваченого, підстави призначення справи до розгляду, стаття Кримінального кодексу, за якою пред'явлено обвинувачення, та рішення з інших питань, пов'язаних з підготовкою справи до розгляду.

Постанова судді оскарженню не підлягає, на неї не може бути внесено подання прокурором.

(Стаття 245 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2464-XII від 17.06.92, в редакції Закону N 2533-III від 21.06.2001 – набуває чинності з 29.06.2001)

Стаття 246. Повернення справи на додаткове розслідування

При попередньому розгляді справи суддя з власної ініціативи чи за клопотанням прокурора, обвинуваченого, його захисника чи законного представника, потерпілого, позивача, відповідача або їх представників своєю постановою повертає справу на додаткове розслідування у випадках, коли під час порушення справи, провадження дізнання або досудового слідства були допущені такі порушення вимог цього Кодексу, без усунення яких справа не може бути призначена до судового розгляду.

За клопотанням прокурора, обвинуваченого, його захисника чи законного представника суддя вправі повернути справу на додаткове розслідування для притягнення до кримінальної відповідальності інших осіб, якщо окремий розгляд справи щодо них неможливий. За клопотанням прокурора, потерпілого чи його представника суддя може повернути справу на додаткове розслідування і у випадках наявності підстав для кваліфікації дій обвинуваченого за статтею Кримінального кодексу, яка передбачає відповідальність за більш тяжкий злочин, чи для пред'явлення йому обвинувачення, яке до цього не було пред'явлено.

У постанові суддя зазначає підстави повернення справи на додаткове розслідування і може вказати, які слідчі дії повинні бути проведені при додатковому розслідуванні. В постанові також повинно бути вирішено питання про запобіжний захід щодо обвинуваченого.

Копія постанови протягом трьох діб після її винесення надсилається сторонам.

На постанову протягом семи діб з дня її винесення сторони можуть подати апеляції до апеляційного суду, а якщо справа розглядається по першій інстанції апеляційним судом — касаційні подання чи скарги до касаційного суду.

(Стаття 246 в редакції Закону N 2533-III від 21.06.2001 – набуває чинності з 29.06.2001)

(Статтю 247 виключено на підставі Закону N 2533-III (2533-14) від 21.06.2001 - набуває чинності з 29.06.2001)

Стаття 248. Закриття справи

При наявності обставин, передбачених статтею 6, частиною першою статті 7, статтями 7-1, 7-2, 8, 9, 10 і 11-1 цього Кодексу, суддя своєю мотивованою постановою закриває справу, скасовує запобіжні заходи, заходи забезпечення цивільного позову і конфіскації майна, а також

вирішує питання про речові докази, зокрема про гроші, цінності та інші речі, нажиті злочинним шляхом.

Копія постанови протягом трьох діб після її винесення надсилається сторонам.

На постанову протягом семи діб з дня її винесення сторони можуть подати апеляції до апеляційного суду, а якщо справа розглядається по першій інстанції апеляційним судом — касаційні подання чи скарги до касаційного суду.

(Стаття 248 із змінами, внесеними згідно з Указом ПВР N 1851-IX від 23.03.77, в редакції Закону N 2533-III від 21.06.2001 — набуває чинності з 29.06.2001; із змінами, внесеними згідно із Законом N 2670-III від 12.07.2001)

Стаття 249. Зупинення справи і направлення її за підсудністю

Коли при попередньому розгляді справи з'ясується, що обвинувачений зник і місцеперебування його невідоме, суддя виносить постанову про зупинення провадження в справі до розшуку обвинуваченого.

У разі захворювання обвинуваченого, що виключає можливість його участі в судовому розгляді справи, суддя своєю постановою зупиняє провадження в справі до його видужання.

Встановивши, що справа не підсудна суду, на розгляд якого вона надійшла, суддя виносить постанову про направлення справи за підсудністю.

Постанова про зупинення справи чи направлення її за підсудністю оскарженню не підлягає, на неї не може бути внесено подання прокурором.

(Стаття 249 в редакції Закону N 2533-III від 21.06.2001 — набуває чинності з 29.06.2001)

Стаття 249-1. Повернення справи прокурору

Суддя своєю постановою повертає справу прокурору у разі, якщо прокурором були суттєво порушені вимоги статей 228-232 цього Кодексу, для усунення виявлених порушень.

Постанова про повернення справи прокурору оскарженню не підлягає, на неї може бути внесення подання прокурором.

(Кодекс доповнено статтею 249-1 згідно із Законом N 2533-III від 21.06.2001 — набуває чинності з 29.06.2001)

(Статтю 250 виключено на підставі Закону N 2533-III (2533-14) від 21.06.2001 - набуває чинності з 29.06.2001)

Стаття 251. Особливості попереднього розгляду в справах, які порушуються за скаргою потерпілого

Скарга потерпілого повинна відповідати вимогам, які цим Кодексом встановлені щодо обвинувального висновку (статті 223 і 224 цього Кодексу).

Суддя, одержавши від потерпілого скаргу з проханням порушити справу, приймає одне із таких рішень:

1) залишає скаргу без розгляду, якщо вона не відповідає вимогам, зазначеним у частині першій цієї статті, та повертає її особі, яка подала скаргу;

2) за наявності до того підстав відмовляє в порушенні кримінальної справи або надсилає її за належністю прокурору;

3) за наявності достатніх даних, які вказують на вчинення злочину, передбаченого частиною першою статті 27 цього Кодексу, порушує кримінальну справу і призначає її до розгляду.

Підсудному не пізніше як за три доби до дня слухання справи повинна бути вручена копія скарги потерпілого, копія постанови судді про порушення кримінальної справи та повістка про виклик його в судове засідання.

Зустрічні обвинувачення в справах про злочини, зазначені в частині першій статті 27 цього Кодексу, можуть бути об'єднані в одну справу.

На постанову про відмову в порушенні кримінальної справи протягом семи діб з дня її винесення особа, яка подала скаргу, вправі подати апеляцію до апеляційного суду.

(Стаття 251 в редакції Закону N 2533-III від 21.06.2001 – набуває чинності з 29.06.2001)

(Статтю 252 виключено на підставі Закону N 2533-III (2533-14) від 21.06.2001 - набуває чинності з 29.06.2001)

Стаття 253. Питання, які підлягають вирішенню суддею в зв'язку з підготовкою справи до судового розгляду

Прийнявши рішення про призначення справи до судового розгляду, суддя вирішує такі питання:

- 1) про призначення захисника у випадках, коли його участь у справі є обов'язковою;
- 2) про зміну, скасування або обрання запобіжного заходу;
- 3) про визнання особи законним представником обвинуваченого, потерпілою, відповідачем, представником потерпілого, позивача, відповідача, якщо рішення про це не було прийняте під час розслідування справи;
- 4) про визнання потерпілого цивільним позивачем, якщо позов не був заявлений під час розслідування справи;
- 5) про список осіб, які підлягають виклику в судове засідання, та витребування додаткових доказів;
- 7) про заходи щодо забезпечення цивільного позову;
- 8) про виклик у необхідних випадках перекладача;
- 10) про розгляд справи у відкритому чи закритому судовому засіданні;
- 11) про день і місце судового розгляду справи;
- 12) всі інші питання, які стосуються підготовчих до суду дій.

За наявності підстав вважати, що в стадії судового розгляду відповідно до статті 299 цього Кодексу будуть досліджуватися лише деякі докази або вони не будуть досліджуватися взагалі, суддя вправі викликати в судове засідання лише тих осіб чи витребувати лише ті докази, про допит чи дослідження яких надійшли клопотання від учасників судового розгляду.

Суддя не вправі відмовити учасникам судового розгляду у дослідженні в стадії судового розгляду доказів, якщо вони є належними і допустимими.

(Стаття 253 із змінами, внесеними згідно із Законами N 3780-XII від 23.12.93, N 1381-XIV від 13.01.2000, в редакції Закону N 2533-III від 21.06.2001 – набуває чинності з 29.06.2001)

Стаття 254. Вручення підсудному копії обвинувального висновку і повідомлення про день розгляду справи в суді

Копія обвинувального висновку і повістка про виклик до суду вручаються підсудному під розписку не пізніше як за три доби до дня розгляду справи в суді. У копіях обвинувального висновку та додатках до нього, що вручаються підсудному, з метою забезпечення безпеки осіб, які підлягають виклику в судове засідання, їх адреси не зазначаються.

(Частину другу статті 254 виключено на підставі Закону

№ 2533-III (2533-14) від 21.06.2001 - набуває чинності з 29.06.2001)

Якщо зазначені в цій статті документи складено мовою, якою не володіє підсудний, вони вручаються підсудному перекладеними на його рідну мову або іншу мову, якою він володіє.

Всі інші особи повідомляються про день розгляду справи в суді в той же строк.

Свідки, експерти, перекладачі викликаються до суду повісткою.

Особи, щодо яких були застосовані заходи безпеки, викликаються в судове засідання виключно через орган, який здійснює ці заходи.

Якщо підсудний неповнолітній, то копія обвинувального висновку вручається йому і його законному представникові.

(Стаття 254 із змінами, внесеними згідно з Указом ПВР № 6834-Х від 16.04.84, Законами № 1381-XIV від 13.01.2000, № 2533-III від 21.06.2001 - набуває чинності з 29.06.2001)

Стаття 255. Забезпечення права на ознайомлення з матеріалами справи

Після призначення справи до судового розгляду суддя повинен забезпечити прокуророві, підсудному, його захисникові, потерпілому, цивільному позивачеві і їх представникам, коли вони про це заявлять клопотання, можливість ознайомитися з матеріалами справи, а цивільному відповідачеві і його представникові — з матеріалами, що стосуються цивільного позову. Зазначені особи мають право робити з матеріалів необхідні виписки.

Матеріали про застосування заходів безпеки щодо осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві, для ознайомлення не пред'являються.

(Стаття 255 із змінами, внесеними згідно із Законами № 1381-XIV від 13.01.2000, № 2533-III від 21.06.2001 - набуває чинності з 29.06.2001)

Стаття 256. Строки призначення справи до розгляду в суді

Справа повинна бути призначена до розгляду в суді не пізніше десяти діб, а у випадках складності справи — не пізніше двадцяти діб з дня попереднього її розгляду.

(Стаття 256 із змінами, внесеними згідно із Законом № 2533-III від 21.06.2001 - набуває чинності з 29.06.2001)

Глава 24 ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ СУДОВОГО РОЗГЛЯДУ

Стаття 257. Безпосередність, усність судового розгляду

Суд першої інстанції при розгляді справи повинен безпосередньо дослідити докази в справі: допитати підсудних, потерпілих, свідків, заслухати висновки експертів, оглянути речові докази, оголосити протоколи та інші документи.

Судове засідання по кожній справі відбувається безперервно, крім часу, призначеного для відпочинку.

(Стаття 257 із змінами, внесеними згідно із Законом № 3129-XII від 22.04.93)

Стаття 258. Незмінність складу суду при розгляді справи

Кожна справа повинна бути розглянута в одному й тому ж складі суддів. Коли хто-небудь із суддів позбавлений можливості продовжувати брати участь у засіданні, він повинен бути замінений іншим суддею, і розгляд справи розпочинається з початку, за винятком випадків, передбачених статтею 259 цього Кодексу.

Якщо із складу суду вибуває головуючий, розгляд справи відкладається.

Стаття 259. Запасний народний засідатель

У справі, для розгляду якої необхідний значний час, може бути викликаний запасний народний засідатель. Запасний народний засідатель перебуває в залі судового засідання з початку розгляду справи і в разі вибуття народного засідателя із складу суду замінює його.

Коли запасний засідатель при цьому не вимагає відновлення судових дій з початку, розгляд справи продовжується.

Стаття 260. Головуючий в судовому засіданні

Головуючий в судовому засіданні керує судовим засіданням, спрямовуючи судове слідство на забезпечення здійснення сторонами своїх прав, усуває з судового слідства все те, що не стосується розглядуваної справи, і забезпечує належний високий рівень судового процесу.

Коли хто-небудь з учасників судового розгляду заперечує проти дій головуючого, які обмежують або порушують їх права, це заперечення заноситься до протоколу.

(Стаття 260 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2533-III від 21.06.2001 – набуває чинності з 29.06.2001)

Стаття 261. Рівність прав сторін у судовому розгляді

Сторона обвинувачення (прокурор, а також потерпілий, цивільний позивач та їх представники) і сторона захисту (підсудний, захисник і законний представник, цивільний відповідач і його представник) користуються рівними правами на заявлення відводів і клопотань, подання доказів, участь в їх дослідженні та доведенні їх переконливості, виступ у судових дебатах, оскарження процесуальних рішень суду.

(Стаття 261 в редакції Закону N 2533-III від 21.06.2001 – набуває чинності з 29.06.2001)

Стаття 262. Участь підсудного в судовому розгляді

Розгляд справи в засіданні суду першої інстанції відбувається з участю підсудного, явка якого до суду є обов'язковою.

Розгляд справи при відсутності підсудного допускається лише у виняткових випадках:

- 1) коли підсудний перебуває за межами України і ухиляється від явки до суду;
- 2) коли справу про злочин, за який не може бути призначено покарання у вигляді позбавлення волі, підсудний просить розглянути у його відсутності. Проте суд має право і в цьому разі визнати явку підсудного обов'язковою.

(Стаття 262 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2857-XII від 15.12.92)

Стаття 263. Права підсудного під час судового розгляду

В судовому засіданні підсудний має право:

- 1) заявляти відводи;
 - 1-1) на колегіальний розгляд справи у випадках, передбачених законом;
- 2) мати захисника або взяти захист своїх інтересів на себе;
- 3) заявляти клопотання і висловлювати свою думку про клопотання інших учасників судового розгляду;
- 4) подавати докази, просити суд про приєднання до справи документів, про виклик свідків, про призначення експертизи і витребування інших доказів;
- 5) давати показання по суті справи в кожний момент судового слідства або відмовитися давати показання і відповідати на запитання;
- 6) просити суд про оголошення доказів, що є в справі;

7) задавати питання іншим підсудним, свідкам, експертові, спеціалістові, потерпілому, цивільному позивачеві і цивільному відповідачеві;

8) брати участь в огляді речових доказів, місця вчинення злочину і документів;

9) брати участь у судових дебатах;

10) звертатися до суду з останнім словом.

(Стаття 263 із змінами, внесеними згідно з Указом ПВР N 6834-X від 16.04.84, Законами N 3780-XII від 23.12.93, N 305/94-ВР від 20.12.94, N 2533-III від 21.06.2001 – набуває чинності з 29.06.2001)

Стаття 264. Участь прокурора в судовому засіданні

Участь прокурора в судовому засіданні є обов'язковою, крім випадків:

1) коли розглядаються справи про злочини, передбачені частиною першою статті 27 цього Кодексу;

2) коли він відмовився від підтримання державного обвинувачення.

Прокурор, керуючись вимогами закону і своїм внутрішнім переконанням, підтримує перед судом державне обвинувачення, подає докази, бере участь у дослідженні доказів, заявляє клопотання і висловлює свою думку щодо клопотань інших учасників судового розгляду, викладає свої міркування з приводу застосування кримінального закону і міри покарання щодо підсудного.

Коли в результаті судового розгляду прокурор прийде до переконання, що дані судового слідства не підтверджують пред'явленого підсудному обвинувачення, він повинен відмовитися від обвинувачення і у своїй постанові викласти мотиви відмови. В цьому випадку суд роз'яснює потерпілому та його представнику їх право вимагати продовження розгляду справи і підтримувати обвинувачення.

Прокурор пред'являє або підтримує пред'явлений цивільний позов, якщо цього вимагає охорона прав фізичних чи юридичних осіб або державних інтересів.

(Стаття 264 із змінами, внесеними згідно з Указом ПВР N 6834-X від 16.04.84, Законом N 2857-XII від 15.12.92, в редакції Закону N 2533-III від 21.06.2001 – набуває чинності з 29.06.2001)

(Статтю 265 виключено на підставі Закону N 2533-III (2533-14) від 21.06.2001 - набуває чинності з 29.06.2001)

Стаття 266. Участь захисника в судовому розгляді

Захисник сприяє підсудному в здійсненні його прав і в захисті його законних інтересів. Захисник має право на побачення з підсудним, бере участь у дослідженні доказів, порушує перед судом клопотання про витребування і приєднання до справи нових доказів, що виправдують підсудного або пом'якшують його відповідальність, заявляє інші клопотання, викладає суду свою думку про клопотання інших учасників судового розгляду.

Захисник бере участь у судових дебатах, висловлюючи суду свою думку про значення перевірених доказів у справі, про наявність обставин, які виправдовують підсудного чи пом'якшують його відповідальність, а також свої міркування з приводу застосування кримінального закону та міри покарання.

(Стаття 266 із змінами, внесеними згідно із Законом N 3780-XII від 23.12.93)

Стаття 267. Участь потерпілого в судовому розгляді

Потерпілий під час судового розгляду справи має право: давати показання; заявляти відводи і клопотання; висловлювати свою думку про клопотання інших учасників судового

розгляду; давати пояснення з приводу досліджуваних судом обставин справи; подавати докази, задавати питання свідкам, експертові, спеціалістові і підсудним; брати участь в огляді місця вчинення злочину, речових доказів, документів, а в справах, зазначених у частині першій статті 27 цього Кодексу, — підтримувати обвинувачення. Потерпілий може брати участь у судових дебатах.

У разі відмови прокурора від обвинувачення потерпілий вправі вимагати продовження розгляду справи. У цьому випадку він підтримує обвинувачення.

(Стаття 267 із змінами, внесеними згідно з Указом ПВР N 6834-X від 16.04.84, в редакції Закону N 2533-III від 21.06.2001 — набуває чинності з 29.06.2001)

Стаття 268. Участь цивільного позивача і цивільного відповідача в судовому розгляді

Цивільний позивач і цивільний відповідач та їх представники мають право: бути присутніми при розгляді справи в суді, заявляти відводи і клопотання, висловлювати свою думку про клопотання інших учасників судового розгляду, давати пояснення, брати участь у дослідженні доказів і в судових дебатах щодо доведеності вчинення злочину і його цивільно-правових наслідків.

(Статтю 269 виключено на підставі Указу ПВР N 117-VIII (117-08) від 30.08.71)

Стаття 270. Участь перекладача в судовому розгляді

У випадках, передбачених статтею 19 цього Кодексу, в судове засідання запрошується перекладач.

При допиті німого або глухого запрошується особа, яка розуміє їх знаки. Щодо цієї особи діють правила, встановлені цим Кодексом для перекладача.

Стаття 270-1. Участь спеціаліста в судовому розгляді

У необхідних випадках в судове засідання може бути викликаний спеціаліст, який бере участь у судовому слідстві стосовно до правил, встановлених статтею 128-1 цього Кодексу.

(Кодекс доповнено статтею 270-1 згідно з Указом ПВР N 117-VIII від 30.08.71)

Стаття 271. Розпорядок судового засідання

Підтримання порядку під час судового засідання покладається на головуючого.

Всі учасники судового розгляду, а також всі присутні в залі судового засідання повинні беззаперечно виконувати розпорядження головуючого про додержання порядку в судовому засіданні.

Всі учасники судового розгляду звертаються до суду, дають свої показання і роблять заяви стоячи. Відступати від цього правила можна лише з дозволу головуючого.

Особи молодші за шістнадцять років, коли вони не є підсудними, потерпілими або свідками в справі, не допускаються до залу суду.

Стаття 272. Заходи, які застосовуються до порушників порядку судового засідання

Якщо підсудний порушить порядок засідання або не підкориться розпорядженням головуючого, останній попереджає підсудного про те, що в разі повторення ним зазначених дій його буде видалено з залу засідання. При повторному порушенні порядку судового засідання підсудного за ухвалою суду можна видалити з залу засідання тимчасово або на весь час

судового розгляду справи. У цьому випадку вирок після його винесення негайно оголошується підсудному.

В разі невиконання розпорядження головуючого прокурором, громадським обвинувачем, захисником чи громадським захисником головуючий робить їм попередження. При дальшому невідкоренні будь-якої із зазначених осіб розпорядженням головуючого розгляд справи за ухвалою суду може бути відкладено, якщо неможливо без шкоди для справи замінити цю особу іншою. Одночасно суд повідомляє про це відповідно вищестоящого прокурора, Міністерство юстиції України, кваліфікаційно-дисциплінарну комісію адвокатури.

За невідкорення розпорядженню головуючого або порушення порядку під час судового засідання свідок, потерпілий, цивільний позивач, цивільний відповідач та інші громадяни несуть відповідальність за частиною 1 статті 185-3 Кодексу України про адміністративні правопорушення.

(Стаття 272 із змінами, внесеними згідно з Указами ПВР N 6834-X від 16.04.84, N 9166-XI від 04.05.90, Законом N 3780-XII від 23.12.93)

Стаття 273. Порядок винесення ухвал у судовому засіданні

В усіх питаннях, які вирішуються судом під час судового розгляду, суд виносить ухвали. Ухвали про направлення справи для провадження додаткового розслідування, при вирішенні питань, зазначених у статтях 276, 278 і 279 цього Кодексу, про закриття справи, про обрання, зміну або скасування запобіжного заходу, про застосування заходів безпеки, про відводи і про призначення експертизи, а також окремі ухвали виносяться судом у нарадчій кімнаті і викладаються у вигляді окремого документа, який підписується всім складом суду.

Всі інші ухвали можуть за розсудом суду виноситися або у зазначеному вище порядку, або після наради суддів на місці з занесенням ухвали до протоколу судового засідання.

Ухвали, винесені судом під час судового розгляду, підлягають оголошенню, крім ухвал, що виносяться в порядку, передбаченому частиною третьою статті 52-1 і частиною першою статті 52-3 цього Кодексу.

При одноособовому розгляді справи в зазначених у цій статті випадках суддя виносить постанови.

(Стаття 273 із змінами, внесеними згідно з Указом ПВР N 6834-X від 16.04.84, Законами N 2464-XII від 17.06.92, N 1381-XIV від 13.01.2000, N 2533-III від 21.06.2001 – набуває чинності з 29.06.2001)

Стаття 274. Обрання, скасування або зміна запобіжного заходу в суді

Під час розгляду справи суд, при наявності до того підстав, може своєю ухвалою змінити, скасувати або обрати запобіжний захід щодо підсудного.

При обранні запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою суд повинен керуватися відповідними статтями глави 13 цього Кодексу.

Стаття 275. Межі судового розгляду

Розгляд справи провадиться тільки відносно підсудних і тільки в межах пред'явленого їм обвинувачення.

В разі необхідності доповнити чи змінити пред'явлене обвинувачення або порушити кримінальну справу по новому обвинуваченню чи щодо нових осіб суд додержується правил, установлених в статтях 276, 277, 278 цього Кодексу.

(Стаття 275 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2533-III від 21.06.2001 – набуває чинності з 29.06.2001)

Стаття 276. Вирішення питання про нове обвинувачення

Коли дані судового слідства вказують, що підсудний вчинив ще й інший злочин, по якому обвинувачення не було йому пред'явлено, суд за клопотанням прокурора, потерпілого чи його представника, не зупиняючи розгляду справи, виносить ухвалу, а суддя — постанову, якими про вчинення цього злочину повідомляє прокурора.

У тих випадках, коли нове обвинувачення тісно зв'язане з початковим і окремих розгляд їх неможливий, вся справа повертається для додаткового розслідування.

Після додаткового розслідування справа направляється до суду в загальному порядку.

На ухвалу, постанову протягом семи діб з дня її винесення сторони можуть подати апеляції до апеляційного суду, а якщо справа розглядається по першій інстанції апеляційним судом — касаційні подання чи скаргу до касаційного суду.

(Стаття 276 із змінами, внесеними згідно із Законами N 2464-XII від 17.06.92, N 2857-XII від 15.12.92, в редакції Закону N 2533-III від 21.06.2001 — набуває чинності з 29.06.2001)

Стаття 277. Зміна обвинувачення в суді

Під час судового розгляду до закінчення судового слідства прокурор вправі змінити пред'явлене особі обвинувачення.

Зміна обвинувачення не допускається, якщо цим будуть порушені правила про підсудність чи обов'язковість проведення досудового слідства. У цьому випадку за наявності до того підстав прокурор заявляє клопотання про повернення справи на додаткове розслідування.

Прийшовши до переконання, що пред'явлене особі обвинувачення потрібно змінити, прокурор виносить постанову, в якій формулює нове обвинувачення та викладає мотиви прийнятого рішення. Прокурор оголошує постанову і вручає її копії підсудному, його захиснику і законному представнику, потерпілому, позивачу, відповідачу і їх представникам. Постанова долучається до справи.

Якщо в постанові прокурора ставиться питання про застосування кримінального закону, який передбачає відповідальність за менш тяжкий злочин, чи про зменшення обсягу обвинувачення, то суд роз'яснює потерпілому та його представнику їх право підтримувати обвинувачення у раніше пред'явленому обсязі.

Якщо потерпілий та його представник відмовились підтримувати обвинувачення у раніше пред'явленому обсязі, а також у всіх інших випадках, суд роз'яснює підсудному, що той буде захищатись в судовому засіданні від нового обвинувачення, після чого відкладає розгляд справи не менше ніж на три доби для надання підсудному, його захиснику і законному представнику можливості підготуватись до захисту проти нового обвинувачення. За клопотанням підсудного цей строк може бути скорочений. Після закінчення цього строку розгляд справи продовжується.

(Стаття 277 в редакції Закону N 2533-III від 21.06.2001 — набуває чинності з 29.06.2001)

Стаття 278. Вирішення питання про притягнення до кримінальної відповідальності іншої особи

Суд, встановивши під час судового слідства, що злочин вчинила будь-яка з осіб, не притягнутих до кримінальної відповідальності, за клопотанням прокурора, потерпілого або його представника виносить мотивовану ухвалу, а суддя — постанову, якими про вчинення цього злочину повідомляє прокурора або направляє все провадження в справі для проведення досудового слідства чи дізнання.

(Стаття 278 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2464-XII від 17.06.92, в редакції Закону N 2533-III від 21.06.2001 — набуває чинності з 29.06.2001)

Стаття 279. Вирішення питання про притягнення до відповідальності за завідомо неправдиві показання, неправильний переклад і неправдивий висновок

Одночасно з постановленням вироку суд своєю ухвалою, а суддя постановою вправі поставити перед прокурором питання про притягнення до відповідальності свідка, потерпілого, експерта або перекладача за завідомо неправдиві показання, висновок чи неправильний переклад.

(Стаття 279 в редакції Закону N 2533-III від 21.06.2001 — набуває чинності з 29.06.2001)

Стаття 280. Відкладення і зупинення розгляду справи

Коли справа не може бути розглянута в даному судовому засіданні в зв'язку з неявкою кого-небудь з викликаних осіб або в зв'язку з необхідністю витребувати нові докази, суд відкладає розгляд справи і вживає необхідних заходів для виклику осіб, що не з'явилися в судові засідання, або для витребування нових доказів. Коли підсудний ухилився від суду або коли він захворів на психічну або іншу тяжку тривалу хворобу, яка виключає розгляд справи, суд зупиняє провадження в справі щодо цього підсудного до його розшуку або видужання і продовжує розгляд справи щодо інших підсудних, якщо в справі притягнуто до відповідальності декількох осіб. Розшук підсудного, який ухилився від суду, оголошується ухвалою суду чи постановою судді.

Коли необхідно відкласти розгляд справи, суд зобов'язаний до закриття судового засідання вислухати всі клопотання учасників судового розгляду і розв'язати їх.

(Стаття 280 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2464-XII від 17.06.92)

Стаття 281. Направлення справи на додаткове розслідування

Повернення справи на додаткове розслідування з мотивів неповноти або неправильності досудового слідства може мати місце лише тоді, коли ця неповнота або неправильність не може бути усунута в судовому засіданні.

Якщо виникне питання про повернення справи на додаткове розслідування, суд, вислухавши думку прокурора та інших учасників судового розгляду, вирішує це питання мотивованою ухвалою, а суддя — постановою в нарадчій кімнаті.

Після додаткового розслідування справа направляється до суду в загальному порядку.

На ухвалу, постанову протягом семи діб з дня її винесення сторони можуть подати апеляції до апеляційного суду, а якщо справа розглядається по першій інстанції апеляційним судом — касаційні подання чи скарги до касаційного суду.

(Стаття 281 із змінами, внесеними згідно із Законами N 2464-XII від 17.06.92, N 2857-XII від 15.12.92, N 3351-XII від 30.06.93, в редакції Закону N 2533-III від 21.06.2001 — набуває чинності з 29.06.2001)

Стаття 282. Закриття справи

Якщо під час судового розгляду справи будуть установлені підстави для закриття справи, передбачені пунктами 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11 статті 6 і статтями 7, 7-2, 8, 9, 10, 11-1 цього Кодексу, суд, вислухавши думку учасників судового розгляду і висновок прокурора, своєю мотивованою ухвалою, а суддя — постановою, закриває справу.

Суд своєю ухвалою (постановою) закриває справу, якщо прокурор відмовився підтримувати державне обвинувачення, а потерпілий не бажає скористатися правом, передбаченим частиною другою статті 267 цього Кодексу.

Суд своєю ухвалою (постановою) закриває справу про злочин, зазначений у частині першій статті 27 цього Кодексу, за примирення сторін чи у зв'язку з неявкою потерпілого в судове засідання без поважних причин.

На ухвалу, постанову протягом семи діб з дня її винесення сторони можуть подати апеляції до апеляційного суду, а якщо справа розглядається по першій інстанції апеляційним судом — касаційні подання чи скаргу до касаційного суду.

(Стаття 282 із змінами, внесеними згідно з Указами ПВР N 1851-IX від 23.03.77, N 6834-X від 16.04.84, Законом N 2464-XII від 17.06.92, в редакції Закону N 2533-III від 21.06.2001 — набуває чинності з 29.06.2001; із змінами, внесеними згідно із Законом N 2670-III від 12.07.2001)

Глава 25 ПІДГОТОВЧА ЧАСТИНА СУДОВОГО ЗАСІДАННЯ

Стаття 283. Відкриття судового засідання

У призначений для розгляду справи час головуєчий відкриває судове засідання і оголошує, яка справа буде розглядатися.

(Стаття 283 із змінами, внесеними згідно із Законами N 2464-XII від 17.06.92, N 305/94-ВР від 20.12.94)

Стаття 284. Перевірка явки учасників судового розгляду

Відкривши судове засідання, головуєчий оголошує, хто із учасників судового розгляду і викликаних осіб з'явився, і повідомляє про причини неявки відсутніх.

(Частину другу статті 284 виключено на підставі Закону N 2533-III (2533-14) від 21.06.2001 - набуває чинності з 29.06.2001)

(Стаття 284 із змінами, внесеними згідно з Указом ПВР N 6834-X (6834-10) від 16.04.84, із Законом N 2533-III (2533-14) від 21.06.2001 - набуває чинності з 29.06.2001)

Стаття 285. Роз'яснення перекладачеві його обов'язків

Коли в розгляді справи бере участь перекладач, головуєчий роз'яснює йому обов'язок правильно робити потрібний в судовому засіданні переклад і попереджає його про відповідальність за статтею 384 Кримінального кодексу України за завідомо неправильний переклад, про що від перекладача відбирається підписка.

(Стаття 285 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2670-III від 12.07.2001)

Стаття 286. Встановлення особи підсудного і часу вручення йому копії обвинувального висновку

Суд встановлює особу підсудного, з'ясовуючи його прізвище, ім'я, по батькові, місце, рік, місяць і день народження, місце проживання, заняття, сімейний стан та інші потрібні дані, що стосуються його особи.

Після цього головуєчий запитує підсудного, чи вручені йому і коли саме копія обвинувального висновку, а в справах, зазначених у частині першій статті 27 цього Кодексу, — копія скарги, копія постанови про порушення справи та повістка.

В разі невручення підсудному зазначених документів або вручення їх в строк менший як три дні до розгляду справи в судовому засіданні розгляд справи належить відкласти на три дні з обов'язковим врученням підсудному цих документів для ознайомлення. При несвоєчасному

врученні підсудному зазначених документів справа може бути розглянута в судовому засіданні лише тоді, коли про це просить підсудний.

(Стаття 286 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2533-III від 21.06.2001 – набуває чинності з 29.06.2001)

Стаття 287. Оголошення складу суду і роз'яснення права відводу

Після виконання дій, зазначених у попередній статті, головуєчий оголошує учасникам судового розгляду склад суду в даній справі, прізвище запасного судді, якщо він є, прізвище прокурора, громадського обвинувача, захисника, громадського захисника, перекладача, експерта, спеціаліста, секретаря і роз'яснює підсудному та іншим учасникам судового розгляду належне їм право відводу та запитує їх, чи заявляють вони проти будь-кого відвід. Питання про відвід вирішується судом за правилами статті 57 цього Кодексу.

(Стаття 287 із змінами, внесеними згідно з Указом ПВР N 6834-X від 16.04.84)

Стаття 288. Наслідки неявки підсудного

Коли підсудний не з'явиться без поважних причин в судове засідання в справах, в яких явка його є обов'язковою (стаття 262 цього Кодексу), суд відкладає розгляд справи і може покласти на підсудного судові витрати по відкладеному засіданню.

Крім того, суд має право винести ухвалу, а суддя — постанову про привід підсудного і про заміну запобіжного заходу на більш суворий або про обрання запобіжного заходу, коли його не було обрано раніше.

(Стаття 288 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2464-XII від 17.06.92)

Стаття 289. Наслідки неявки прокурора, громадського обвинувача, захисника чи громадського захисника

Якщо в судове засідання не з'явиться прокурор або захисник і якщо неможливо замінити їх іншими особами, слухання справи належить відкласти. Заміна захисника, що не з'явився, допускається тільки за згодою підсудного.

Прокуророві, а також захисникові, які вперше вступили в справу, суд зобов'язаний надати час, необхідний для ознайомлення з матеріалами справи і для підготовки до участі в судовому засіданні.

Про неявку прокурора або адвоката в судове засідання суд повідомляє відповідні органи.

(Частина четверту статті 289 виключено на підставі Закону N 2533-III (2533-14) від 21.06.2001 - набуває чинності з 29.06.2001)

(Стаття 289 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2533-III (2533-14) від 21.06.2001 - набуває чинності з 29.06.2001)

Стаття 290. Наслідки неявки потерпілого

Якщо в судове засідання не з'явиться потерпілий, суд, вислухавши думку учасників судового розгляду, вирішує питання про розгляд справи або відкладення його в залежності від того, чи можливо у відсутності потерпілого з'ясувати всі обставини справи і захистити його права та законні інтереси. До потерпілого, який не з'явився без поважних причин, суд може застосувати привід відповідно до статті 72 цього Кодексу. За злісне ухилення від явки до суду потерпілий несе відповідальність за частиною 1 статті 185-3 Кодексу України про адміністративні правопорушення.

Суд у виняткових випадках може звільнити потерпілого, щодо якого здійснюються заходи безпеки, від обов'язку з'являтися в судове засідання за наявності письмового підтвердження показань, даних ним раніше.

(Стаття 290 із змінами, внесеними згідно з Указами ПВР N 6834-X від 16.04.84, N 9166-XI від 04.05.90, Законом N 1381-XIV від 13.01.2000, N 2533-III від 21.06.2001 – набуває чинності з 29.06.2001)

Стаття 291. Наслідки неявки цивільного позивача

Якщо в судове засідання не з'явиться цивільний позивач або представник його інтересів, суд не розглядає цивільного позову, проте за потерпілим зберігається право заявити позов у порядку цивільного судочинства.

Суд може за клопотанням цивільного позивача розглянути цивільний позов у його відсутності. У випадках, коли позов підтримує прокурор або коли позов заявлений підприємством, установою чи організацією, суд розглядає цивільний позов незалежно від явки цивільного позивача або його представника.

(Стаття 291 із змінами, внесеними згідно з Указом ПВР N 6834-X від 16.04.84)

Стаття 292. Наслідки неявки свідків і експертів

Якщо не всі викликані свідки і експерти з'явилися, суд вислухує думку учасників судового розгляду про можливість розгляду справи і виносить ухвалу, а суддя — постанову про дальший розгляд справи чи про відкладення його, вживаючи, при необхідності, щодо свідків заходів, зазначених у статтях 70 і 71, а щодо експертів — заходів, зазначених у статті 77 цього Кодексу.

Суд у виняткових випадках може звільнити свідка, щодо якого здійснюються заходи безпеки, від обов'язку з'являтися в судове засідання за наявності письмового підтвердження показань, даних ним раніше.

(Стаття 292 із змінами, внесеними згідно із Законами N 2464-XII від 17.06.92, N 1381-XIV від 13.01.2000)

Стаття 292-1. Допит осіб, які з'явилися в судове засідання, при відкладенні розгляду справи

У разі винесення судом ухвали про відкладення розгляду справи суд може допитати свідків, експерта або спеціаліста, потерпілого, цивільного позивача, цивільного відповідача або їх представників, які з'явилися. Якщо після відкладення розгляду справи вона розглядається в тому ж складі суду, повторний виклик зазначених осіб у судове засідання провадиться лише в необхідних випадках.

(Кодекс доповнено статтею 292-1 згідно з Указом ПВР N 8627-X від 20.03.85)

Стаття 293. Видалення свідків із залу суду

Коли визнано можливим почати слухання справи, головуєчий дає розпорядження про видалення свідків із залу судового засідання в окрему кімнату і вживає заходів до того, щоб допитані свідки не зносилися з недопитаними. Потерпілого і експерта з залу суду не видаляють.

Стаття 294. Роз'яснення прав підсудному

Після виконання дій, зазначених у попередніх статтях, головуєчий зобов'язаний роз'яснити підсудному його права, передбачені статтею 263 цього Кодексу.

Стаття 295. Роз'яснення прав і обов'язків особам, що беруть участь у справі

Головуєчий роз'яснює потерпілому, цивільному позивачеві, цивільному відповідачеві, спеціалістові і експертові їх права та обов'язки в судовому засіданні і попереджає експерта про

кримінальну відповідальність за статтею 385 Кримінального кодексу України за відмову виконати обов'язки експерта і за статтею 384 Кримінального кодексу України за дачу завідомо неправдивого висновку.

(Стаття 295 із змінами, внесеними згідно з Указами ПВР N 117-VIII від 30.08.71, N 6834-X від 16.04.84, із Законами N 2533-III від 21.06.2001 – набуває чинності з 29.06.2001; N 2670-III від 12.07.2001)

Стаття 296. Заявлення і розв'язання клопотань

Головуючий опитує учасників судового розгляду, чи мають вони клопотання про виклик нових свідків і експертів, про витребування і приєднання до справи нових доказів.

Особа, яка заявила такі клопотання, повинна вказати, для встановлення яких обставин вона просить викликати нових свідків, витребувати чи приєднати до справи нові докази. З'ясування обставин, для підтвердження яких викликаються нові свідки, повинно мати місце у відсутності цих свідків.

При заявленні клопотання суд вислухує думку прокурора та інших учасників судового розгляду і розв'язує ці клопотання мотивованою ухвалою, а суддя — постановою.

Відхилення клопотань не позбавляє права заявляти ті ж клопотання протягом усього судового слідства.

(Частина п'яту статті 296 виключено на підставі Закону N 2533-III (2533-14) від 21.06.2001 - набуває чинності з 29.06.2001)

(Частина шосту статті 296 виключено на підставі Закону N 2533-III (2533-14) від 21.06.2001 - набуває чинності з 29.06.2001)

(Стаття 296 із змінами, внесеними згідно із Законами N 2464-XII (2464-12) від 17.06.92, N 2533-III (2533-14) від 21.06.2001 - набуває чинності з 29.06.2001)

Глава 26 СУДОВЕ СЛІДСТВО

Стаття 297. Початок судового слідства

Після закінчення підготовчих дій головуєчий оголошує про початок судового слідства. Судове слідство починається з читання обвинувального висновку, в справах, зазначених у частині першій статті 27 цього Кодексу, — з оголошення скарги потерпілого.

Якщо в справі заявлено цивільний позов, оголошується також позовна заява.

Обвинувальний висновок оголошує прокурор, за згодою сторін - тільки резолютивну частину обвинувального висновку, скарги - потерпілий чи його представник, позовну заяву - цивільний позивач чи його представник. (Стаття 297 із змінами, внесеними згідно з Указами ПВР N 6834-X від 16.04.84, N 8627-X від 20.03.85, в редакції Закону N 2533-III від 21.06.2001 – набуває чинності з 29.06.2001)

Стаття 298. Роз'яснення підсудному суті обвинувачення

Після оголошення документів, зазначених у статті 297 цього Кодексу, головуєчий роз'яснює підсудному, а коли підсудних декілька, — кожному з них суть обвинувачення і запитує, чи зрозуміле їм обвинувачення, чи визнають вони себе винними і чи бажають давати

показання. Якщо в справі заявлено цивільний позов, головуючий запитує підсудного і цивільного відповідача, чи визнають вони позов.

(Стаття 298 із змінами, внесеними згідно з Указами ПВР N 6834-X від 16.04.84, N 8627-X від 20.03.85)

Стаття 299. Визначення обсягу доказів, що підлягають дослідженню, та порядку їх дослідження

Після виконання зазначених у попередній статті дій головуючий з'ясовує думку учасників судового розгляду про те, які докази треба дослідити, та про порядок їх дослідження.

Обсяг доказів, які будуть досліджуватися, та порядок їх дослідження визначається постановою судді чи ухвалою суду.

Суд вправі, якщо проти цього не заперечують учасники судового розгляду, визнати недоцільним дослідження доказів стосовно тих фактичних обставин справи та розміру цивільного позову, які ніким не оспорується. При цьому суд з'ясовує, чи правильно розуміють підсудний та інші учасники судового розгляду зміст цих обставин, чи немає сумнівів у добровільності та істинності їх позиції, а також роз'яснює їм, що у такому випадку вони будуть позбавлені права оспорювати ці фактичні обставини справи та розмір цивільного позову у апеляційному порядку.

Якщо для вирішення питання щодо обсягу доказів, які будуть досліджуватися, необхідно допитати підсудного, суд вирішує його після допиту підсудного.

Допит підсудного, якщо тільки він не відмовляється від дачі показань, провадиться обов'язково.

(Стаття 299 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2464-XII від 17.06.92, в редакції Закону N 2533-III від 21.06.2001 – набуває чинності з 29.06.2001)

Стаття 300. Допит підсудного

Допит підсудного починається з пропозиції головуючого дати в справі показання, після чого підсудного допитують прокурор, громадський обвинувач, потерпілий, цивільний позивач, цивільний відповідач, їх представники, захисник, громадський захисник. Після цього підсудному можуть бути задані питання іншими підсудними. Потім підсудного допитують суддя та народні засідателі. Суд має право на протязі всього допиту підсудного учасниками судового розгляду задавати йому питання для уточнення і доповнення його відповідей.

Допит підсудного у відсутності іншого підсудного допускається за мотивованою ухвалою суду тільки у виняткових випадках, коли цього вимагають інтереси справи або безпека підсудного. Після повернення підсудного до залу суду головуючий ознайомлює його з показаннями, які були дані у його відсутності, і надає йому можливість задавати питання підсудному, що був допитаний у його відсутності, а також дати пояснення з приводу цих показань.

У судовому засіданні підсудний має право користуватись нотатками.

(Стаття 300 із змінами, внесеними згідно з Указом ПВР N 6834-X від 16.04.84, Законом N 1381-XIV від 13.01.2000)

Стаття 301. Оголошення показань підсудного

Оголошення судом показань підсудного, даних під час дізнання, досудового слідства або на суді, дозволяється як за ініціативою суду, так і за клопотанням прокурора та інших учасників судового розгляду у таких випадках:

1) при наявності істотних суперечностей між показаннями, які підсудний дав на суді і під час досудового слідства або дізнання; 2) в разі відмови підсудного давати показання на судовому слідстві;

3) коли справа розглядається у відсутності підсудного.

Стаття 301-1. Перехід до судових дебатів після допиту підсудного

У разі, коли відповідно до частини 3 статті 299 цього Кодексу суд обмежив дослідження фактичних обставин справи допитом підсудного, він після допиту останнього виконує вимоги статті 317 цього Кодексу і переходить до судових дебатів.

(Кодекс доповнено статтею 301-1 згідно із Законом N 2533-III від 21.06.2001 – набуває чинності з 29.06.2001; із змінами, внесеними згідно із Законом N 2670-III від 12.07.2001)

Стаття 302. Роз'яснення свідкові і потерпілому їх прав та обов'язків

Перед дачею кожним свідком чи потерпілим показань головуючий встановлює його особу, роз'яснює свідкові його права і обов'язок повідомити все, що він знає в справі, та попереджає його про кримінальну відповідальність за статтями 384 і 385 Кримінального кодексу України за дачу суду завідомо неправдивих показань і за відмову дати показання.

Потерпілому головуючий роз'яснює його права і попереджає його про кримінальну відповідальність за статтею 384 Кримінального кодексу України за завідомо неправдиві показання.

(Стаття 302 із змінами, внесеними згідно із Законами N 1381-XIV від 13.01.2000, N 2670-III від 12.07.2001)

Стаття 303. Допит свідка

Свідки допитуються по одному у відсутності інших, ще не допитаних свідків.

Кожному свідкові перед допитом його по суті задаються питання, щоб з'ясувати його стосунки з підсудним і потерпілим, і пропонується розповісти все те, що йому відомо в справі.

Після того, як свідок розповів усе, що йому відомо в справі, його допитують прокурор, потерпілий, цивільний позивач, цивільний відповідач, захисник, підсудний, суддя та народні засідателі.

Якщо свідка викликано в судове засідання за клопотанням прокурора або інших учасників судового розгляду, запитання цьому свідкові ставить спочатку той учасник судового розгляду, за клопотанням якого свідка викликано.

Суд протягом усього допиту свідка учасниками судового розгляду має право ставити йому запитання для уточнення і доповнення відповідей.

Для забезпечення безпеки свідка, який підлягає допиту, суд (суддя) за власною ініціативою або за клопотанням прокурора, адвоката чи самого свідка виносить мотивовану ухвалу про проведення допиту свідка з використанням технічних засобів з іншого приміщення, у тому числі за межами приміщення суду, та надання права учасникам процесу слухати його показання, ставити запитання та слухати відповіді на них.

У разі, коли існує загроза ідентифікації голосу свідка, допит може супроводжуватися створенням акустичних перешкод.

Якщо допитати свідка з використанням технічних засобів неможливо, суд (суддя) допитує його у відсутності підсудного. Допитаний свідок видаляється із залу судового засідання.

Після повернення підсудного до залу суду головуючий знайомить його з показаннями свідка і надає йому можливість дати пояснення з цього приводу.

Підсудний і учасники судового розгляду мають право ставити запитання свідкові.

Свідок відповідає на запитання у відсутності підсудного.

Допитані свідки залишаються в залі судового засідання і не можуть покинути його до закінчення судового розгляду без дозволу головуючого.

(Стаття 303 із змінами, внесеними згідно із Законами N 1381-XIV від 13.01.2000, N 2533-III від 21.06.2001 — набуває чинності з 29.06.2001)

Стаття 304. Додатковий і повторний допит свідка

Кожний учасник судового розгляду має право задавати свідкові додаткові запитання для з'ясування або доповнення відповідей, даних на запитання інших осіб.

Кожного свідка можна додатково допитати або передопитати в присутності інших уже допитаних свідків або на очній ставці.

Стаття 305. Право свідка використовувати нотатки

Свідок, даючи показання, може мати при собі нотатки в тих випадках, коли показання стосуються будь-яких розрахунків та інших даних, які важко тримати в пам'яті.

Свідкові дозволяється зачитувати документи, які стосуються даного ним показання. Ці документи належить пред'явити суду і учасникам судового розгляду на їх вимогу; за ухвалою суду вони можуть бути приєднані до справи.

Стаття 306. Оголошення показань свідка

Суд з власної ініціативи або за клопотанням прокурора чи інших учасників судового розгляду може оголосити показання свідка, дані під час дізнання, досудового слідства або на суді, у випадках:

- 1) наявності істотних суперечностей між показаннями, які свідок дав на суді і під час досудового слідства або дізнання;
- 2) неявки в судове засідання свідка, явка якого з тих або інших причин неможлива;
- 3) коли справа розглядається у відсутності свідка в порядку, передбаченому частиною другою статті 292 цього Кодексу.

У судовому засіданні може бути також оголошено показання свідка, допитаного судом відповідно до статті 292-1 цього Кодексу. (Стаття 306 із змінами, внесеними згідно з Указом ПВР N 8627-X від 20.03.85, Законом N 1381-XIV від 13.01.2000)

Стаття 307. Допит неповнолітнього свідка

Допит неповнолітнього свідка віком до чотирнадцяти років, а за розсудом суду — до шістнадцяти років проводиться в суді за правилами, зазначеними в статті 168 цього Кодексу.

По закінченні допиту неповнолітній свідок видаляється із залу суду, крім випадків, коли суд з власної ініціативи або за клопотанням прокурора чи інших учасників судового розгляду визнає присутність цього свідка в залі суду необхідною.

У виняткових випадках, коли цього вимагають інтереси справи або безпека свідка, допит неповнолітнього свідка за ухвалою суду може бути проведений у відсутності підсудного.

Після повернення підсудного до залу суд зобов'язаний ознайомити його з показаннями свідка і надати йому можливість задавати питання свідкові, а також дати пояснення з приводу показань свідка.

(Стаття 307 із змінами, внесеними згідно із Законом N 1381-XIV від 13.01.2000)

Стаття 308. Допит потерпілого

Потерпілий допитується за правилами допиту свідків. Допит потерпілого проводиться перед допитом свідків.

Стаття 309. Пред'явлення для впізнання

Свідкові, потерпілому або підсудному під час судового слідства можуть бути пред'явлені для впізнання особа чи предмет.

Пред'явлення для впізнання проводиться після того, як впізнаючий при допиті вкаже на ознаки, за якими він може впізнати особу чи предмет.

При пред'явленні особи чи предмета для впізнання впізнаючий повинен вказати, чи впізнає він особу або предмет і за якими саме ознаками.

Стаття 310. Проведення експертизи в суді

Експертиза в суді призначається з додержанням правил, передбачених главою 18 цього Кодексу.

Експерт у судовому засіданні бере участь у дослідженні доказів і може з дозволу суду ставити запитання підсудному, потерпілому і свідкам про обставини, які мають значення для його висновку.

Після з'ясування обставин, що мають значення для висновку експерта, головуєчий пропонує прокуророві, підсудному, його захисникові та іншим учасникам судового розгляду подати у письмовому вигляді питання, які вони бажають поставити експертові. Суд обмірковує ці питання, враховуючи при цьому думку учасників судового розгляду, усуває ті з них, які не стосуються справи або не належать до компетенції експерта, а також формулює ті питання, які він ставить перед експертом з власної ініціативи. Після цього суд виносить ухвалу, а суддя — постанову, в якій викладає поставлені на вирішення експертизи питання. Ці питання передаються експерту, який складає висновок.

Висновок експерта повинен відповідати вимогам, зазначеним у статті 200 цього Кодексу. Він оголошується в судовому засіданні і приєднується до справи.

(Стаття 310 із змінами, внесеними згідно з Указом ПВР N 6834-X від 16.04.84, Законом N 2464-XII від 17.06.92)

Стаття 311. Допит експерта в суді

Після оголошення висновку експертові можуть задаватися питання для роз'яснення і доповнення його висновку.

Питання експертові спочатку задає прокурор, потім потерпілий, цивільний позивач, цивільний відповідач, їх представники, захисник, підсудний, суддя та народні засідателі.

Питання, поставлені експертові, та відповіді на них заносяться до протоколу судового засідання.

(Стаття 311 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2533-III від 21.06.2001 — набуває чинності з 29.06.2001)

Стаття 312. Проведення додаткової або повторної експертизи

У випадках, передбачених статтею 75 цього Кодексу, суд мотивованою ухвалою, а суддя — постановою може призначити додаткову або повторну експертизу.

Додаткова або повторна експертиза проводиться з додержанням вимог статей 310 і 311 цього Кодексу.

У випадках призначення додаткової або повторної експертизи розгляд справи може бути відкладено.

(Стаття 312 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2464-XII від 17.06.92)

Стаття 313. Огляд речових доказів

Речові докази повинні бути оглянуті судом і пред'явлені учасникам судового розгляду, а коли це необхідно, — свідкам і експертам.

Особи, яким пред'явлені речові докази, можуть звертати увагу суду на ті або інші особливості, які мають значення для вирішення справи, про що відмічається в протоколі судового засідання.

Огляд речових доказів, які не можна доставити в судове засідання, проводиться в разі необхідності на місці їх знаходження.

Стаття 314. Огляд і оголошення документів

Документи, що є доказами в справі, повинні бути оглянуті або оголошені в судовому засіданні. Ці дії можуть провадитися як за ініціативою суду, так і за клопотанням учасників судового розгляду в будь-який момент судового слідства.

Стаття 315. Огляд місця події

Суд, визнавши необхідним оглянути місце події, проводить огляд з участю прокурора, підсудного, його захисника, потерпілого, цивільного позивача, цивільного відповідача та їх представників, а коли цього вимагають обставини справи, — то й з участю свідків і експертів.

Прибувши на місце огляду, головуючий оголошує судове засідання продовженим, і суд приступає до огляду. При цьому підсудному, свідкам, потерпілому та експертам можуть бути поставлені у зв'язку з оглядом запитання.

Обвинувач, підсудний, його захисник та інші учасники судового розгляду мають право при огляді звертати увагу суду на все те, що, на їх думку, може сприяти з'ясуванню обставин справи.

Про проведення огляду і його результати зазначається в протоколі судового засідання.

(Стаття 315 із змінами, внесеними згідно з Указом ПВР N 6834-X від 16.04.84, із Законом N 2533-III від 21.06.2001 — набуває чинності з 29.06.2001)

Стаття 315-1. Судові доручення

З метою перевірки і уточнення фактичних даних, одержаних у ході судового слідства, суд мотивованою ухвалою, а суддя — постановою вправі доручити органу, який проводив розслідування, виконати певні слідчі дії. В ухвалі (постанові) зазначається, для з'ясування яких обставин і які саме слідчі дії необхідно провести, та встановлюється строк виконання доручення.

Особа, яка виконує доручення, проводить відповідну слідчу дію з додержанням вимог, передбачених главами 11-18 цього Кодексу. Протокол слідчої дії та інші здобуті докази передаються суду, який дав доручення.

Протокол слідчої дії та інші докази, що надійшли від органу, який виконував доручення, досліджуються в судовому засіданні і приєднуються до справи.

(Кодекс доповнено статтею 315-1 згідно із Законом N 2533-III від 21.06.2001 — набуває чинності з 29.06.2001)

Стаття 316. Дії суду при встановленні в судовому засіданні неосудності підсудного

Якщо при розгляді справи в суді буде встановлено, що підсудний під час вчинення суспільно небезпечних дій був у стані неосудності або в дальшому захворів на психічну хворобу, яка позбавляє його можливості усвідомлювати свої дії або керувати ними, суд виносить про це ухвалу, а суддя — постанову і продовжує розгляд справи за правилами, встановленими главою 34 цього Кодексу.

(Стаття 316 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2464-XII від 17.06.92)

Стаття 317. Закінчення судового слідства

Після розгляду судом усіх доказів, що є в справі, головуючий опитує учасників судового розгляду, чи бажають вони доповнити судове слідство і чим саме. У випадках заявлення клопотань суд їх обговорює і розв'язує, про що виносить ухвалу, а суддя — постанову. Після

розв'язання клопотань і виконання додаткових дій головуючий оголошує судове слідство закінченим.

(Стаття 317 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2464-XII від 17.06.92)

Глава 27 СУДОВІ ДЕБАТИ І ОСТАННЄ СЛОВО ПІДСУДНОГО

Стаття 318. Порядок судових дебатів

По закінченні судового слідства суд переходить до судових дебатів.

Дебати полягають у промовах прокурора, потерпілого і його представника, цивільного позивача, цивільного відповідача або їх представників, захисника, підсудного.

Учасники судового розгляду мають право в судових дебатах посилатися тільки на ті докази, які були досліджені в судовому засіданні. Якщо під час судових дебатів виникне потреба подати нові докази, суд відновлює судове слідство. Після закінчення відновленого судового слідства суд знову відкриває судові дебати з приводу додатково досліджених обставин.

Суд не вправі обмежувати тривалість судових дебатів певним часом. Головуючий зупиняє учасників судових дебатів лише в тих випадках, коли вони в промовах виходять за межі розглядуваної справи.

Після закінчення промов учасники судових дебатів мають право обмінятися репліками. Право останньої репліки належить підсудному. (Стаття 318 із змінами, внесеними згідно з Указом ПВР N 6834-X від 16.04.84, із Законом N 2533-III від 21.06.2001 — набуває чинності з 29.06.2001)

Стаття 319. Останнє слово підсудного

Після промови захисника або підсудного головуючий оголошує судові дебати закінченими і надає підсудному останнє слово.

Суд не вправі обмежувати тривалість останнього слова підсудного певним часом.

Задавати питання підсудному під час його останнього слова не дозволяється. Коли підсудний в останньому слові повідомить про нові обставини, які мають істотне значення для справи, суд з своєї ініціативи, а також за клопотанням прокурора чи інших учасників судового розгляду відновлює судове слідство.

По закінченні відновленого судового слідства суд відкриває судові дебати з приводу додатково досліджених обставин і надає останнє слово підсудному.

Стаття 320. Видалення суду для постановлення вироку

Після останнього слова підсудного суд негайно видаляється до нарадчої кімнати для постановлення вироку, про що головуючий оголошує присутнім у залі судового засідання.

Глава 28 ПОСТАНОВЛЕННЯ ВИРОКУ

Стаття 321. Постановлення вироку ім'ям держави

Суди України постановляють вироки ім'ям України.

(Стаття 321 із змінами, внесеними згідно з Указом ПВР N 6834-X від 16.04.84, із змінами, внесеними згідно із Законом N 2857-XII від 15.12.92)

Стаття 322. Таємниця наради суддів

Вирок постановляється в окремому приміщенні — нарадчій кімнаті. Під час наради і постановлення вироку в нарадчій кімнаті можуть бути лише судді, які входять до складу суду в даній справі. Присутність у нарадчій кімнаті запасних суддів або секретаря судового засідання

та інших осіб не допускається. З настанням нічного часу суд вправі перервати нараду для відпочинку.

Судді не мають права розголошувати міркування, що висловлювались у нарадчій кімнаті.
(Стаття 322 із змінами, внесеними згідно з Указом ПВР N 117-VIII від 30.08.71)

Стаття 323. Законність і обґрунтованість вироку

Вирок суду повинен бути законним і обґрунтованим.

Суд обґрунтовує вирок лише на тих доказах, які були розглянуті в судовому засіданні.

Суд оцінює докази за своїм внутрішнім переконанням, що ґрунтується на всебічному, повному і об'єктивному розгляді всіх обставин справи в їх сукупності, керуючись законом.
(Стаття 323 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2857-XII від 15.12.92)

Стаття 324. Питання, що вирішуються судом при постановленні вироку

Постановляючи вирок, суд повинен вирішити такі питання:

- 1) чи мало місце діяння, у вчиненні якого обвинувачується підсудний;
 - 2) чи має це діяння склад злочину і якою саме статтею кримінального закону він передбачений;
 - 3) чи винен підсудний у вчиненні цього злочину;
 - 4) чи підлягає підсудний покаранню за вчинений ним злочин;
 - 5) чи є обставини, що обтяжують або пом'якшують покарання підсудного, і які саме;
(Пункт 6 частини першої статті 324 виключено на підставі Закону N 2670-III (2670-14) від 12.07.2001)
 - 6) яка саме міра покарання повинна бути призначена підсудному і чи повинен він її відбувати;
(Пункт 8 частини першої статті 324 виключено на підставі Закону N 2670-III (2670-14) від 12.07.2001)
 - 7) чи підлягає задоволенню пред'явлений цивільний позов, на чію користь та в якому розмірі, і чи підлягають відшкодуванню збитки, заподіяні потерпілому, а також кошти, витрачені закладом охорони здоров'я на його стаціонарне лікування, якщо цивільний позов не був заявлений;
 - 8) що зробити з майном, описаним для забезпечення цивільного позову і можливої конфіскації майна;
 - 9) що зробити з речовими доказами, зокрема з грошима, цінностями та іншими речами, нажитими злочинним шляхом;
 - 10) на кого повинні бути покладені судові витрати і в якому розмірі;
 - 11) який запобіжний захід слід обрати щодо підсудного;
 - 12) чи слід у випадках, передбачених статтею 96 Кримінального кодексу України, застосовувати до підсудного примусове лікування;
 - 13) чи необхідно застосувати до підсудного заходи безпеки.
- Коли підсудний обвинувачується у вчиненні декількох злочинів, суд вирішує питання, зазначені в пунктах 1-6 цієї статті, окремо по кожному злочину.
- Якщо у вчиненні злочину обвинувачується декілька осіб, суд вирішує питання, зазначені в цій статті, окремо щодо кожного з підсудних.

Примусове лікування, передбачене пунктом 12 цієї статті, може бути застосоване лише при наявності відповідного висновку лікувальної установи.

(Стаття 324 із змінами, внесеними згідно з Указами ПВР від 10.09.62, N 117-VIII від 30.08.71, Законами N 3132-XII від 22.04.93, N 1381-XIV від 13.01.2000, N 2670-III від 12.07.2001)

Стаття 325. Порядок наради суддів

Перед тим, як постановити вирок, відбувається нарада суддів під керівництвом головуючого.

Головуючий ставить на вирішення суду питання, зазначені в статті 324 цього Кодексу. При цьому він повинен ставити кожне питання в такій формі, щоб на нього можна було дати тільки позитивну або негативну відповідь.

При вирішенні кожного окремого питання ніхто з суддів не має права утримуватися від голосування. Головуючий голосує останнім. Всі питання вирішуються простою більшістю голосів.

Стаття 326. Відновлення судового слідства

Коли під час наради при постановленні вироку суд визнає необхідним з'ясувати будь-яку обставину, яка має значення для справи, то він, не постановляючи вироку, своєю ухвалою, а суддя — постановою відновлює судове слідство в справі. Слідство при цьому належить провадити в межах з'ясування обставин, які викликали його відновлення.

Після закінчення відновленого судового слідства, залежно від його результатів, суд відкриває судові дебати з приводу додатково досліджених обставин, надає підсудному останнє слово і виходить до нарадчої кімнати, щоб постановити вирок або, якщо дослідження цих обставин в суді виявилось неможливим, щоб винести ухвалу про направлення справи на додаткове розслідування.

(Стаття 326 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2464-XII від 17.06.92)

Стаття 327. Види вироків

Вирок суду може бути обвинувальний або виправдувальний.

Обвинувальний вирок і виправдувальний вирок повинні бути судом мотивовані.

Обвинувальний вирок не може ґрунтуватися на припущеннях і постановляється лише при умові, коли в ході судового розгляду винність підсудного у вчиненні злочину доведена.

Якщо підсудний визнається винним у вчиненні злочину, суд постановляє обвинувальний вирок і призначає підсудному покарання, передбачене кримінальним законом. Суд постановляє обвинувальний вирок і звільняє засудженого від відбування покарання на підставах, передбачених статтею 80 Кримінального кодексу України. Виправдувальний вирок постановляється у випадках, коли не встановлено події злочину, коли в діянні підсудного немає складу злочину, а також коли не доведено участі підсудного у вчиненні злочину.

Якщо при постановленні виправдувального вироку за недоведеністю участі підсудного у вчиненні злочину особа, яка вчинила цей злочин, залишається не виявленою, суд після набрання вироком законної сили виносить ухвалу про направлення справи прокурору для вжиття заходів до встановлення особи, винної у вчиненні цього злочину.

(Стаття 327 із змінами, внесеними згідно з Указом ПВР N 117-VIII від 30.08.71, Законом N 2670-III від 12.07.2001)

Стаття 328. Розв'язання цивільного позову

Постановляючи обвинувальний вирок, суд, залежно від доведеності підстав і розміру цивільного позову, задовольняє цивільний позов повністю або частково чи відмовляє в ньому.

При виправданні підсудного через недоведення його участі у вчиненні злочину або при відсутності події злочину суд відмовляє в цивільному позові.

При виправданні підсудного за відсутністю в його діях складу злочину суд залишає позов без розгляду.

Стаття 329. Забезпечення цивільного позову

При задоволенні цивільного позову суд до набрання вироком законної сили може постановити про вжиття заходів до забезпечення цивільного позову, якщо таких заходів не було вжито раніше.

Стаття 330. Вирішення питання про речові докази

При постановленні вироку суд вирішує питання про речові докази, керуючись правилами, викладеними в статті 81 цього Кодексу.

Речі, що не є речовими доказами в справі, повертаються їх законному володільцеві, хоч би останній і не пред'явив цивільного позову.

Якщо виникне спір про право власності на зазначені речі, він підлягає вирішенню в порядку цивільного судочинства.

Стаття 331. Вирішення питання про судові витрати

Питання про судові витрати суд вирішує з додержанням правил статті 93 цього Кодексу.

Стаття 332. Складання вироку

Розв'язавши питання, що підлягають вирішенню в нарадчій кімнаті, суд складає вирок.

Вирок повинен бути написаний одним із суддів, який брав участь у його постановленні.

Вирок повинен складатися з трьох частин — вступної, мотивувальної і резолютивної.

Виправлення у вироку повинні бути застережені та підписані всіма суддями в нарадчій кімнаті до проголошення його.

Стаття 333. Вступна частина вироку

У вступній частині вироку вказується, що він постановлений ім'ям України відповідно до статті 321 цього Кодексу, зазначається назва суду, який виносить вирок, місце і час постановлення вироку, склад суду, секретар, учасники судового розгляду, перекладач, якщо він брав участь у судовому засіданні, прізвище, ім'я і по батькові підсудного, рік, місяць і день його народження, місце народження і місце проживання, заняття, освіта, сімейний стан та інші відомості про особу підсудного, що мають значення для справи, і кримінальний закон, що передбачає злочин, у вчиненні якого обвинувачується підсудний.

(Стаття 333 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2857-XII від 15.12.92)

Стаття 334. Мотивувальна частина вироку

Мотивувальна частина обвинувального вироку повинна містити формулювання обвинувачення, визнаного судом доведеним, з зазначенням місця, часу, способу вчинення та наслідків злочину, форми вини і мотивів злочину. В цій частині вироку наводяться обставини, які визначають ступінь тяжкості вчиненого злочину, та докази, на яких ґрунтується висновок суду щодо кожного підсудного, з зазначенням мотивів, з яких суд відкидає інші докази; обставини, що пом'якшують або обтяжують покарання; мотиви зміни обвинувачення; у разі визнання частини обвинувачення необґрунтованою — підстави для цього.

Суд зобов'язаний також мотивувати призначення покарання у виді позбавлення волі, якщо санкція кримінального закону передбачає й інші покарання, не зв'язані з позбавленням волі; звільнення від відбування покарання з випробуванням; призначення покарання нижче від найнижчої межі, встановленої в санкції статті Особливої частини Кримінального кодексу

України, або перехід до іншого більш м'якого основного виду покарання, не зазначеного в санкції статті за цей злочин; звільнення від відбування покарання з випробуванням вагітних жінок і жінок, які мають дітей віком до семи років, та у зв'язку з закінченням строків давності виконання обвинувального вироку.

(Частина третю статті 334 виключено на підставі Закону N 2670-III (2670-14) від 12.07.2001)

(Частина четверту статті 334 виключено на підставі Закону N 2670-III (2670-14) від 12.07.2001)

Якщо суд відповідно до статті 96 Кримінального кодексу України визнав за необхідне застосувати до підсудного примусове лікування, в мотивувальній частині вироку зазначаються мотиви такого рішення.

(Частина шосту статті 334 виключено на підставі Закону N 2670-III (2670-14) від 12.07.2001)

Мотивувальна частина виправдувального вироку повинна містити формулювання обвинувачення, яке пред'явлене підсудному і визнане судом недоведеним, а також підстави для виправдання підсудного з зазначенням мотивів, з яких суд відкидає докази обвинувачення. Не допускається включення у вирок формулювань, які ставлять під сумнів невинність виправданого.

У мотивувальній частині вироку викладаються підстави для задоволення або відхилення цивільного позову, а також підстави для відшкодування матеріальних збитків у випадках, передбачених частиною 3 статті 29 цього Кодексу, підстави та мотиви визнання процесуальних дій або оперативно-розшукових заходів такими, що були проведені з порушенням законодавства.

(Стаття 334 із змінами, внесеними згідно з Указами ПВР від 10.09.62, N 117-VIII від 30.08.71, N 6834-X від 16.04.84, Законами N 2670-III від 12.07.2001, N 3165-IV від 01.12.2005)

Стаття 335. Резолютивна частина вироку

В резолютивній частині обвинувального вироку повинні бути зазначені: прізвище, ім'я та по батькові підсудного; кримінальний закон, за яким підсудного визнано винним; покарання, призначене підсудному по кожному з обвинувачень, що визнані судом доведеними; остаточна міра покарання, обрана судом; початок строку відбуття покарання; тривалість іспитового строку, якщо застосовано звільнення від відбування покарання з випробуванням; рішення про цивільний позов; процесуальні дії або оперативно-розшукові заходи, проведені з порушенням законодавства, у разі їх виявлення; рішення про речові докази і судові витрати; рішення про залік попереднього ув'язнення; рішення про запобіжний захід до набрання вироком законної сили і вказівка про порядок і строк оскарження вироку.

(Частина другу статті 335 виключено на підставі Закону N 2670-III (2670-14) від 12.07.2001)

(Частина третю статті 335 виключено на підставі Закону N 2670-III (2670-14) від 12.07.2001)

У випадках, передбачених статтею 54 Кримінального кодексу України, у резолютивній частині обвинувального вироку викладається рішення про звернення з поданням до відповідних державних органів про позбавлення засудженого військового, спеціального звання, рангу, чину або кваліфікаційного класу.

У випадках, передбачених статтею 96 Кримінального кодексу України, у резолютивній частині вироку зазначається рішення суду застосувати до підсудного примусове лікування.

Міра покарання повинна бути визначена таким чином, щоб при виконанні вироку не виникло ніяких сумнівів щодо виду і розміру покарання, призначеного судом.

Коли підсудному було пред'явлено декілька обвинувачень і деякі з них не були доведені, то у резолютивній частині вироку повинно бути зазначено, по яких з них підсудний виправданий, а по яких — засуджений.

Якщо підсудний визнається винним, але звільняється від відбування покарання, суд зазначає про це в резолютивній частині вироку.

Коли призначається покарання нижче від найнижчої межі, передбаченої законом за даний злочин, у резолютивній частині вироку робиться посилання на статтю 69 Кримінального кодексу України і зазначається обрана судом міра покарання.

У разі звільнення від відбування покарання з випробуванням відповідно до статей 75-79 і 104 Кримінального кодексу України, у резолютивній частині вироку зазначаються тривалість іспитового строку, обов'язки, покладені на засудженого, а також трудовий колектив або особа, на які, за їх згодою або на їх прохання, суд покладає обов'язок по нагляду за засудженим і проведенню з ним виховної роботи.

(Частина одинадцяті статті 335 виключено на підставі Закону N 2670-III (2670-14) від 12.07.2001)

(Частина дванадцяті статті 335 виключено на підставі Закону N 2670-III (2670-14) від 12.07.2001)

В резолютивній частині виправдувального вироку зазначається прізвище, ім'я та по батькові виправданого; вказується, що підсудний в пред'явленому обвинуваченні визнаний невинним і по суду виправданим; вказується про скасування запобіжного заходу, про скасування заходів до забезпечення цивільного позову і можливої конфіскації майна, про речові докази, судові витрати і про порядок та строк оскарження вироку.

(Стаття 335 із змінами, внесеними згідно з Указами ПВР від 10.09.62, N 117-VIII від 30.08.71, N 6834-X від 16.04.84, Законами N 2670-III від 12.07.2001, N 3165-IV від 01.12.2005)

(Статтю 336 виключено на підставі Указу ПВР N 117-VIII (117-08) від 30.08.71)

Стаття 337. Визначення міри покарання за сукупністю злочинів

При постановленні вироку за сукупністю злочинів суд призначає покарання, керуючись статтями 70 і 71 Кримінального кодексу України.

(Стаття 337 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2670-III від 12.07.2001)

Стаття 338. Обчислення строку відбуття покарання

Початок строку відбуття покарання у вигляді позбавлення волі або виправних робіт, коли підсудний до винесення вироку не перебував під вартою, обчислюється з моменту приведення вироку у виконання.

Коли підсудний до винесення вироку тримався під вартою в цій справі, в строк відбуття покарання зараховується строк перебування під вартою.

У тих випадках, коли обвинувачений, знаходячись під вартою, перебував у медичній установі, час перебування в ній зараховується в строк відбуття покарання.

Якщо підсудний до винесення вироку знаходився під вартою, то в разі призначення покарання у вигляді виправних робіт час перебування під вартою зараховується в строк відбуття виправних робіт з розрахунку один день ув'язнення за три дні виправних робіт. Якщо підсудний був засуджений до виправних робіт, а при повторному розгляді тієї ж справи — до позбавлення волі, відбутий строк виправних робіт зараховується в строк позбавлення волі з розрахунку три дні виправних робіт за один день позбавлення волі.

Стаття 339. Підписання вироку і окрема думка

Вирок підписують усі судді чи один суддя, коли справа розглядалась ним одноособово. Суддя, який залишився в меншості, має право викласти письмово свою окрему думку, яка приєднується до справи, але оголошенню не підлягає.

Коли кримінальна справа, в якій є окрема думка, не розглядалася судом касаційної інстанції, то після того, як вирок суду набрав законної сили, окрема думка разом з справою направляється голові вищестоящего суду для вирішення питання про необхідність перегляду справи в порядку нагляду.

(Стаття 339 із змінами, внесеними згідно з Указом ПВР N 6834-X від 16.04.84, Законом N 2464-XII від 17.06.92)

Стаття 340. Окрема ухвала суду першої інстанції

Суд, що розглядає справу по першій інстанції, при наявності підстав, передбачених статтею 23-2 цього Кодексу, виносить окрему ухвалу, а суддя — окрему постанову.

(Стаття 340 із змінами, внесеними згідно з Указами ПВР N 117-VIII від 30.08.71, N 6834-X від 16.04.84, Законом N 2464-XII від 17.06.92)

Стаття 341. Проголошення вироку

Після підписання вироку судді повертаються до залу засідання, де головує або один з суддів проголошує вирок.

Всі присутні в залі судового засідання, в тому числі і склад суду, заслухують вирок стоячи.

Головуючий роз'яснює підсудному, його законному представникові, а також потерпілому, цивільному позивачеві, цивільному відповідачеві та їх представникам зміст вироку, строки і порядок його оскарження та право подати клопотання про помилування.

Якщо підсудний не володіє мовою, якою постановлено вирок, то після його проголошення перекладач зачитує вирок підсудному його рідною мовою або іншою мовою, якою він володіє.

(Стаття 341 із змінами, внесеними згідно з Указом ПВР N 6834-X від 16.04.84, Законом N 1483-III від 22.02.2000)

Стаття 342. Звільнення підсудного з-під варті за вироком суду

При виправданні підсудного чи звільненні його від відбуття покарання або при засудженні його до покарання, не зв'язаного з позбавленням волі, суд, якщо підсудний перебуває під вартою, негайно звільняє його з-під варті в залі судового засідання.

(Частина другу статті 342 виключено на підставі Закону N 2670-III (2670-14) від 12.07.2001)

(Стаття 342 із змінами, внесеними згідно з Указом ПВР N 4995-XI (4995-11) від 01.12.87, Законом N 2670-III (2670-14) від 12.07.2001)

Стаття 343. Застосування запобіжного заходу до набрання вироком законної сили

Постановляючи вирок, за яким до підсудного застосовується та чи інша міра покарання, суд повинен обміркувати питання про запобіжний захід до набрання вироком законної сили і має право обрати запобіжний захід або ж скасувати, змінити чи підтвердити раніш обраний.

Взяття під варту як запобіжний захід допускається лише при наявності підстав, зазначених у відповідних статтях глави 13 цього Кодексу.

Стаття 344. Вручення копії вироку засудженому і виправданому

Копія вироку вручається засудженому або виправданому в триденний строк після проголошення вироку.

Якщо вирок складений мовою, якої не знає засуджений чи виправданий, йому повинен бути вручений письмовий переклад вироку на його рідній мові або на мові, якою він володіє.

Стаття 345. Надання родичам дозволу на побачення з засудженим

До набрання вироком законної сили головуючий або голова відповідного суду зобов'язані дати дозвіл близьким родичам засудженого за їх проханням на побачення з засудженим, який перебуває під вартою.

Стаття 346. Заходи піклування про неповнолітніх дітей і збереження майна засудженого

При наявності у засудженого до позбавлення волі неповнолітніх дітей, які залишилися без нагляду, суд зобов'язаний одночасно з постановленням вироку порушити окремою ухвалою, а суддя — постановою питання перед службою в справах неповнолітніх або відповідним органом опіки та піклування про необхідність влаштування цих неповнолітніх або встановлення над ними опіки чи піклування.

Якщо у засудженого до позбавлення волі залишились без нагляду майно і житло, суд зобов'язаний вжити через відповідні органи заходів для їх збереження.

Про вжиті заходи повідомляється засуджений.

(Стаття 346 із змінами, внесеними згідно з Указом ПВР N 117-VIII від 30.08.71, Законами N 2464-XII від 17.06.92, N 2670-III від 12.07.2001)

Розділ четвертий ПРОВАДЖЕННЯ ПО ПЕРЕВІРЦІ ВИРОКІВ, ПОСТАНОВ І УХВАЛ СУДУ

Глава 29 ПОДАЧА АПЕЛЯЦІЙ

Стаття 347. Судові рішення, на які може бути подана апеляція

Апеляція може бути подана:

- 1) на вирок, які не набрали законної сили, ухвалені місцевими судами;
- 2) на постанови про застосування чи незастосування примусових заходів виховного і медичного характеру, ухвалені місцевими судами.

Апеляція також може бути подана:

- 1) на ухвали (постанови), ухвалені місцевим судом, про закриття справи або направлення справи на додаткове розслідування;
- 2) на окремі ухвали (постанови), ухвалені місцевим судом;
- 3) на інші постанови місцевих судів у випадках, передбачених цим Кодексом.

Стаття 348. Особи, які мають право подати апеляцію

Апеляцію мають право подати:

- 1) засуджений, його законний представник і захисник — у частині, що стосується інтересів засудженого;
- 2) виправданий, його законний представник і захисник — у частині мотивів і підстав виправдання;
- 3) законний представник, захисник неповнолітнього та сам неповнолітній, щодо якого застосовано примусовий захід виховного характеру, — у частині, що стосується інтересів неповнолітнього;
- 4) законний представник та захисник особи, щодо якої вирішувалося питання про застосування примусового заходу медичного характеру;
- 5) обвинувачений, щодо якого справу закрито, його законний представник і захисник — у частині мотивів і підстав закриття справи;
- 6) обвинувачений, щодо якого справу направлено на додаткове розслідування, його законний представник і захисник — у частині мотивів і підстав направлення справи на додаткове розслідування;
- 7) цивільний відповідач або його представник — в частині, що стосується вирішення позову;
- 8) прокурор, який брав участь у розгляді справи судом першої інстанції, а також прокурор, який затвердив обвинувальний висновок, — у межах обвинувачення, що підтримував прокурор, який брав участь у розгляді справи судом першої інстанції;
- 9) потерпілий і його представник — у частині, що стосується інтересів потерпілого, але в межах вимог, заявлених ними в суді першої інстанції;
- 10) цивільний позивач або його представник — у частині, що стосується вирішення позову;
- 11) особа, щодо якої винесено окрему ухвалу (постанову) суду;
- 12) інші особи у випадках, передбачених цим Кодексом.

(Стаття 348 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2670-III від 12.07.2001)

Стаття 349. Порядок і строки апеляційного оскарження

Апеляція, за винятком випадків, передбачених частиною п'ятою цієї статті, подається через суд, який постановив вирок, ухвалу чи постанову. До апеляції прокурора і захисника додається стільки її копій, щоб їх можна було вручити всім учасникам судового розгляду, інтересів яких стосується апеляція.

Якщо апеляція подана у встановлені частиною третьою цієї статті строки безпосередньо до суду апеляційної інстанції, він надсилає її до суду першої інстанції для виконання вимог, передбачених статтями 350 і 351 цього Кодексу.

Апеляція на вирок, ухвалу чи постанову суду першої інстанції, якщо інше не передбачено цим Кодексом, може бути подана протягом п'ятнадцяти діб з моменту їх проголошення, а засудженим, який перебуває під вартою, — в той же строк з моменту вручення йому копії вироку.

Протягом строку, встановленого для подання апеляції, справа ніким не може бути витребувана із суду. Протягом цього строку суд зобов'язаний надати сторонам за їх клопотанням можливість ознайомитися з матеріалами справи.

Апеляція на ухвалу чи постанову судді, винесену в порядку, передбаченому статтями 52-5, 165-2, 165-3, 177, 205 цього Кодексу, подається безпосередньо до апеляційного суду у строки, встановлені у цих статтях, і розглядається за правилами, встановленими статтею 382 цього Кодексу.

Стаття 350. Зміст апеляції

В апеляції зазначаються:

- 1) назва суду, якому адресується апеляція;
- 2) особа, яка подає апеляцію;
- 3) вирок, ухвала чи постанова, на які подається апеляція, і назва суду, який їх постановив;
- 4) вказівка на те, в чому полягає незаконність вироку, ухвали, постанови та доводи на її обґрунтування;
- 5) прохання особи, яка подає апеляцію;
- 6) перелік документів, які додаються до апеляції.

При обґрунтуванні прокурором та захисником необхідності зміни чи скасування вироку, ухвали, постанови апеляція повинна містити посилання на відповідні аркуші справи.

Стаття 351. Повідомлення про апеляцію

Про надходження апеляції суд першої інстанції оповіщає прокурора, інших зазначених у статті 348 цього Кодексу осіб, інтересів яких стосується апеляція, направленням відповідних повідомлень та шляхом поміщення оголошення на дошці об'яв суду. Протягом п'яти діб з часу поміщення оголошення зазначені особи мають право одержати в суді копію апеляції або ознайомитися з нею в суді. Одночасно з врученням копії або з ознайомленням з апеляцією їм роз'яснюється право протягом п'яти діб з цього часу подати свої заперечення на апеляцію.

Засудженому, що утримується під вартою, повідомлення про надходження апеляції та її копія вручаються через начальника відповідної установи. Одночасно йому роз'яснюється право протягом п'яти діб з часу вручення цих документів подати свої заперечення на апеляцію.

Заперечення на апеляцію додаються до справи або передаються безпосередньо до суду апеляційної інстанції.

Стаття 352. Залишення апеляції без руху і розгляду

У разі невиконання особою, яка подала апеляцію, вимог, передбачених статтею 350 цього Кодексу, головуючий своєю постановою залишає апеляцію без руху та повідомляє про необхідність виконання зазначених вимог закону протягом семи діб з моменту одержання повідомлення. Постанова оскарженню не підлягає.

Якщо у визначений строк ці вимоги не будуть виконані, то апеляція постановою головуючого визнається такою, що не підлягає розгляду. Постанову може бути оскаржено до суду апеляційної інстанції, який має право своєю ухвалою визнати апеляцію такою, що підлягає розгляду, і дати розпорядження суду першої інстанції щодо виконання ним вимог статті 351 цього Кодексу.

Стаття 353. Наслідки порушення строку на апеляційне оскарження та порядок його відновлення

У разі подання апеляції з пропуском встановленого статтею 349 цього Кодексу строку і при відсутності клопотання про його відновлення апеляція постановою головуючого визнається такою, що не підлягає розгляду.

У разі пропуску строку на апеляційне оскарження з поважних причин особи, які мають право на подання апеляції, можуть заявити клопотання перед судом, який постановив вирок чи виніс ухвалу, постанову, про відновлення пропущеного строку.

Питання про відновлення строку вирішується в судовому засіданні судом, який розглядав справу. Про день і час розгляду клопотання своєчасно повідомляються сторони, неявка яких в судові засідання не перешкоджає розгляду клопотання.

За результатами розгляду клопотання суд виносить ухвалу, постанову, якою відновляє пропущений строк або відмовляє у його відновленні і визнає апеляцію такою, що не підлягає розгляду.

Постанова судді чи ухвала суду, винесена відповідно до частини першої чи частини четвертої цієї статті, може бути оскаржена до суду апеляційної інстанції, який має право своєю ухвалою відновити пропущений строк, визнати апеляцію такою, що підлягає розгляду, і дати розпорядження суду першої інстанції щодо виконання ним вимог статті 351 цього Кодексу.

Стаття 354. Наслідки подання апеляції

Подання апеляції на вирок, ухвалу чи постанову суду зупиняє набрання ними законної сили та їх виконання, за винятком передбачених у цьому Кодексі випадків.

Після виконання вимог, передбачених статтею 351 цього Кодексу, суд, який постановив вирок чи виніс ухвалу, постанову, протягом семи діб передає справу разом з поданою апеляцією і запереченнями на неї до апеляційного суду і визначає дату розгляду ним справи. Справа призначається до розгляду не пізніше трьох місяців з дня направлення її до апеляційного суду. Справа повинна надійти до апеляційного суду не пізніш як за один місяць до визначеної судом першої інстанції дати розгляду.

Про дату призначення справи до апеляційного розгляду суд першої інстанції оповіщає заінтересованих осіб направленням відповідних повідомлень та шляхом поміщення оголошення на дошці об'яв суду. Засудженому, що утримується під вартою, про призначення справи до апеляційного розгляду повідомляється через начальника відповідної установи.

Якщо в апеляції ставиться питання про погіршення становища засудженого чи виправданого, суд першої інстанції одночасно викликає до суду апеляційної інстанції цих осіб, їх законних представників, а також захисників, якщо їх участь у справі відповідно до вимог статті 45 цього Кодексу є обов'язковою.

Стаття 355. Доповнення, зміна і відкликання апеляції

До початку розгляду справи в апеляційному суді особа, яка подала апеляцію, має право доповнити, змінити або відкликати її, а також подати свої заперечення на апеляцію іншого учасника судового розгляду.

Внесення до апеляції змін, які тягнуть за собою погіршення становища засудженого або виправданого за межами строків на апеляційне оскарження не допускається.

Захисник засудженого чи виправданого може відкликати свою апеляцію тільки за згодою підзахисного і його законного представника. Захисник, який вступив до справи в апеляційному провадженні, може змінити чи доповнити апеляцію захисника, який брав участь у розгляді справи судом першої інстанції, лише за згодою засудженого чи виправданого та їх законних представників.

Засуджений або виправданий вправі відкликати свою апеляцію, а також апеляцію свого захисника, крім випадків, передбачених частиною першою статті 45 цього Кодексу.

Апеляція представника потерпілого може бути відкликана ним лише за згодою потерпілого, а також самим потерпілим.

Глава 30 РОЗГЛЯД СПРАВИ ЗА АПЕЛЯЦІЄЮ

Стаття 356. Суди, які розглядають справи в апеляційному порядку

Апеляції розглядаються апеляційними судами:

1) Апеляційним судом Автономної Республіки Крим, апеляційними судами областей, міст Києва і Севастополя — на судові рішення районних (міських) судів та міжрайонних (окружних) судів;

2) Військовими апеляційними судами регіонів і Військово-Морських Сил — на судові рішення військових судів гарнізонів.

(Стаття 356 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2670-III від 12.07.2001)

Стаття 357. Попередній розгляд справи апеляційним судом

Апеляційний суд у разі необхідності може провести попередній розгляд справи.

Попередній розгляд справи здійснюється в судовому засіданні суддею одноособово з обов'язковою участю прокурора. На судове засідання можуть бути викликані інші учасники судового розгляду, однак їх неявка не перешкоджає розгляду справи.

Попередній розгляд справи починається з доповіді судді, який повідомляє про підстави, з яких справу було внесено на попередній розгляд. Прокурор, інші учасники судового розгляду висловлюють свої думки щодо питань, винесених на розгляд. Постанова судді виноситься в нарадчій кімнаті.

При попередньому розгляді справи апеляційний суд може прийняти одне з таких рішень:

- 1) про питання, пов'язані з підготовкою справи до апеляційного розгляду;
- 2) про відмову в прийнятті апеляції до свого розгляду;
- 3) про зупинення провадження в справі;
- 4) про повернення справи суду першої інстанції.

При попередньому розгляді справи при необхідності ведеться протокол.

Стаття 358. Вирішення питань, пов'язаних з підготовкою справи до апеляційного розгляду

При попередньому розгляді справи апеляційний суд може розглянути такі питання, пов'язані з підготовкою справи до апеляційного розгляду:

- 1) про необхідність проведення судового слідства та його обсяг;
- 2) про витребування у необхідних випадках додаткових доказів;
- 3) про список осіб, які підлягають виклику в судове засідання;
- 4) про доручення суду першої інстанції;
- 5) про зміну, скасування або обрання запобіжного заходу;
- 6) про виклик у необхідних випадках перекладача;
- 7) про розгляд справи у відкритому чи закритому судовому засіданні;
- 8) про день і місце розгляду справи;
- 9) всі інші питання, які стосуються підготовчих дій до розгляду справи.

Засуджений чи виправданий, їх законні представники підлягають обов'язковому виклику в апеляційний суд, якщо в апеляції ставиться питання про погіршення їх становища або суд визнає необхідним провести судове слідство. У цих випадках викликаються і їх захисники, якщо їх участь у справі відповідно до вимог статті 45 цього Кодексу є обов'язковою. Засуджений, що утримується під вартою, підлягає обов'язковому виклику в апеляційний суд також у випадках, коли про це надійшло його клопотання.

Суд може визнати необхідним проведення судового слідства в повному обсязі чи частково, коли є підстави вважати, що судове слідство судом першої інстанції було проведено неповно чи однобічно.

Апеляційний суд з метою усунення неповноти чи однобічності судового слідства в суді першої інстанції вправі дати цьому суду доручення про виконання окремих процесуальних дій. На виконання цього доручення суд першої інстанції проводить відповідну дію з додержанням вимог, передбачених главою 26 цього Кодексу. Протокол судового засідання передається до апеляційного суду, який дав доручення, і приєднується до справи.

Стаття 359. Інші рішення апеляційного суду, які можуть бути прийняті при попередньому розгляді справи

Апеляційний суд відмовляє в прийнятті апеляції до свого розгляду, якщо апеляція подана особою, яка не має на це права.

Справа повертається суду першої інстанції у випадках, якщо:

- 1) протокол судового засідання не підписаний головуючим чи секретарем судового засідання — для виконання вимог, передбачених частиною другою статті 87 цього Кодексу;
- 2) суд першої інстанції не розглянув зауваження на протокол судового засідання чи не надав передбачену статтею 349 цього Кодексу можливість ознайомлення з матеріалами справи — для виконання вимог, передбачених статтями 88 і 349 цього Кодексу;
- 3) засудженому, виправданому не було вручено копію вироку — для виконання вимог, передбачених статтею 344 цього Кодексу;
- 4) суд першої інстанції прийняв апеляцію, яка не відповідає вимогам частини першої статті 350, статей 351 чи 352 цього Кодексу, — для виконання вимог, передбачених статтями 353 чи 354 цього Кодексу;
- 5) судом першої інстанції не виконано вимог, передбачених статтею 353 цього Кодексу, — для виконання цих вимог.

У разі захворювання підсудного, участь якого при апеляційному розгляді справи визнано обов'язковою, апеляційний суд зупиняє апеляційний розгляд справи.

У разі відмови апелянта від своїх апеляційних вимог і відсутності апеляцій інших учасників процесу, апеляційний суд виносить ухвалу про закриття апеляційного розгляду справи.

Стаття 360. Строки розгляду справи в апеляційному суді

Апеляційний суд повинен розглянути справу у день, визначений судом першої інстанції.

Не пізніше як за три дні апеляційний суд оповіщає заінтересованих осіб шляхом поміщення оголошення на дошці об'яв суду про час і місце розгляду справи.

Засудженому, який утримується під вартою, про день розгляду справи повідомляється через начальника відповідної установи.

У випадках, коли при попередньому або апеляційному розгляді справи апеляційний суд визнав необхідним провести судове слідство, витребувати додаткові докази, викликати в судові засідання певних осіб, зробити доручення суду першої інстанції, а також у разі особливої складності справи, він може перенести розгляд справи не більш, як на тридцять днів.

Стаття 361. Виклик до суду апеляційної інстанції

Виклик осіб до суду апеляційної інстанції здійснюється в порядку, передбаченому статтею 254 цього Кодексу.

Стаття 362. Розгляд справи в суді апеляційної інстанції

Виконавши підготовчі дії, зазначені в статтях 283-287, 293 цього Кодексу, головуючий роз'яснює учасникам судового розгляду їх права, а також право давати пояснення з приводу поданих апеляцій та виступати в судових дебатах, а особам, які подали апеляції, — право підтримувати апеляції або відмовитись від них. Клопотання учасників судового розгляду повинні стосуватися частини вироку, яка оскаржена в апеляційному порядку, і вирішуються судом за правилами статті 296 цього Кодексу.

Після цього головуючий чи один із суддів доповідає суть вироку чи постанови, повідомляє ким і в якому обсязі вони були оскаржені, викладає основні доводи апеляцій і заперечень інших учасників процесу, якщо вони були подані. Головуючий з'ясовує, чи підтримують свої апеляції особи, які їх подали.

Неявка учасників процесу на засідання суду апеляційної інстанції не є перешкодою для розгляду справи, якщо інше не передбачено цим Кодексом або рішенням апеляційного суду.

Якщо суд апеляційної інстанції не проводив судового слідства, після виконання дій, зазначених у частині другій цієї статті, головуючий ознайомлює учасників судового розгляду з додатковими матеріалами, якщо вони були подані, матеріалами, що надійшли з суду першої

інстанції на виконання доручень, вислуховує їх пояснення з приводу поданих апеляцій в порядку, передбаченому статтею 318 цього Кодексу, і переходить до судових дебатів.

Судове слідство в апеляційному суді провадиться за правилами глави 26 цього Кодексу лише щодо тієї частини вироку, законність і обґрунтованість якої оспорується в апеляції.

Судові дебати в суді апеляційної інстанції проводяться у відповідності з вимогами статті 318 цього Кодексу і полягають у промовах учасників судового розгляду стосовно тієї частини вироку, яка оскаржена. Першими виступають особи, які подали апеляції. Прокурор, якщо він підтримує апеляцію, подану ним чи іншим прокурором, виступає першим, а в інших випадках — останнім.

Перед видаленням суду до нарадчої кімнати для постановлення рішення щодо законності і обґрунтованості вироку суду першої інстанції підсудному, якщо він брав участь в апеляційному розгляді справи, надається останнє слово.

Нарада суддів апеляційного суду провадиться з додержанням вимог, передбачених статтями 322 і 325 цього Кодексу.

Протокол судового засідання та фіксація технічними засобами перебігу судового процесу в апеляційному суді ведуться у випадку проведення ним судового слідства.

Стаття 363. Відновлення судового слідства

Якщо під час судових дебатів, виголошення останнього слова засудженим або виправданим чи при постановленні рішення апеляційним судом виникне необхідність дослідження нових обставин справи або доказів, що їх підтверджують чи спростовують, і якщо ці обставини і докази стосуються оскарженої частини вироку суду першої інстанції, апеляційний суд ухвалою відновлює судове слідство з додержанням вимог, передбачених статтею 326 цього Кодексу.

Стаття 364. Закриття апеляційного провадження

У разі відмови особи, яка подала апеляцію, від своїх вимог і при відсутності апеляцій інших учасників судового розгляду, апеляційний суд виносить ухвалу про закриття апеляційного провадження.

Стаття 365. Обсяг перевірки справи апеляційним судом

Вирок, ухвала чи постанова суду першої інстанції перевіряється апеляційним судом в межах апеляції. Висновки суду першої інстанції щодо фактичних обставин справи, які не оспоровалися і стосовно яких відповідно до вимог частини першої статті 299 і статті 301-1 цього Кодексу докази не досліджувалися, не перевіряються.

Якщо розгляд апеляції дає підстави для прийняття рішення на користь осіб, щодо яких апеляції не надійшли, апеляційний суд зобов'язаний прийняти таке рішення.

Стаття 366. Результати розгляду справи в апеляційному суді

У результаті розгляду апеляцій на рішення, зазначені у частині першій статті 347 цього Кодексу, апеляційний суд:

1) виносить ухвалу про залишення вироку чи постанови без зміни, а апеляції — без задоволення; скасування вироку чи постанови і повернення справи прокуророві на додаткове розслідування або на новий судовий розгляд в суд першої інстанції; скасування вироку чи постанови і закриття справи; зміну вироку чи постанови;

2) постановляє свій вирок, скасовуючи повністю чи частково вирок суду першої інстанції;

3) постановляє свою постанову, скасовуючи повністю чи частково постанову суду першої інстанції.

У результаті розгляду апеляцій на рішення, зазначені у частині другій статті 347 цього Кодексу, апеляційний суд:

1) виносить ухвалу про залишення ухвали чи постанови без зміни, а апеляції — без задоволення; скасування ухвали чи постанови і повернення її на новий судовий розгляд в суд першої інстанції, а у випадку скасування ухвали чи постанови про закриття справи і повернення її на додаткове розслідування; скасування окремої ухвали чи постанови; зміну ухвали чи постанови;

2) постановляє свою ухвалу, скасовуючи повністю чи частково ухвалу чи постанову суду першої інстанції.

Стаття 367. Підстави для скасування або зміни вироку чи постанови

Підставами для скасування або зміни судових рішень, зазначених у частині першій статті 347 цього Кодексу, при розгляді справи в апеляційному суді є:

- 1) однобічність або неповнота дізнання, досудового чи судового слідства;
- 2) невідповідність висновків суду, викладених у вироку (постанові), фактичним обставинам справи;
- 3) істотне порушення кримінально-процесуального закону;
- 4) неправильне застосування кримінального закону;
- 5) невідповідність призначеного покарання тяжкості злочину та особі засудженого.

Апеляційний суд не вправі скасувати виправдувальний вирок лише з мотивів істотного порушення прав підсудного. Апеляційний суд не вправі скасувати постанову про незастосування примусових заходів виховного або медичного характеру лише з мотивів істотного порушення прав особи, стосовно якої ставилося питання про застосування цих засобів.

Стаття 368. Однобічність або неповнота дізнання, досудового чи судового слідства

Однобічним або неповним визнається дізнання, досудове чи судове слідство в суді першої інстанції, коли залишилися недослідженими такі обставини, з'ясування яких може мати істотне значення для правильного вирішення справи.

Дізнання, досудове чи судове слідство в усякому разі визнається однобічним і неповним:

- 1) коли не були допитані певні особи, не були витребувані і досліджені документи, речові та інші докази для підтвердження чи спростування обставин, які мають істотне значення для правильного вирішення справи;
- 2) коли не були досліджені обставини, зазначені в ухвалі суду, який повернув справу на додаткове розслідування або на новий судовий розгляд, за винятком випадків, коли дослідити їх було неможливо;
- 3) коли необхідність дослідження тієї чи іншої обставини впливає з нових даних, встановлених при розгляді справи в апеляційному суді;
- 4) коли не були з'ясовані з достатньою повнотою дані про особу засудженого чи виправданого.

Стаття 369. Невідповідність висновків суду першої інстанції фактичним обставинам справи

Вирок чи постанова вважаються такими, що не відповідають фактичним обставинам справи:

- 1) коли висновки суду не підтверджуються доказами, дослідженими в судовому засіданні;
- 2) коли суд не взяв до уваги докази, які могли істотно вплинути на його висновки;
- 3) коли при наявності суперечливих доказів, які мають істотне значення для висновків суду, у вироку (постанові) не зазначено, чому суд взяв до уваги одні докази і відкинув інші;
- 4) коли висновки суду, викладені у вироку (постанові), містять істотні суперечності.

Вирок чи постанова із зазначених підстав підлягають скасуванню чи зміні лише тоді, коли невідповідність висновків суду фактичним обставинам справи могла вплинути на вирішення питання про винуватість засудженого або невинуватість виправданого, на правильність застосування кримінального закону, на визначення міри покарання або застосування примусових заходів виховного чи медичного характеру.

Стаття 370. Істотні порушення вимог кримінально-процесуального закону

Істотним порушенням вимог кримінально-процесуального закону є такі порушення вимог цього Кодексу, які перешкодили чи могли перешкодити суду повно та всебічно розглянути справу і постановити законний, обґрунтований і справедливий вирок чи постанову.

2. Вирок (постанову) в усякому разі належить скасувати, якщо:

- 1) за наявності підстав для закриття справи її не було закрито;
- 2) вирок винесено незаконним складом суду;
- 3) порушено право обвинуваченого на захист;
- 4) порушено право обвинуваченого користуватися рідною мовою чи мовою, якою він володіє, і допомогою перекладача;
- 5) розслідування справи провадила особа, яка підлягала відводу;
- 6) справу розглянуто у відсутності підсудного, за винятком випадку, передбаченого частиною другою статті 262 цього Кодексу;
- 7) порушено правила підсудності;
- 8) порушено таємницю наради суддів;
- 9) вирок (постанову) не підписано будь-ким із суддів;
- 10) у справі відсутній протокол судового засідання або перебіг судового процесу у передбачених цим Кодексом випадках не фіксувався технічними засобами;
- 11) порушено вимоги статей цього Кодексу про обов'язковість пред'явлення обвинувачення і матеріалів розслідування для ознайомлення;
- 12) обвинувальний висновок не затверджений прокурором чи він не був вручений обвинуваченому;
- 13) порушено вимоги статей цього Кодексу, які встановлюють незмінність складу суду, надання підсудному права виступити в дебатах і з останнім словом.

Стаття 371. Неправильне застосування кримінального закону

Неправильним застосуванням кримінального закону, що тягне за собою скасування або зміну вироку (постанови), є:

- 1) незастосування судом кримінального закону, який підлягає застосуванню;
- 2) застосування кримінального закону, який не підлягає застосуванню;
- 3) неправильне тлумачення закону, яке суперечить його точному змісту.

Стаття 372. Невідповідність призначеного судом покарання ступені тяжкості злочину та особі засудженого

Невідповідним ступеню тяжкості злочину та особі засудженого визнається таке покарання, яке хоч і не виходить за межі, встановлені відповідною статтею Кримінального кодексу, але за своїм видом чи розміром є явно несправедливим як внаслідок м'якості, так і суворості.

(Стаття 372 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2670-III від 12.07.2001)

Стаття 373. Зміна вироку (постанови) апеляційним судом

Апеляційний суд змінює вирок у випадках:

1) пом'якшення призначеного покарання, коли визнає, що покарання за своєю суворістю не відповідає тяжкості злочину та особі засудженого;

2) зміни кваліфікації злочину і застосування кримінального закону про менш тяжкий злочин;

3) зменшення сум, які підлягають стягненню, або збільшення цих сум, якщо таке збільшення не впливає на обсяг обвинувачення і кваліфікацію злочину;

4) в інших випадках, коли зміна вироку не погіршує становища засудженого.

Апеляційний суд змінює постанову про застосування примусових заходів виховного чи медичного характеру у випадках:

1) зміни кваліфікації суспільно небезпечного діяння і застосування статті Кримінального кодексу, яка передбачає відповідальність за менш тяжке діяння;

2) пом'якшення виду примусового заходу виховного чи медичного характеру.

Стаття 374. Скасування вироку (постанови) з поверненням справи прокурору, на додаткове розслідування чи новий судовий розгляд

Апеляційний суд скасовує вирок (постанову) і повертає справу на додаткове розслідування у випадках:

1) коли під час дізнання чи досудового слідства були допущені такі істотні порушення кримінально-процесуального закону, які виключали можливість постановлення вироку чи постанови;

2) якщо є підстави для застосування кримінального закону про більш тяжкий злочин, обвинувачення у вчиненні якого засудженому не пред'являлось, якщо з цих підстав була подана апеляція прокурора чи потерпілого або його представника;

3) якщо є підстави для застосування кримінального закону, який передбачає більш тяжке на відміну від встановленого досудовим слідством суспільно небезпечне діяння, у справах про застосування примусових заходів медичного або виховного характеру;

4) якщо при апеляційному розгляді справи встановлено таку однобічність або неповноту дізнання чи досудового слідства, які не можуть бути усунені в судовому засіданні.

Апеляційний суд скасовує вирок (постанову) і повертає справу на новий судовий розгляд в суд першої інстанції, якщо при розгляді справи в суді першої інстанції були допущені такі істотні порушення кримінально-процесуального закону, які виключали можливість постановлення вироку чи постанови, зокрема, порушення, зазначені в пунктах 2, 3, 4, 6-10, 13 частини другої статті 370 цього Кодексу.

Скасовуючи вирок (постанову), апеляційний суд не має права вирішувати наперед питання про доведеність чи недоведеність обвинувачення, достовірність або недостовірність доказів, переваги одних доказів над іншими, застосування судом першої інстанції того чи іншого кримінального закону та покарання.

Апеляційний суд вправі скасувати вирок (постанову) і повернути справу на додаткове розслідування чи новий судовий розгляд у частині обвинувачення, залишивши в решті судові рішення без зміни, за умови, що це обвинувачення мало самостійну кримінально-правову кваліфікацію і може бути розглянуто в окремому провадженні.

У разі скасування вироку (постанови) внаслідок порушень, допущених при розгляді справи в суді, справа направляється для нового розгляду до суду, який постановив вирок, але в іншому складі суддів.

У разі скасування вироку (постанови) з поверненням справи на додаткове розслідування, справа надсилається прокурору через суд, який постановив вирок (постанову).

Вказівки суду, який розглянув справу в апеляційному порядку, є обов'язковими для органів дізнання і досудового слідства при додатковому розслідуванні і суду першої інстанції при повторному розгляді справи.

Стаття 375. Розгляд справи судом першої інстанції після скасування вироку (постанови)

Після скасування вироку (постанови) апеляційним судом суд першої інстанції розглядає справу у відповідності з вимогами глав 25-28 цього Кодексу.

При новому розгляді справи судом першої інстанції застосування закону про більш тяжкий злочин та посилення покарання допускається тільки за умови, якщо вирок було скасовано за апеляцією прокурора або потерпілого чи його представника в зв'язку з необхідністю застосування закону про більш тяжкий злочин або коли при скасуванні вироку визнано необхідним застосувати більш суворе покарання, а також, коли при додатковому розслідуванні справи буде встановлено, що обвинувачений вчинив більш тяжкий злочин, або коли збільшився обсяг обвинувачення.

При новому розгляді справи про застосування примусових заходів виховного або медичного характеру кваліфікація суспільно небезпечного діяння як більш тяжкого допускається за умови, якщо з цієї підстави було подано апеляцію прокурором чи потерпілим або його представником.

Стаття 376. Закриття справи апеляційним судом

Апеляційний суд, встановивши обставини, передбачені статтями 6, 7, 7-1, 7-2, 8, 9, 10, 11-1 цього Кодексу, скасовує обвинувальний вирок чи постанову і закриває справу.

(Стаття 376 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2670-III від 12.07.2001)

Стаття 377. Зміст ухвали апеляційного суду

Ухвала апеляційного суду складається із вступної, описово-мотивувальної і резолютивної частин, у яких має бути зазначено:

- 1) місце і час постановлення ухвали;
- 2) назва і склад суду, що постановив ухвалу;
- 3) особи, які брали участь у розгляді справи в засіданні апеляційної інстанції;
- 4) зміст вироку (постанови);
- 5) особа, яка подала апеляцію;
- 6) суть апеляції;
- 7) короткий виклад пояснень осіб, які брали участь у засіданні;
- 8) аналіз доказів, досліджених під час повного або часткового судового слідства, проведеного апеляційним судом, та докладні мотиви прийнятого рішення;
- 9) результати розгляду справи.

При залишенні апеляції без задоволення в ухвалі апеляційного суду мають бути зазначені підстави, через які апеляцію визнано необгрунтованою.

При скасуванні або зміні вироку (постанови) в ухвалі повинно бути зазначено, які статті закону порушено та в чому саме полягають ці порушення або необгрунтованість вироку (постанови).

Повертаючи справу на додаткове розслідування або на новий судовий розгляд, апеляційний суд повинен зазначити в ухвалі обставини, які належить з'ясувати. Одночасно суд може вказати, які слідчі дії для з'ясування цих обставин необхідно виконати.

Стаття 378. Вирок (постанова) апеляційного суду

Апеляційний суд скасовує вирок суду першої інстанції і постановляє свій вирок у випадках:

- 1) необхідності застосування закону про більш тяжкий злочин чи збільшення обсягу обвинувачення, за умови, що засудженому було пред'явлено обвинувачення у вчиненні такого

злочину чи у вчиненні злочину в такому обсязі і від цього обвинувачення він захищався в суді першої інстанції;

- 2) необхідності застосування більш суворого покарання;
- 3) скасування необґрунтованого виправдувального вироку суду першої інстанції;
- 4) неправильного звільнення засудженого від відбуття покарання.

Скасування вироку суду першої інстанції і постановлення вироку апеляційним судом у випадках, передбачених частиною першою цієї статті, допускається лише за умови, що в апеляції прокурора, потерпілого чи його представника ставилось питання про скасування вироку саме з цих підстав.

Вирок апеляційного суду повинен відповідати вимогам, зазначеним у статтях 332-335 цього Кодексу. Крім того, у вироку апеляційного суду зазначається зміст вироку суду першої інстанції, суть апеляції, мотиви прийнятого рішення.

Апеляційний суд скасовує постанову про застосування примусових заходів виховного чи медичного характеру і постановляє свою постанову у випадках:

1) необхідності кваліфікації суспільно небезпечного діяння як більш тяжкого, якщо таке було зазначено у постанові слідчого про закриття справи і застосування примусових заходів виховного характеру або про направлення справи до суду для вирішення питання про застосування примусових заходів медичного характеру;

2) застосування більш суворого виду примусових заходів виховного чи медичного характеру;

3) скасування необґрунтованої постанови суду про закриття справи щодо неосудного або неповнолітнього з тих мотивів, що вони не вчинили суспільно небезпечне діяння.

Скасування постанови суду першої інстанції і винесення постанови апеляційним судом з цих підстав допускається, якщо з цих же підстав було подано апеляцію прокурором чи потерпілим або його представником.

Постанова апеляційного суду про застосування примусових заходів виховного чи медичного характеру повинна відповідати вимогам статей 420, 448 цього Кодексу. Крім того, у постанові апеляційного суду зазначається зміст постанови суду першої інстанції, суть апеляції, мотиви прийнятого рішення.

Стаття 379. Складання ухвали, постанови, вироку, оголошення ухвали (постанови) і проголошення вироку апеляційного суду

Ухвала апеляційного суду складається одним із суддів. Після складання ухвали і підписання її всіма суддями суд повертається до залу судового засідання, де ухвалу оголошує один із суддів.

Якщо складання ухвали вимагає значного часу, суд має право обмежитись складанням і оголошенням лише резолютивної її частини, яку підписують всі судді. Повний текст ухвали повинен бути складений не пізніше п'яти діб з дня оголошення резолютивної частини і оголошений учасникам судового розгляду. Про час оголошення повного тексту ухвали має бути зазначено у раніше складеній її резолютивній частині.

Вирок і постанова апеляційного суду складаються і підписуються з додержанням вимог, передбачених статтями 332 і 339 цього Кодексу. Вирок проголошується, а постанова оголошується за правилами статті 341 цього Кодексу.

Суддя апеляційного суду, залишившись при постановленні вироку, винесенні ухвали чи постанови при окремій думці, має право викласти її письмово в нарадчій кімнаті. Цей документ не підлягає оголошенню, але приєднується до справи.

Стаття 380. Окрема ухвала апеляційного суду

Апеляційний суд за наявності підстав, передбачених статтею 23-2 цього Кодексу, виносить окрему ухвалу. Крім того, він може окремою ухвалою звернути увагу відповідних

посадових осіб на факти порушення закону при розслідуванні і розгляді справи судом першої інстанції.

Стаття 381. Звернення до виконання ухвали, вироку, постанови апеляційного суду

Для виконання ухвали апеляційного суду справа надсилається до суду першої інстанції не пізніше трьох діб після її розгляду, а у випадках, передбачених частиною другою статті 379 цього Кодексу, — після складання і оголошення повного тексту ухвали. Для виконання вироку чи постанови апеляційного суду, якщо вони не були оскаржені до суду касаційної інстанції, справа надсилається до суду першої інстанції не пізніше трьох діб після набрання вироком, постановою законної сили.

Якщо на підставі рішення апеляційного суду засуджений підлягає звільненню з-під варти, суд звільняє його з-під варти в залі судового засідання. У випадку прийняття такого рішення у відсутності засудженого копія рішення надсилається протягом доби адміністрації місця попереднього ув'язнення для виконання. Адміністрація місця попереднього ув'язнення зобов'язана протягом доби з дня одержання копії рішення повідомити суд першої інстанції про звільнення ув'язненого з-під варти.

Суд першої інстанції зобов'язаний перевірити виконання рішення про звільнення ув'язненого з-під варти.

Стаття 382. Порядок перевірки ухвал суду і постанов судді

Апеляційна перевірка судових рішень, зазначених у частині другій статті 347 цього Кодексу, здійснюється з додержанням вимог цієї глави. При перевірці цих рішень судове слідство не провадиться. Апеляції на постанови судді, винесені в порядку, передбаченому статтями 52-5, 165-2, 165-3, 177, 205 цього Кодексу, розглядаються не пізніше, як через три доби після їх надходження до апеляційного суду. Для розгляду цих апеляцій відповідні матеріали невідкладно витребовуються апеляційним судом.

Апеляційна інстанція не вправі постановити свій вирок, скасувавши ухвалу (постанову) суду першої інстанції про закриття справи або направлення справи на додаткове розслідування.

Глава 31 КАСАЦІЙНЕ ПРОВАДЖЕННЯ

Стаття 383. Судові рішення, які можуть бути перевірені в касаційному порядку

У касаційному порядку можуть бути перевірені:

1) вироки, ухвали і постанови апеляційного суду, постановлені ним як судом першої інстанції;

2) вироки і постанови апеляційного суду, постановлені ним в апеляційному порядку.

У касаційному порядку також можуть бути перевірені вироки місцевих судів, постанови (ухвали) цих судів у справах про застосування примусових заходів виховного чи медичного характеру, інші постанови (ухвали), які перешкоджають подальшому провадженню у справі, ухвали апеляційного суду, постановлені щодо цих вироків, постанов (ухвал), крім випадків, коли апеляційною інстанцією зазначені рішення скасовано, а справу направлено на нове розслідування чи новий судовий розгляд.

(Стаття 383 із змінами, внесеними згідно із Законами N 2670-III від 12.07.2001, N 3323-IV від 12.01.2006)

Стаття 384. Особи, які мають право на касаційне оскарження або внесення касаційного подання

Касаційні скарги на судові рішення, зазначені у частині першій статті 383 цього Кодексу, мають право подати особи, коло яких визначено у статті 348 цього Кодексу.

Касаційні скарги на судові рішення, зазначені в частині другій статті 383 цього Кодексу, мають право подати:

- 1) засуджений, його законний представник і захисник — у частині, що стосується інтересів засудженого;
- 2) виправданий, його законний представник і захисник — у частині мотивів і підстав виправдання;
- 3) законний представник, захисник неповнолітнього та сам неповнолітній, щодо якого застосовано примусовий захід виховного характеру, — у частині, що стосується інтересів неповнолітнього;
- 4) законний представник та захисник особи, щодо якої вирішувалося питання про застосування примусового заходу медичного характеру;
- 5) обвинувачений, щодо якого справу закрито, його законний представник і захисник — у частині мотивів і підстав закриття справи;
- 6) цивільний відповідач або його представник — у частині, що стосується вирішення позову;
- 7) потерпілий і його представник — у частині, що стосується інтересів потерпілого, але в межах вимог, заявлених ними в суді першої інстанції;
- 8) цивільний позивач або його представник — у частині, що стосується вирішення позову;
- 9) особа, щодо якої винесено окрему ухвалу (постанову) суду.

Касаційне подання на судові рішення, зазначені у частині першій статті 383 цього Кодексу, має право подати прокурор, який брав участь у розгляді справи судом першої чи апеляційної інстанції, чи прокурор, який затвердив обвинувальний висновок.

Касаційне подання на судові рішення, зазначені у частині другій статті 383 цього Кодексу, має право подати прокурор, який брав участь у розгляді справи судом першої чи апеляційної інстанції, а також Генеральний прокурор України та його заступники, прокурор Автономної Республіки Крим, прокурор області, міст Києва і Севастополя, прирівнені до них прокурори та їх заступники в межах їх повноважень — незалежно від їх участі в розгляді справи судом першої чи апеляційної інстанції.

Особам, які вправі подати касаційну скаргу, касаційне подання, надається можливість ознайомитися в суді з матеріалами справи для вирішення питання про внесення касаційної скарги чи подання.

(Стаття 384 із змінами, внесеними згідно із Законами N 2670-III від 12.07.2001, N 3323-IV від 12.01.2006)

Стаття 385. Суди, які розглядають справи в касаційному порядку

Касаційні скарги і подання розглядаються:

- 1) колегією суддів Судової палати у кримінальних справах Верховного Суду України — на судові рішення, постановлені Апеляційним судом Автономної Республіки Крим, апеляційними судами областей, міст Києва та Севастополя, вироки районних, районних у містах, міських та міськрайонних судів;
- 2) колегією суддів Військової судової колегії Верховного Суду України — на судові рішення, постановлені військовими судами регіонів і Військово-Морських Сил, судові рішення військових судів гарнізонів.

(Стаття 385 із змінами, внесеними згідно із Законом N 3323-IV від 12.01.2006)

Стаття 386. Строки касаційного оскарження і внесення касаційного подання

Касаційні скарги і подання на судові рішення, зазначені у частині першій статті 383 цього Кодексу, можуть бути подані протягом одного місяця з моменту проголошення вироку чи оголошення ухвали або постанови, які оскаржуються, а засудженим, який перебуває під вартою, — в той же строк з моменту вручення йому копії вироку чи постанови.

Касаційні скарги і подання на судові рішення, зазначені у частині другій статті 383 цього Кодексу, можуть бути подані протягом шести місяців з моменту набрання ними законної сили.

Протягом строку, встановленого на касаційне оскарження, справа ніким не може бути витребувана із суду, який виконує судові рішення, за винятком суду касаційної інстанції.

У разі подачі скарги чи подання з пропуском встановленого частинами першою і другою цієї статті строку і при відсутності клопотання про його відновлення скарга чи подання постановою судді визнається такою, що не підлягає розгляду. Цей строк може бути відновлений у випадках і в порядку, передбачених статтею 353 цього Кодексу.

Стаття 387. Порядок касаційного оскарження і внесення касаційного подання

Касаційні скарги і подання на судові рішення, зазначені у частині першій статті 383 цього Кодексу, подаються через суд, який постановив вирок чи виніс ухвалу або постанову, а на інші рішення — безпосередньо до касаційного суду. До скарги, подання додається стільки її копій, щоб їх можна було вручити всім учасникам судового розгляду, інтересів яких вона стосується. Цей обов'язок не поширюється на засудженого, який перебуває під вартою. До скарги, подання на судові рішення, зазначені у частині другій статті 383 цього Кодексу, додаються копії судових рішень, що оскаржуються.

Зміст касаційних скарг і подання повинні відповідати вимогам, зазначеним у статті 350 цього Кодексу.

Повідомлення про надходження касаційних скарг і подання на судові рішення, зазначені у частині першій статті 383 цього Кодексу, здійснюється судом, який постановив оскаржуване рішення, з додержанням вимог статті 351 цього Кодексу.

(Стаття 387 із змінами, внесеними згідно із Законом N 3323-IV від 12.01.2006)

Стаття 388. Рух справи в касаційній інстанції

Справа з касаційними скаргами і поданнями на судові рішення, зазначені у частині першій статті 383 цього Кодексу, передається до касаційного розгляду після надходження її до суду.

Касаційні скарги, подання на судові рішення, зазначені в частині другій статті 383 цього Кодексу, передаються судді касаційного суду, який протягом 15 діб з часу їх надходження вирішує питання про витребування справи. Справа не витребується, якщо скарга, подання відповідно до вимог статті 350, частини другої статті 383, статті 384, частини другої статті 386, частини першої статті 398 цього Кодексу не можуть бути предметом розгляду суду касаційної інстанції. Суддя вправі відмовити у витребуванні справи і тоді, коли зі скарги, подання та наданих до них судових рішень і інших документів вбачається, що підстав для їх задоволення немає. Про прийняте рішення суддя виносить мотивовану постанову, копія якої надсилається прокуророві чи особі, яка подала скаргу. Постанова оскарженню не підлягає. Відмова у витребуванні справи не перешкоджає витребуванню справи при повторному надходженні подання чи скарги за умови усунення зазначених у постанові суду недоліків і якщо вони надійшли в межах строку, визначеного статтею 386 цього Кодексу, або не пізніше одного місяця з дня одержання копії постанови про відмову у витребуванні справи.

Одночасно з витребуванням справи за наявності для цього підстав суддя може зупинити виконання судового рішення до розгляду подання чи скарги в суді, за винятком тих рішень, що зазначені у частині першій статті 383 цього Кодексу.

(Стаття 388 із змінами, внесеними згідно із Законами N 2670-III від 12.07.2001, N 3323-IV від 12.01.2006)

Стаття 389. Наслідки надходження касаційних скарг чи подання і порядок призначення їх до касаційного розгляду

Подання касаційних скарг чи подання на судові рішення, зазначені у частині першій статті 383 цього Кодексу, зупиняє набрання ними законної сили.

Подання касаційних скарг чи подання на судові рішення, зазначені у частині другій статті 383 цього Кодексу, не зупиняє набрання ними законної сили.

Після виконання вимог, передбачених статтею 351 цього Кодексу, суд, який постановив судові рішення, зазначені у частині першій статті 383 цього Кодексу, протягом семи діб передає справу разом з поданою скаргою, поданням і запереченнями на неї до касаційного суду і визначає дату розгляду справи, про що повідомляє сторони у справі.

Касаційну скаргу, подання на судові рішення, зазначені у частині другій статті 383 цього Кодексу, до розгляду призначає касаційний суд, про що повідомляє прокуророві, а також особам, зазначеним у статті 384 цього Кодексу, роз'яснює їм, що вони вправі подати заперечення на подання чи скаргу або ж подати власні подання, скарги про перегляд справи у касаційному порядку.

Стаття 390. Доповнення, зміна і відкликання касаційних скарг і подання

До початку розгляду справи в касаційному суді особа, що подала скаргу, прокурор, який вніс подання, та особи, зазначені у частині четвертій статті 384 цього Кодексу, — щодо подання прокурора в межах його позицій, мають право доповнити, змінити або відкликати їх, а також подати свої заперечення на скаргу, подання іншого учасника судового розгляду, додержуючись при цьому вимог статті 355 цього Кодексу.

Стаття 391. Особи, які беруть участь у розгляді справи в касаційному порядку

У засіданні суду касаційної інстанції, яке проводиться за участю прокурора, можуть брати участь особи, вказані у статті 384 цього Кодексу. У разі потреби суд має право запросити цих осіб для дачі пояснень. Клопотання засудженого, який утримується під вартою, про виклик його для дачі пояснень при касаційній перевірці судових рішень, визначених у частині першій статті 383 цього Кодексу, якщо воно подане в межах строку на касаційне оскарження, є обов'язковим для суду касаційної інстанції.

Учасники судового розгляду, що з'явилися у судові засідання, мають право давати пояснення.

(Стаття 391 із змінами, внесеними згідно із Законом N 3323-IV від 12.01.2006)

Стаття 392. Строки розгляду справи у касаційному суді

Касаційне подання, касаційна скарга на судові рішення, зазначені у частині першій статті 383 цього Кодексу, призначаються до касаційного розгляду не пізніше двох місяців з дня їх направлення до касаційного суду, а подання чи скарга на судові рішення, зазначені у частині другій статті 383 цього Кодексу, — не пізніше двох місяців з дня винесення ухвали про призначення справи до касаційного розгляду.

Не пізніше як за три дні до розгляду справи в приміщенні касаційного суду має бути вивішено оголошення про час і місце розгляду справи. В необхідних випадках за ухвалою касаційного суду розгляд справи може бути перенесено.

Про зміну дати розгляду справи суд касаційної інстанції заздалегідь повідомляє осіб, які беруть участь у справі.

Стаття 393. Прийняття касаційним судом нових матеріалів

На ствердження або спростування доводів, викладених у скарзі або поданні, особи, що їх подали, мають право подати до касаційного суду документи, яких не було в справі. Нові матеріали не можуть отримуватися шляхом проведення слідчих дій. Особа, яка подала нові матеріали, повинна вказати, яким шляхом вони були одержані та яке значення вони мають для вирішення справи.

Нові матеріали можуть бути витребувані також касаційним судом.

Стаття 394. Розгляд справи касаційним судом

Справа з касаційними скаргами і поданнями на судові рішення, зазначені у частині першій статті 383 цього Кодексу, розглядається з обов'язковим повідомленням прокурора та осіб, зазначених у статті 384 цього Кодексу.

Справа з касаційними скаргами і поданнями на судові рішення, зазначені у частині другій статті 383 цього Кодексу, протягом тридцяти діб після її знаходження розглядається касаційним судом у складі трьох суддів. Суд своєю ухвалою вирішує питання про призначення справи до розгляду з обов'язковим повідомленням осіб, зазначених у статті 384 цього Кодексу, або з наведенням відповідних мотивів відмовляє у задоволенні касаційної скарги, касаційного подання.

Справа, що призначена до розгляду з обов'язковим повідомленням прокурора та осіб, зазначених у статті 384 цього Кодексу, розглядається касаційним судом у складі трьох суддів за участю прокурора з додержанням порядку, передбаченого частинами першою, другою і третьою статті 362 цього Кодексу.

Нарада суддів касаційної інстанції провадиться з додержанням вимог, передбачених статтями 322 і 325 цього Кодексу.

(Стаття 394 із змінами, внесеними згідно із Законом N 3323-IV від 12.01.2006)

Стаття 395. Обсяг перевірки справи касаційним судом

Касаційний суд перевіряє законність та обгрунтованість судового рішення за наявними в справі і додатково поданими матеріалами в тій частині, в якій воно було оскаржене. Суд касаційної інстанції вправі вийти за межі касаційних вимог, якщо цим не погіршується становище засудженого чи виправданого.

Якщо задоволення скарги чи подання дає підстави для прийняття рішення на користь інших засуджених, від яких не надійшли скарги або щодо яких не внесено подання, касаційний суд зобов'язаний прийняти таке рішення.

Стаття 396. Результати розгляду справи судом касаційної інстанції

У результаті касаційного розгляду справи суд приймає одне з таких рішень:

- 1) залишає вирок, постанову чи ухвалу без зміни, а касаційні скарги чи подання — без задоволення;
- 2) скасовує вирок, постанову чи ухвалу і направляє справу на нове розслідування або новий судовий або апеляційний розгляд;
- 3) скасовує вирок, постанову чи ухвалу і закриває справу;
- 4) змінює вирок, постанову чи ухвалу.

У разі відкликання касаційних скарг чи подання касаційний суд виносить ухвалу про закриття касаційного провадження, якщо іншими учасниками судового розгляду рішення не було оскаржене в касаційному порядку.

Стаття 397. Недопустимість погіршення становища засудженого чи виправданого

Касаційний суд не вправі посилити покарання або застосувати закон про більш тяжкий злочин.

Обвинувальний вирок, постановлений апеляційним чи місцевим судом, ухвалу апеляційного суду щодо вироку місцевого суду може бути скасовано у зв'язку з необхідністю застосувати закон про більш тяжкий злочин або більш суворе покарання лише у разі, коли з цих підстав вніс подання прокурор або подав скаргу потерпілий чи його представник.

Виправдувальний вирок, постановлений апеляційним чи місцевим судом, ухвалу апеляційного суду щодо вироку місцевого суду може бути скасовано не інакше як за поданням

прокурора, скаргою потерпілого чи його представника, а також за скаргою виправданої особи з мотивів виправдання.

Стаття 398. Підстави для скасування або зміни вироку, ухвали чи постанови

Підставами для скасування або зміни вироку, ухвали, постанови є:

- 1) істотне порушення кримінально-процесуального закону;
- 2) неправильне застосування кримінального закону;
- 3) невідповідність призначеного покарання тяжкості злочину та особі засудженого.

Вирок апеляційного суду, постановлений ним як судом першої інстанції, може бути скасований або змінений і в зв'язку з односторонністю, неповнотою дізнання, досудового чи судового слідства або невідповідністю висновків суду, викладених у вироку, фактичним обставинам справи.

При вирішенні питання про наявність зазначених у частині 1 цієї статті підстав суд касаційної інстанції керується статтями 370-372 цього Кодексу.

Касаційний суд не вправі скасувати виправдувальний вирок або ухвалу, постанову про закриття справи лише з мотивів істотного порушення прав обвинуваченого.

(Стаття 398 із змінами, внесеними згідно із Законами N 2670-III від 12.07.2001, N 3323-IV від 12.01.2006)

Стаття 399. Обов'язковість вказівок касаційної інстанції

Вказівки суду, який розглянув справу в касаційному порядку, є обов'язковими для органів дізнання чи досудового слідства при додатковому розслідуванні і суду першої чи апеляційної інстанції при повторному розгляді справи.

Стаття 400. Розгляд справи після скасування вироку, постанови чи ухвали

Після скасування вироку, постанови чи ухвали справа підлягає розгляду у відповідності з вимогами глав 23-30 цього Кодексу.

Посилення покарання або застосування закону про більш тяжкий злочин при новому розгляді справи судом першої інстанції або апеляційним судом допускається тільки за умови, що вирок було скасовано за м'якістю покарання або у зв'язку з необхідністю застосування закону про більш тяжкий злочин за поданням прокурора або за скаргою потерпілого чи його представника, а також коли при новому розслідуванні справи буде встановлено, що обвинувачений вчинив більш тяжкий злочин, або коли збільшився обсяг обвинувачення.

Стаття 400-1. Закриття справи касаційним судом

Касаційний суд, встановивши обставини, передбачені статтями 6, 7, 7-1, 7-2, 8, 9, 10, 11-1 цього Кодексу, скасовує обвинувальний вирок чи постанову і закриває справу.

(Стаття 400-1 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2670-III від 12.07.2001)

Стаття 400-2. Ухвала касаційного суду

Ухвала касаційного суду складається і оголошується з додержанням вимог, передбачених статтями 377, 379 цього Кодексу. У випадках, передбачених статтею 232 цього Кодексу, одночасно з постановленням ухвали касаційний суд може винести окрему ухвалу.

Стаття 400-3. Звернення ухвали до виконання

Для виконання ухвали касаційного суду справа надсилається до суду першої інстанції не пізніше п'яти діб після її розгляду, а у випадках, передбачених частиною другою статті 379 цього Кодексу, — після складання і оголошення мотивованої ухвали.

Якщо на підставі касаційної ухвали засуджений підлягає звільненню з-під варти, суд звільняє його з-під варти в залі судового засідання. У випадку прийняття такого рішення у

відсутності засудженого, копія ухвали надсилається протягом доби адміністрації місця попереднього ув'язнення для виконання. Адміністрація місця попереднього ув'язнення зобов'язана протягом доби з дня одержання копії ухвали повідомити касаційний суд та суд першої інстанції про звільнення ув'язненого з-під варти.

Суд першої інстанції зобов'язаний перевірити виконання ухвали про звільнення ув'язненого з-під варти.

Глава 32 ПЕРЕГЛЯД СУДОВИХ РІШЕНЬ В ПОРЯДКУ ВИКЛЮЧНОГО ПРОВАДЖЕННЯ

Стаття 400-4. Підстави для перегляду судових рішень в порядку виключного провадження

Підставами для перегляду судових рішень, що набрали законної сили, в порядку виключного провадження є:

- 1) нововиявлені обставини;
- 2) неправильне застосування кримінального закону та істотне порушення вимог кримінально-процесуального закону, які істотно вплинули на правильність судового рішення.

Перегляд судових рішень з підстав, передбачених у пункті 2 частини першої цієї статті, з метою застосувати закон про більш тяжкий злочин, збільшити обсяг обвинувачення чи з інших підстав погіршити становище засудженого, а також виправдувального вироку, ухвали чи постанови про закриття справи не допускається.

Стаття 400-5. Нововиявлені обставини

Нововиявленими обставинами визнаються:

- 1) фальсифікація доказів, неправильність перекладу, а також показань свідка, потерпілого, обвинуваченого, підсудного, висновку і пояснень судового експерта, на яких ґрунтується вирок;
- 2) зловживання прокурора, дізнавача, слідчого чи суддів під час провадження у справі;
- 3) всі інші обставини, які не були відомі суду при винесенні судового рішення і які самі по собі або разом із раніше виявленими обставинами доводять неправильність засудження або виправдання підсудного.

Фальсифікація доказів, завідомо неправильний переклад, завідомо неправдиві показання свідка, потерпілого, завідомо неправильний висновок і пояснення судового експерта, зловживання прокурорів, дізнавачів, слідчих і суддів є підставами для перегляду судових рішень, що набрали законної сили, в порядку виключного провадження лише в тому разі, коли вони встановлені вироком, що набрав законної сили, а при неможливості постановлення вироку — матеріалами розслідування.

Стаття 400-6. Строки перегляду судових рішень в порядку виключного провадження

Перегляд виправдувального вироку, ухвали чи постанови про закриття справи за нововиявленими обставинами допускається лише протягом встановлених законом строків давності притягнення до кримінальної відповідальності і не пізніше одного року з дня виявлення нових обставин.

Днем виявлення нових обставин є день набрання законної сили вироком суду щодо свідка, потерпілого, судового експерта, перекладача у зв'язку з дачею ними завідомо неправдивих показань, завідомо неправильного висновку, пояснень чи перекладу, щодо прокурора, дізнавача, слідчого, судді у зв'язку з допущеним ними зловживанням, а також щодо інших осіб у зв'язку з фальсифікацією ними доказів, а при неможливості постановлення вироку — день складання прокурором за матеріалами розслідування висновку про наявність нововиявлених обставин.

Днем виявлення нових обставин у вигляді дій певних осіб, які не підпадають під ознаки злочинів, а також інших обставин є день складання прокурором висновку про підтвердження таких обставин матеріалами розслідування.

За наявності доказів, які підтверджують, що особа вчинила більш тяжкий злочин, ніж той, за який вона була засуджена, справа може бути відновлена у зв'язку з нововиявленими обставинами тільки протягом строку давності притягнення до кримінальної відповідальності за більш тяжкий злочин.

За наявності доказів, які підтверджують невинуватість засудженого або вчинення ним менш тяжкого злочину, відновлення справи за нововиявленими обставинами строками не обмежено.

Перегляд судових рішень з підстав, передбачених у пункті 2 частини першої статті 400-4 цього Кодексу, строком не обмежується.

Відбуття покарання або смерть засудженого не є перешкодою для перегляду справи в інтересах його реабілітації.

Стаття 400-7. Особи, які мають право поставити питання про перегляд судового рішення в порядку виключного провадження

Подання про перегляд судового рішення за нововиявленими обставинами мають право приносити Генеральний прокурор України та його заступники, прокурор Автономної Республіки Крим, прокурор області, прокурор міст Києва чи Севастополя, військовий прокурор (на правах прокурора області).

Подання про внесення на судовий розгляд клопотання про перегляд судового рішення з підстав, передбачених пунктом 2 частини першої статті 400-4 цього Кодексу, мають право вносити судді касаційного суду в кількості не менше п'яти осіб.

Стаття 400-8. Дії прокурора по відновленню справи в зв'язку з нововиявленими обставинами

Заяви про перегляд справи заінтересовані особи, підприємства, установи, організації і посадові особи подають прокуророві. З метою перевірки заяви прокурор вправі витребувати справу із суду.

Прокурор у всіх випадках, коли йому стануть відомі нові обставини в справі, зобов'язаний особисто або через органи дізнання чи слідчих провести необхідне розслідування цих обставин.

Про призначення розслідування нововиявлених обставин виноситься постанова, і розслідування провадиться за правилами, встановленими цим Кодексом для проведення досудового слідства.

Закінчивши розслідування нововиявлених обставин, районний, міський прокурор при наявності підстав для відновлення справи направляє її разом з матеріалами розслідування або вироком, що набрав законної сили, яким винні у зловживанні або фальсифікації доказів у справі уже засуджені, і своїм висновком відповідно прокуророві Автономної Республіки Крим, прокуророві області, прокуророві міст Києва чи Севастополя, військовому прокурору (на правах прокурора області), який і вирішує питання про принесення подання до апеляційного суду.

Справи, в яких вирок винесено апеляційним судом, прокурор Автономної Республіки Крим, прокурор області або прокурор міст Києва, Севастополя, військовий прокурор (на правах прокурора області) направляє Генеральному прокурору України, який вирішує питання про принесення подання до касаційного суду.

Коли прокурор не вбачає підстав для перегляду справи в зв'язку з нововиявленими обставинами, він відмовляє в цьому своєю вмотивованою постановою, про що повідомляє осіб та підприємства, установи, організації, які подали заяви. Ця постанова прокурора може бути оскаржена вищестоящому прокуророві.

Стаття 400-9. Порушення питання про перегляд судового рішення в порядку виключного провадження

Клопотання про перегляд судових рішень з підстав, передбачених пунктом 1 частини першої статті 400-4 цього Кодексу, вправі подавати прокуророві учасники процесу, а також інші особи, якщо таке право надано їм законом.

Клопотання про перегляд судового рішення з підстав, передбачених пунктом 2 частини першої статті 400-4 цього Кодексу, вправі подавати засуджений, його захисник чи законний представник, прокурор, який брав участь в розгляді справи судом першої, апеляційної чи касаційної інстанції, Генеральний прокурор України та його заступники, прокурор Автономної Республіки Крим, прокурор області, міст Києва і Севастополя, прирівнені до них прокурори та їх заступники в межах їх повноважень — незалежно від їх участі в розгляді справи судом, а також інші особи, якщо таке право надано їм законодавчими актами України.

Переписка з приводу надходження клопотань про перегляд касаційним судом справ з підстав, передбачених пунктом 2 частини першої статті 400-4, з засудженим, захисником чи законним представником касаційним судом не ведеться.

Суддя, який розглядає клопотання про перегляд судового рішення з підстав, передбачених пунктом 2 частини першої статті 400-4 цього Кодексу, вправі витребувати справу із суду.

На підставі подання, підписаного не менше як п'ятьма суддями касаційного суду, клопотання про перегляд судового рішення з підстав, передбачених пунктом 2 частини першої статті 400-4 цього Кодексу, справа призначається до судового розгляду.

Стаття 400-10. Порядок розгляду справ в порядку виключного провадження

Подання про перегляд справи в зв'язку з нововиявленими обставинами розглядається апеляційним чи касаційним судом за правилами, встановленими для перегляду справ у касаційному порядку.

Попередній розгляд справи в апеляційному чи касаційному порядку не перешкоджає її розгляду в тій же судовій інстанції в порядку відновлення в зв'язку з нововиявленими обставинами.

Подання суддів про судовий розгляд клопотання щодо перегляду судового рішення з підстав, передбачених пунктом 2 частини першої статті 400-4 цього Кодексу, розглядається на спільному засіданні судових палат Верховного Суду України, уповноважених законом на розгляд кримінальних справ за правилами, встановленими для перегляду справ у касаційному порядку. Спільне засідання судових палат є правомочним при наявності не менше двох третин складу кожної з палат. Головує на засіданні голова судової колегії в кримінальних справах чи інший суддя. Ухвала спільного засідання приймається більшістю голосів відкритим голосуванням. Вона складається суддею-доповідачем і підписується головуючим та цим суддею.

(Розділ IV із змінами, внесеними згідно з Указами ПВР N 117-VIII від 30.08.71, N 6834-X від 16.04.84, Законами N 2464-XII від 17.06.92, N 2857-XII від 15.12.92, N 3129-XII від 22.04.93, N 3780-XII від 23.12.93, N 4018-XII від 24.02.94, в редакції Закону N 2533-III від 21.06.2001 — набуває чинності з 29.06.2001)

Розділ п'ятий ВИКОНАННЯ ВИРОКУ, УХВАЛИ І ПОСТАНОВИ СУДУ

Глава 33 ВИКОНАННЯ ВИРОКУ, УХВАЛИ І ПОСТАНОВИ СУДУ

Стаття 401. Набрання вироком законної сили та його виконання

Вирок місцевого суду набирає законної сили після закінчення строку на подання апеляцій, а вирок апеляційного суду — після закінчення строку на подання касаційної скарги, внесення касаційного подання, якщо його не було оскаржено чи на нього не було внесено подання. В разі подачі апеляцій, касаційної скарги чи внесення касаційного подання вирок, якщо його не скасовано, набирає законної сили після розгляду справи відповідно апеляційною чи касаційною інстанцією, якщо інше не передбачено цим Кодексом.

У тих випадках, коли оскаржено або внесено подання тільки на частину вироку або коли засуджено декількох підсудних, а вирок оскаржено чи внесено подання щодо одного з них, вирок в інших частинах або щодо інших засуджених осіб законної сили не набирає до моменту винесення апеляційною чи касаційною інстанцією ухвали.

Обвинувальний вирок виконується після набрання ним законної сили.

До набрання вироком законної сили засуджений, який перебуває під вартою, не може бути переведений в місця позбавлення волі, що знаходяться в іншій місцевості.

Виправдувальний вирок і вирок, що звільняє підсудного від покарання, виконуються негайно після проголошення вироку. Якщо підсудний перебуває під вартою, суд звільняє його з-під варту в залі судового засідання.

(Стаття 401 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2857-XII від 15.12.92, в редакції Закону N 2533-III від 21.06.2001 — набуває чинності з 29.06.2001)

Стаття 402. Набрання ухвалою і постановою суду законної сили та їх виконання

Ухвала і постанова суду першої інстанції, якщо інше не передбачено цим Кодексом, набирають законної сили і виконуються після закінчення строку на подачу апеляцій, а ухвала і постанова апеляційного суду — після закінчення строку на подання касаційної скарги, внесення касаційного подання. Якщо на ці рішення були подані апеляції, касаційні скарги чи внесено касаційне подання і, якщо їх не було скасовано, то вони набирають законної сили і виконуються після розгляду їх апеляційним чи касаційним судом, за винятками, встановленими цим Кодексом.

Ухвали і постанови апеляційної і касаційної інстанцій набирають законної сили негайно після їх оголошення, крім випадків, передбачених цим Кодексом.

Ухвала і постанова суду, які не підлягають оскарженню, набирають сили і виконуються негайно після їх винесення.

(Стаття 402 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2857-XII від 15.12.92, в редакції Закону N 2533-III від 21.06.2001 — набуває чинності з 29.06.2001)

Стаття 403. Обов'язковість вироку, ухвали і постанови суду

Вирок, ухвала і постанова суду, що набрали законної сили, є обов'язковими для всіх державних і громадських підприємств, установ і організацій, посадових осіб та громадян і підлягають виконанню на всій території України.

(Стаття 403 із змінами, внесеними згідно з Указом ПВР N 6834-X від 16.04.84, Законом N 2857-XII від 15.12.92)

Стаття 404. Порядок звернення вироку до виконання

Вирок, що набрав законної сили, звертається до виконання судом, який постановив вирок, не пізніш як через три доби з дня набрання ним законної сили або повернення справи з апеляційної чи касаційної інстанції.

Суд разом із своїм розпорядженням про виконання обвинувального вироку надсилає копію вироку тому органу, на який покладено обов'язок виконати вирок.

З метою забезпечення виховного впливу вироку, суд надсилає його копію в необхідних випадках підприємству, установі, організації за місцем роботи засудженого.

У разі звільнення засудженого від відбування покарання з випробуванням відповідно до статей 75 і 104 Кримінального кодексу України, суд надсилає копію вироку органу виконання покарань за місцем проживання засудженого, а щодо неповнолітнього — також службі у справах неповнолітніх для здійснення контролю за його поведінкою, а щодо засуджених військовослужбовців — командирам військових частин, які відповідно до частини другої статті 76 Кримінального кодексу України здійснюють контроль за поведінкою таких засуджених.

Якщо у виправданого або у особи, щодо якої справа закрита, були вилучені документи, цінності та інші предмети чи був накладений арешт на майно, копія вироку, що набрав законної сили, або ухвала апеляційної чи касаційної інстанції направляються відповідним органам для повернення вилучених документів, цінностей та інших предметів, а також для зняття арешту з майна.

Вирок не може бути звернено до виконання або виконуватися в частині засудження за діяння, караність якого була усунена нововиданим кримінальним законом.

Своєчасне звернення до виконання вироку, який набрав законної сили, покладається на суддю або голову відповідного суду, який постановив вирок.

Органи, що виконують вирок, постанову або ухвалу, повідомляють суд, який їх постановив про їх виконання.

(Стаття 404 із змінами, внесеними згідно з Указом ПВР N 6834-X від 16.04.84, Законом N 2547-XII від 07.07.92, в редакції Закону N 2533-III від 21.06.2001 — набуває чинності з 29.06.2001, із змінами, внесеними згідно із Законом N 2670-III від 12.07.2001)

(Статтю 405 виключено на підставі Закону N 2670-III (2670-14) від 12.07.2001)

Стаття 405-1. Порядок виконання закону, який звільняє від покарання або пом'якшує покарання

Звільнення від покарання і пом'якшення покарання у випадках, передбачених частинами 2 і 3 статті 74 Кримінального кодексу України, провадиться судом за заявою засудженого або за поданням прокурора чи органу, що відає виконанням покарання.

Ухвала суду про звільнення від покарання або пом'якшення покарання ґрунтується тільки на обставинах справи, встановлених судом при постановленні вироку, та їх юридичній оцінці, яку дано цим судом.

(Кодекс доповнено статтею 405-1 згідно із Законом N 2547-XII від 07.07.92, із змінами, внесеними згідно із Законом N 2670-III від 12.07.2001)

Стаття 406. Зарахування в строк покарання часу перебування засудженого в лікувальній установі

Коли особу, яка позбавлена волі за вироком суду, під час відбуття покарання поміщено до лікарні в зв'язку з душевною або іншою хворобою, то час перебування засудженого в лікувальній установі зараховується в строк позбавлення волі.

Стаття 407. Порядок застосування умовно-дострокового звільнення від відбування покарання і заміни невідбутої частини покарання більш м'яким

Умовно-дострокове звільнення від відбування покарання і заміна невідбутої частини покарання більш м'яким покаранням відповідно до статей 81 і 82 Кримінального кодексу України застосовуються суддею районного (міського) суду за місцем відбуття покарання засудженим за спільним поданням органу, що відає відбуванням покарання, і спостережної комісії або служби у справах неповнолітніх.

Умовно-дострокове звільнення від відбування покарання і заміна невідбутої частини покарання більш м'яким покаранням щодо осіб, які відбувають покарання в дисциплінарному батальйоні, застосовуються суддею військового суду гарнізону за місцезнаходженням засудженого за поданням командування дисциплінарного батальйону.

Зазначені подання розглядаються судом в десятиденний строк з моменту надходження їх до суду без витребування судової справи з участю прокурора, представника органу, що відає виконанням покарання, і, як правило, засудженого.

При розгляді судом спільного подання органу, що відає відбуванням покарання, і спостережної комісії служби у справах неповнолітніх суд повідомляє їх про час і місце розгляду цього подання.

Якщо суд відмовить в умовно-достроковому звільненні засудженого від відбування покарання або заміні невідбутої частини покарання більш м'яким покаранням, розгляд повторного подання в цьому питанні щодо осіб, засуджених за тяжкі та особливо тяжкі злочини, до позбавлення волі на строк не нижче п'яти років, може мати місце не раніше як через рік з дня винесення постанови про відмову, а щодо засуджених за інші злочини та неповнолітніх засуджених — не раніше як через шість місяців.

На постанову суду з питань, визначених у цій статті, протягом семи діб з дня її оголошення прокурор, засуджений вправі подати апеляції до апеляційного суду.

У разі подання прокурором апеляції виконання зазначеної постанови зупиняється.

(Стаття 407 із змінами, внесеними згідно з Указами ПВР від N 117-VIII 30.08.71, N 862-VIII від 21.07.72, N 1851-IX від 23.03.77, N 6834-X від 16.04.84, Законами N 2464-XII від 17.06.92, N 4018-XII від 24.02.94, N 2533-III від 21.06.2001 — набуває чинності з 29.06.2001, N 2670-III від 12.07.2001)

Стаття 407-1. Порядок звільнення від відбування покарання вагітних жінок і жінок, які мають дітей віком до трьох років

Звільнення від відбування покарання вагітних жінок і жінок, які мають дітей віком до трьох років, відповідно до статті 83 Кримінального кодексу України здійснюється суддею районного (міського) суду за місцем відбування покарання засудженим за спільним поданням органу, що відає відбуванням покарання, і спостережної комісії.

(Кодекс доповнено статтею 407-1 згідно з Указом ПВР N 1851-IX від 23.03.77; із змінами, внесеними згідно з Указом ПВР N 6834-X від 16.04.84, Законами N 2464-XII від 17.06.92, N 4018-XII від 24.02.94, в редакції Закону N 2670-III від 12.07.2001)

Стаття 408. Звільнення від покарання за хворобою

За наявності підстав, передбачених статтею 84 Кримінального кодексу України, суддя районного (міського) суду за місцем відбування покарання розглядає подання установи, яка відає відбуванням покарання, та висновок лікарської комісії і звільняє засудженого від покарання чи подальшого його відбування.

При звільненні від дальшого відбування покарання засудженого, який захворів на хронічну душевну хворобу, суддя вправі застосувати примусові заходи медичного характеру відповідно до статей 92-95 Кримінального кодексу України.

Якщо на психічну чи іншу тяжку хворобу захворів засуджений до виправних чи громадських робіт або штрафу, суддя у всіх випадках виносить постанову про звільнення його від дальшого відбування покарання.

На постанову суду з питань, визначених у цій статті, протягом семи діб з дня її оголошення прокурор, засуджений вправі подати апеляції до апеляційного суду.

(Стаття 408 із змінами, внесеними згідно з Указами ПВР N 117-VIII від 30.08.71, N 6834-X від 16.04.84, Законами N 2464-XII від 17.06.92, N 4018-XII від 24.02.94, N 2533-III від 21.06.2001 – набуває чинності з 29.06.2001, N 2670-III від 12.07.2001, N 487-IV від 06.02.2003)

Стаття 408-1. Порядок звільнення від покарання з випробуванням після закінчення іспитового строку

Звільнення засудженого від призначеного йому покарання з підстав, передбачених частиною першою статті 78 Кримінального кодексу України, здійснюється суддею районного (міського) суду за місцем проживання засудженого за заявою засудженого або за поданням прокурора чи органу, що відає відбуванням покарання.

(Кодекс доповнено статтею 408-1 згідно з Указом ПВР N 1851-IX від 23.03.77, із змінами, внесеними згідно із Законами N 2464-XII від 17.06.92, N 4018-XII від 24.02.94, в редакції Закону N 2670-III від 12.07.2001)

Стаття 408-2. Порядок скасування звільнення від відбування покарання з випробуванням

Скасування звільнення засудженого від відбування покарання з випробуванням, призначеного вироком суду відповідно до статей 75 і 104 Кримінального кодексу України, здійснюється суддею районного (міського) суду за місцем проживання засудженого за поданням органу виконання покарання, а щодо неповнолітнього — за спільним поданням органу, який відає відбуванням покарання та службою у справах неповнолітніх, за наявності підстав, передбачених частиною другою статті 78 Кримінального кодексу України.

(Частина другу статті 408-2 виключено на підставі Закону N 2670-III (2670-14) від 12.07.2001)

(Частина третю статті 408-2 виключено на підставі Закону N 2670-III (2670-14) від 12.07.2001)

При розгляді передбачених у цій статті питань у судовому засіданні беруть участь представники органів, які відають відбуванням покарання і на які згідно з частиною другою статті 76 Кримінального кодексу України покладено контроль за поведінкою таких засуджених.

На постанову суду з питань, визначених у цій статті, протягом семи діб з дня її оголошення прокурор, засуджений вправі подати апеляції до апеляційного суду.

(Кодекс доповнено статтею 408-2 згідно з Указом ПВР N 6834-X від 16.04.84, із змінами, внесеними згідно із Законами N 2464-XII від 17.06.92, N 4018-XII від 24.02.94, N 2533-III від 21.06.2001 — набуває чинності з 29.06.2001, N 2670-III від 12.07.2001)

Стаття 408-3. Порядок скасування звільнення від відбування покарання вагітних жінок і жінок, які мають дітей віком до трьох років

За наявності підстав, передбачених частинами четвертою і п'ятою статті 83 Кримінального кодексу України, суддя районного (міського) суду за поданням органу кримінально-виконавчої системи за місцем проживання засудженої розглядає питання про скасування звільнення її від відбування покарання або заміну його більш м'яким покаранням чи направлення засудженої для відбування покарання, призначеного за вироком.

(Частина другу статті 408-3 виключено на підставі Закону N 2670-III (2670-14) від 12.07.2001)

Зазначені подання надсилаються до суду з матеріалами, які підтверджують обставини, передбачені частинами четвертою і п'ятою статті 83 Кримінального кодексу України, і розглядаються суддею в десятиденний строк з моменту надходження їх до суду з участю прокурора, представника органу, що відає виконанням покарання або здійснює контроль за поведінкою засудженої, і, як правило, самої засудженої.

На постанову суду з питань, визначених у цій статті, протягом семи діб з дня її оголошення прокурор, засуджений вправі подати апеляції до апеляційного суду.

(Кодекс доповнено статтею 408-3 згідно із Законом N 137/94-ВР від 27.07.94, із змінами, внесеними згідно із Законами N 2533-III від 21.06.2001 — набуває чинності з 29.06.2001, N 2670-III від 12.07.2001)

Стаття 409. Суд, що вирішує питання, зв'язані з виконанням вироку

Питання про всякого роду сумніви і протиріччя, що виникають при виконанні вироку, включаючи застосування кримінального закону, що має зворотну силу, відповідно до частин другої і третьої статті 5 Кримінального кодексу України, вирішуються судом, який постановив вирок.

Коли вирок виконується за межами району суду, який постановив вирок, ці питання розв'язує суддя районного (міського) суду, а щодо осіб, засуджених військовими судами, — суддя військового суду гарнізону за місцем виконання вироку.

Приведення у відповідність з новим законом, який звільняє від покарання або пом'якшує покарання, вироку щодо осіб, які відбувають покарання, вирішується в порядку, передбаченому частинами другою і третьою статті 5 Кримінального кодексу України, ухвалою суду за місцем відбування покарання.

Питання про звільнення засудженого від відбування покарання в зв'язку з хворобою, відповідно до статті 408 цього Кодексу, вирішуються суддею районного (міського) суду за місцем відбування покарання незалежно від того, яким судом було винесено вирок.

(Частина п'яту статті 409 виключено на підставі Закону N 2670-III (2670-14) від 12.07.2001)

(Стаття 409 із змінами, внесеними згідно з Указами ПВР N 1851-IX (1851-09) від 23.03.77, N 6834-X (6834-10) від 16.04.84, Законами N 2464-XII (2464-12) від 17.06.92, N 2547-XII (2547-12) від 07.07.92, N 4018-XII (4018-12) від 24.02.94, N 2670-III (2670-14) від 12.07.2001)

(Статтю 409-1 виключено на підставі Закону N 2670-III (2670-14) від 12.07.2001)

Стаття 410. Порядок заміни штрафу покаранням у виді громадських робіт, виправних робіт штрафом, обмеження чи позбавлення волі службовим обмеженням, позбавлення волі триманням у дисциплінарному батальйоні

(Частину першу статті 410 виключено на підставі Закону N 2670-III (2670-14) від 12.07.2001)

Питання про заміну штрафу покаранням у виді громадських робіт відповідно до частини четвертої статті 53 Кримінального кодексу України, виправних робіт штрафом відповідно до частини третьої статті 57 Кримінального кодексу України, позбавлення волі триманням у дисциплінарному батальйоні відповідно до частини першої статті 62 Кримінального кодексу України, обмеження чи позбавлення волі службовим обмеженням для військовослужбовців відповідно до частини першої статті 58 Кримінального кодексу України вирішується суддею районного (міського) суду за поданням органу, що відає відбуванням покарання, або за клопотанням колективу.

Всі питання, передбачені цією статтею, розглядаються судом за місцем виконання вироку з участю прокурора, представника органу, що відає виконанням покарання, і, як правило, засудженого.

Якщо справа розглядається судом за поданням адміністрації установи виконання покарань, погодженим із спостережною комісією або службою у справах неповнолітніх, суд повідомляє відповідну комісію про час і місце розгляду подання.

Після доповіді в справі суд заслушує пояснення викликаних осіб і висновок прокурора, потім у нарадчій кімнаті виносить постанову.

На постанову суду з питань, визначених у цій статті, протягом семи діб з дня її оголошення прокурор, засуджений вправі подати апеляції до апеляційного суду.

(Частину сьому статті 410 виключено на підставі Закону N 2670-III (2670-14) від 12.07.2001)

(Стаття 410 із змінами, внесеними згідно з Указами ПВР N 117-VIII (117-08) від 30.08.71, N 1851-IX (1851-09) від 23.03.77, N 6834-X (6834-10) від 16.04.84, Законами N 2464-XII (2464-12) від 17.06.92, N 4018-XII (4018-12) від 24.02.94, N 2533-III (2533-14) від 21.06.2001 - набуває чинності з 29.06.2001, N 2670-III (2670-14) від 12.07.2001, N 2377-IV (2377-15) від 20.01.2005)

Стаття 410-1. Порядок тимчасового залишення засудженого в слідчому ізоляторі на гауптвахті Військової служби правопорядку у Збройних Силах України чи в тюрмі і переведення з установи виконання покарань в слідчий ізолятор на гауптвахту Військової служби правопорядку у Збройних Силах України

Питання про тимчасове залишення в слідчому ізоляторі на гауптвахті Військової служби правопорядку у Збройних Силах України засудженого до позбавлення волі з відбуванням

покарання в установі виконання покарань, дисциплінарному батальйоні, а також про тимчасове переведення засудженого з установи виконання покарань в слідчий ізолятор на гауптвахту Військової служби правопорядку у Збройних Силах України при необхідності провадження слідчих дій у справі про злочин, вчинений іншою особою, вирішуються слідчим або органом дізнання з санкції прокурора Автономної Республіки Крим, області, прокурора міста Києва, а також прирівняних до них прокурорів у випадках залишення або переведення засудженого на строк до двох місяців, з санкції заступника Генерального прокурора України — до чотирьох місяців, а з санкції Генерального прокурора України — до шести місяців.

Якщо тимчасове залишення засудженого в слідчому ізоляторі на гауптвахті Військової служби правопорядку у Збройних Силах України або переведення його з установи виконання покарань в слідчий ізолятор на гауптвахту Військової служби правопорядку у Збройних Силах України необхідно в зв'язку з розглядом справи в суді, ці питання вирішуються судом, в провадженні якого знаходиться справа. (Кодекс доповнено статтею 410-1 згідно з Указом ПВР N 117-VIII від 30.08.71, із змінами, внесеними згідно з Указом ПВР N 6834-X від 16.04.84, Законами N 2857-XII від 15.12.92, N 743-IV від 15.05.2003, N 2377-IV від 20.01.2005)

Стаття 411. Порядок вирішення питань, зв'язаних з виконанням вироку

Питання зв'язані з виконанням вироку, вирішуються судом у судовому засіданні з участю прокурора.

В судове засідання, як правило, викликається засуджений, а за його клопотанням і захисник. Якщо питання стосується виконання вироку в частині цивільного позову, викликається також при необхідності цивільний позивач і цивільний відповідач. Неявка цих осіб не зупиняє розгляду справи.

При вирішенні судом питання про звільнення від відбуття покарання в зв'язку з хворобою обов'язкова присутність представника лікарської комісії, що дала висновок про стан здоров'я засудженого.

Розгляд справи починається доповіддю судді, після чого заслуховуються пояснення осіб, що з'явилися в судове засідання, і думка прокурора. Потім суддя виходить до нарадчої кімнати для винесення постанови.

При вирішенні судом питань, зв'язаних з виконанням вироку, ведеться протокол судового засідання.

(Стаття 411 із змінами, внесеними згідно з Указами ПВР від 10.09.62, N 1851-IX від 23.03.77, Законами N 2464-XII від 17.06.92, N 2670-III від 12.07.2001, N 3150-IV від 30.11.2005)

Стаття 411-1. Порядок застосування судом примусового лікування до засуджених, які є алкоголіками чи наркоманами, і його припинення

Питання про застосування примусового лікування до засуджених, які є алкоголіками чи наркоманами і відбувають покарання в установі виконання покарань, якщо примусове лікування не було їм призначене вироком суду відповідно до статті 96 Кримінального кодексу України, вирішується суддею районного (міського) суду за місцем відбування ними покарання за поданням адміністрації установи виконання покарань на підставі висновку лікарської комісії.

Питання про припинення примусового лікування від алкоголізму чи наркоманії, призначеного відповідно до статті 96 Кримінального кодексу України, вирішується суддею районного (міського) суду за місцем знаходження установи виконання покарань або медичного закладу, де засуджений перебуває на лікуванні, за поданням адміністрації цієї установи чи закладу на підставі висновку лікарської комісії.

Суддя розглядає зазначені в цій статті питання з участю прокурора, представника адміністрації установи виконання покарань або медичного закладу, що звернулася з поданням, представника лікарської комісії, що дала висновок, і, як правило, засудженого. Неявка в судове засідання прокурора не зупиняє розгляду суддею цих питань.

Після доповіді судді заслуховуються пояснення осіб, викликаних в судове засідання, і думка прокурора, після чого суддя в нарадчій кімнаті виносить постанову.

На постанову суду з питань, визначених у цій статті, протягом семи діб з дня її оголошення прокурор, засуджений вправі подати апеляції до апеляційного суду.

(Кодекс доповнено статтею 411-1 згідно Указом ПВР N 117-VIII від 30.08.71, із змінами, внесеними згідно з Указом ПВР N 1851-IX від 23.03.77, в редакції Указу ПВР N 2281-IX від 01.07.77, із змінами, внесеними згідно із Законами N 2464-XII від 17.06.92, N 4018-XII від 24.02.94, N 2533-III від 21.06.2001 – набуває чинності з 29.06.2001, N 2670-III від 12.07.2001, N 2377-IV від 20.01.2005)

(Статтю 412 виключено на підставі Указу ПВР N 117-VIII (117-08) від 30.08.71)

Стаття 413. Визначення порядку застосування покарання при наявності декількох вироків

Коли щодо засудженого є вирок, який не виконано і про який не було відомо суду, що постановив останній за часом вирок, суд за місцем виконання вироку зобов'язаний визначити порядок застосування покарання за всіма вирокami відповідно до статті 71 Кримінального кодексу України. Це питання вирішується в порядку, передбаченому статтею 411 цього Кодексу: постановою судді районного (міського) суду, якщо всі вироки постановлені суддями одноособово; ухвалою районного (міського), міжрайонного (окружного) суду, якщо хоча б один з вироків постановлено районним (міським), міжрайонним (окружним) чи військовим судом гарнізону в колегіальному складі; ухвалою апеляційного суду Автономної Республіки Крим, апеляційних судів областей, міст Києва і Севастополя, якщо хоча б один з вироків постановлено апеляційним судом Автономної Республіки Крим, апеляційними судами областей, міст Києва і Севастополя, військовими апеляційними судами регіонів, Військово-Морських Сил.

(Стаття 413 із змінами, внесеними згідно з Указом ПВР N 6834-X від 16.04.84, в редакції Закону N 4018-XII від 24.02.94, із змінами, внесеними згідно із Законом N 2670-III від 12.07.2001)

Стаття 414. Порядок розгляду судом клопотання про зняття судимості

Клопотання осіб, які відбули покарання, і колективу підприємства, установи чи організації про дострокове зняття судимості відповідно до статті 91 Кримінального кодексу України розглядаються суддею районного (міського) суду за місцем постійного проживання осіб, щодо яких порушені клопотання.

Клопотання про зняття судимості розглядається за участю особи, яка його порушила, а у разі звернення з клопотанням колективу підприємства, установи, організації — за участю також їх представника. Ці клопотання розглядаються суддею без витребування судової справи. Суддя, якщо визнає потрібним, може витребувати необхідні документи.

В розгляді цих клопотань бере участь прокурор. Неявка прокурора в судове засідання не зупиняє розгляду клопотання суддею.

Після розгляду клопотань суддя виносить мотивовану постанову в нарадчій кімнаті. Постанова судді оголошується в судовому засіданні, і копія її видається особі, щодо якої вирішено питання про погашення або про дострокове зняття судимості.

На постанову суду з питань, визначених у цій статті, протягом семи діб з дня її оголошення прокурор, засуджений вправі подати апеляції до апеляційного суду.

Якщо суддя відмовить у достроковому знятті судимості, повторне клопотання може бути порушено не раніше як через рік з дня відмовлення.

(Стаття 414 із змінами, внесеними згідно з Указом ПВР N 6834-X від 16.04.84, Законами N 2464-XII від 17.06.92, N 4018-XII від 24.02.94, N 2533-III від 21.06.2001 – набуває чинності з 29.06.2001, N 2670-III від 12.07.2001)

(Статтю 414-1 виключено на підставі Закону N 2377-IV (2377-15) від 20.01.2005)

Стаття 415. Нагляд за законністю виконання вироків та інших судових рішень

Нагляд за додержанням законів при виконанні судових рішень у кримінальних справах, а також при застосуванні інших заходів примусового характеру, пов'язаних з обмеженням особистої свободи людини здійснюється прокурором.

Розпорядження прокурора, що стосуються виконання вироків, ухвал і постанов суду, обов'язкові для всіх органів і посадових осіб, які їх виконують.

(Стаття 415 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2533-III від 21.06.2001 – набуває чинності з 29.06.2001)

Розділ шостий ЗАСТОСУВАННЯ ПРИМУСОВИХ ЗАХОДІВ МЕДИЧНОГО ХАРАКТЕРУ

Глава 34 ЗАСТОСУВАННЯ ПРИМУСОВИХ ЗАХОДІВ МЕДИЧНОГО ХАРАКТЕРУ

Стаття 416. Підстави до застосування примусових заходів медичного характеру

Застосування примусових заходів медичного характеру, встановлених статтею 94 Кримінального кодексу України, до осіб, які визначені у статті 93 Кримінального кодексу України, проводиться за ухвалою суду або постановою судді.

Примусові заходи медичного характеру застосовуються лише до осіб, які є суспільно небезпечними.

(Стаття 416 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2670-III від 12.07.2001)

Стаття 417. Порядок провадження досудового слідства в справах про діяння неосудних або обмежено осудних осіб

Досудове слідство в справах про суспільно небезпечні діяння, вчинені особами у стані неосудності або обмеженої осудності, а також про злочини осіб, які вчинили його у стані осудності, але захворіли на психічну хворобу до постановлення вироку, проводиться органами досудового слідства за правилами, передбаченими статтями 111-130, 148-222 цього Кодексу.

При досудовому слідстві провадяться всі необхідні слідчі дії для всебічного і повного з'ясування обставин вчиненого суспільно небезпечного діяння і особи того, хто його вчинив, а також обставин, які характеризують цю особу та її психічне захворювання.

По закінченні досудового слідства, якщо буде встановлено неосудність або обмежену осудність особи, що вчинила суспільно небезпечне діяння, складається постанова про направлення справи до суду для вирішення питання про застосування примусових заходів медичного характеру. В постанові повинні бути викладені всі обставини, які підтверджують вчинення цієї особою суспільно небезпечного діяння, а також дані, які підтверджують, що ця особа захворіла на психічну хворобу. Ця постанова разом з справою надсилається прокуророві.

(Стаття 417 із змінами, внесеними згідно з Указом ПВР N 6834-X від 16.04.84, Законом N 2670-III від 12.07.2001)

Стаття 418. Дії прокурора в справах неосудних або обмежено осудних осіб

Одержавши справу з постановою, складеною відповідно до статті 417 цього Кодексу, прокурор:

1) погодившись з постановою, затверджує її і надсилає справу до суду;

2) визнавши, що психіатрична експертиза та інші докази, зібрані в справі, є недостатніми для того, щоб зробити висновок про психічний стан обвинуваченого, або що в справі не зібрано достатніх доказів про те, що суспільно небезпечне діяння, щодо якого провадилось досудове слідство, вчинено даною особою, повертає справу з своєю письмовою вказівкою слідчому для проведення додаткового досудового слідства.

(Стаття 418 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2670-III від 12.07.2001)

Стаття 419. Порядок судового розгляду справ про застосування примусових заходів медичного характеру

Справи, що надійшли до суду від прокурора в порядку, передбаченому статтею 418 цього Кодексу, народний суддя або голова суду, якщо погодиться з постановою слідчого, вносить безпосередньо в судове засідання.

Розгляд зазначених справ провадиться у відкритому судовому засіданні з обов'язковою участю прокурора та захисника за правилами, передбаченими главами 25 і 26 цього Кодексу.

Участь особи, щодо якої розглядається справа, не є обов'язковою і може мати місце лише в тому разі, якщо цьому не перешкоджає характер її захворювання.

В судовому засіданні допитуються свідки та перевіряються докази, що доводять або спростовують вчинення даною особою суспільно небезпечного діяння, а також перевіряються інші обставини, які мають істотне значення для вирішення питання про застосування примусових заходів медичного характеру. В необхідних випадках в судове засідання викликається експерт.

Якщо особа, щодо якої розглядається справа, викликана в судове засідання, суд вислухує її пояснення, а потім висновок експерта. Після закінчення судового слідства висловлює свою думку прокурор, потім захисник.

(Стаття 419 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2533-III від 21.06.2001 – набуває чинності з 29.06.2001)

Стаття 420. Питання, які вирішуються судом у справах про застосування примусових заходів медичного характеру

Заслухавши думку прокурора і захисника, суд виходить у нарадчу кімнату для винесення ухвали, де вирішує такі питання:

1) чи мало місце суспільно небезпечне діяння, з приводу якого порушена справа;

2) чи вчинено це діяння особою, щодо якої розглядається справа;

3) чи вчинила особа зазначене діяння в стані неосудності або обмеженої осудності, чи захворіла вона після вчинення злочину на психічну хворобу, яка виключає застосування покарання;

4) чи слід застосувати до цієї особи заходи медичного характеру і якщо слід, то які саме.

(Стаття 420 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2670-III від 12.07.2001)

Стаття 421. Рішення суду в справах про застосування примусових заходів медичного характеру

Коли буде встановлено, що дана особа вчинила суспільно небезпечне діяння в стані неосудності або обмеженої осудності або після вчинення злочину захворіла на психічну хворобу, яка виключає застосування покарання, суд, коли визнає за потрібне, виносить ухвалу,

а суддя — постанову про застосування до цієї особи примусових заходів медичного характеру, з зазначенням яких саме. Коли суд визнає непотрібним застосовувати примусові заходи медичного характеру, справу належить закрити, про що виноситься ухвала (постанова).

Якщо неосудність або обмежена осудність особи на момент вчинення суспільно небезпечного діяння або на час розгляду справи не встановлена, суд виносить ухвалу, а суддя — постанову про направлення справи для досудового розслідування в загальному порядку.

Якщо вчинення суспільно небезпечного діяння особою, щодо якої розглядається справа, не буде доведено, суд своєю ухвалою, а суддя — постановою закриває справу.

(Стаття 421 із змінами, внесеними згідно із Законами N 2464-XII від 17.06.92, N 2670-III від 12.07.2001)

Стаття 422. Скасування або зміна примусових заходів медичного характеру

Скасування або зміна призначених судом примусових заходів медичного характеру може мати місце лише за ухвалою суду чи постановою судді, який застосував ці заходи, або суду за місцем лікування.

Скасування або зміна примусових заходів медичного характеру може мати місце, коли особа, яка вчинила суспільно небезпечне діяння в стані неосудності або обмеженої осудності, видужала або коли в результаті змін в стані її здоров'я відпала потреба в раніше застосованих заходах медичного характеру.

Розгляд питання про скасування чи зміну примусових заходів медичного характеру провадиться за правилами статті 419 цього Кодексу за поданням головного психіатра органу охорони здоров'я, якому підпорядкований медичний заклад, де тримають дану особу. До подання додається висновок комісії лікарів-психіатрів.

(Стаття 422 із змінами, внесеними згідно з Указом ПВР N 5397-XI від 10.02.88, Законами N 2464-XII від 17.06.92, N 2670-III від 12.07.2001)

Стаття 423. Відновлення кримінальної справи щодо особи, до якої були застосовані примусові заходи медичного характеру

Коли особа, щодо якої були застосовані примусові заходи медичного характеру внаслідок її психічного захворювання після вчинення злочину, видужає, то суд на підставі висновку медичної комісії в порядку статті 419 цього Кодексу виносить ухвалу, а суддя — постанову про скасування застосованого заходу медичного характеру та направлення справи для провадження досудового слідства чи судового розгляду, якщо неосудність або обмежена осудність була встановлена під час судового слідства. Час перебування в медичній установі, якщо ця особа засуджена до позбавлення волі або виправних робіт, зараховується в строк відбування покарання.

Ухвала (постанова) про відновлення справи може бути винесена в межах встановленої законом давності притягнення до кримінальної відповідальності.

(Стаття 423 із змінами, внесеними згідно із Законами N 2464-XII від 17.06.92, N 2670-III від 12.07.2001)

Стаття 424. Оскарження ухвали, постанови судді або суду про застосування, скасування чи зміну примусових заходів медичного характеру або внесення на них подання прокурора

На ухвалу, постанову, винесені суддею або судом в порядку, передбаченому цим розділом, може бути подано апеляційну чи касаційну скаргу або внесено апеляційне чи касаційне подання прокурора в загальному порядку.

(Стаття 424 в редакції Законів N 2857-XII від 15.12.92, N 2533-III від 21.06.2001 — набуває чинності з 29.06.2001)

Розділ сьомий ПРОТОКОЛЬНА ФОРМА ДОСУДОВОЇ ПІДГОТОВКИ МАТЕРІАЛІВ

(Кодекс доповнено розділом сьомим згідно з Указом ПВР від 24.01.67, назви розділу сьомого і глави 35 змінено згідно з Указом ПВР N 8627-X (8627-10) від 20.03.85)

Глава 35 ПРОТОКОЛЬНА ФОРМА ДОСУДОВОЇ ПІДГОТОВКИ МАТЕРІАЛІВ

Стаття 425. Здійснення провадження за протокольною формою досудової підготовки матеріалів

Порядок провадження у справах про злочини, передбачені частиною 1 статті 133, статтею 164, частиною 1 статті 185, частиною 1 статті 186, частиною 1 статті 188, частиною 1 статті 190, частиною 1 статті 194, частиною 1 статті 194-1, частиною 1 статті 202, частиною 1 статті 203, частиною 1 статті 205, частиною 1 статті 212, частиною 1 статті 212-1, частиною 1 статті 213, частиною 1 статті 225, частиною 1 статті 226, частиною 1 статті 245, статтями 246, 247, частиною 1 статті 248, частиною 1 статті 249, статтею 250, частиною 1 статті 296, статтею 395 Кримінального кодексу України визначається загальними правилами цього Кодексу за винятками, встановленими статтями цієї Глави.

(Стаття 425 в редакції Указу ПВР N 8627-X від 20.03.85, із змінами, внесеними згідно з Указом ПВР N 704-XI від 01.08.85, із змінами, внесеними згідно із Законами N 1255-XII від 25.06.91, N 2547-XII від 07.07.92, N 2703-XII від 16.10.92, N 3888-XII від 28.01.94 N 299/94-ВР від 16.12.94, N 44/97-ВР від 05.02.97, N 1945-III від 14.09.2000, N 1981-III від 21.09.2000; в редакції Закону N 2670-III від 12.07.2001; із змінами, внесеними згідно із Законами N 2598-IV від 31.05.2005, N 3108-IV від 17.11.2005)

Стаття 426. Порядок надіслання матеріалів до суду

У справах про злочини, перелічені в статті 425 цього Кодексу, органи дізнання не пізніше як у десятиденний строк встановлюють обставини вчиненого злочину і особу правопорушника, одержують пояснення від правопорушника, очевидців та інших осіб, витребують довідку про наявність або відсутність судимості у правопорушника, характеристику з місця його роботи або навчання та інші матеріали, які мають значення для розгляду справи в суді. У виняткових випадках, в разі неможливості у десятиденний строк зібрати необхідні матеріали, цей строк може бути продовжено відповідним прокурором, але не більш як до двадцяти днів.

У правопорушника відбирається зобов'язання з'являтися за викликами органів дізнання і суду та повідомляти їм про зміну місця проживання.

Про обставини вчиненого злочину складається протокол, в якому зазначаються: час і місце його складення; ким складено протокол; дані про особу правопорушника; місце і час вчинення злочину, його способи, мотиви, наслідки та інші істотні обставини; фактичні дані, що підтверджують наявність злочину і винність правопорушника; кваліфікація злочину за статтею Кримінального кодексу України. До протоколу приєднуються всі матеріали, а також список осіб, які підлягають виклику в суд.

Протокол затверджується начальником органу дізнання, після чого всі матеріали пред'являються правопорушнику для ознайомлення, про що робиться відповідна відмітка в протоколі, яка засвідчується підписом правопорушника. Протокол разом з матеріалами надсилається прокурором.

(Стаття 426 із змінами, внесеними згідно з Указом ПВР N 6834-X від 16.04.84, в редакції Указу ПВР N 8627-X від 20.03.85, зі змінами, внесеними згідно з Указом ПВР N 838-XII від 18.03.91, Законами N 299/94-ВР від 16.12.94, N 2533-III від 21.06.2001 – набуває чинності з 29.06.2001)

(Статтю 427 виключено на підставі Закону N 3351-XII (3351-12) від 30.06.93)

(Статтю 428 виключено на підставі Закону N 3351-XII (3351-12) від 30.06.93)

(Статтю 429 виключено на підставі Указу ПВР N 1851-IX (1851-09) від 23.03.77)

Стаття 430. Порухення справи прокурором

Визнавши матеріали про злочини, перелічені в статті 425 цього Кодексу, достатніми для розгляду в судовому засіданні, прокурор виносить постанову про порушення кримінальної справи, обирає щодо правопорушника в необхідних випадках запобіжний захід і складає обвинувальний висновок та направляє справу до суду або повертає матеріали для провадження досудового слідства, а в разі відсутності підстав до порушення кримінальної справи відмовляє в її порушенні.

(Стаття 430 в редакції Указу ПВР N 8627-X від 20.03.85, із змінами, внесеними згідно із Законами N 2464-XII від 17.06.92, N 3351-XII від 30.06.93, в редакції Закону N 2533-III від 21.06.2001 – набуває чинності з 29.06.2001)

Стаття 431. Розгляд справи в суді

Справи про злочини, перелічені в статті 425 цього Кодексу, підлягають розгляду в суді не пізніше як у десятиденний строк з моменту надходження матеріалів до суду. При розгляді таких справ суд вправі повернути їх для провадження досудового слідства, якщо виникає необхідність з'ясування істотних додаткових обставин, які не можуть бути встановлені в судовому засіданні.

(Стаття 431 в редакції Указу ПВР N 8627-X від 20.03.85, із змінами, внесеними згідно із Законом N 3351-XII від 30.06.93)

Розділ восьмий ПРОВАДЖЕННЯ В СПРАВАХ ПРО ЗЛОЧИНИ НЕПОВНОЛІТНІХ

(Кодекс доповнено розділом восьмим згідно з Указом ПВР N 117-VIII (117-08) від 30.08.71)

Глава 36 ОСОБЛИВОСТІ ПРОВАДЖЕННЯ В СПРАВАХ ПРО ЗЛОЧИНИ НЕПОВНОЛІТНІХ

Стаття 432. Порядок провадження в справах про злочини неповнолітніх

Порядок провадження в справах про злочини неповнолітніх визначається загальними правилами цього Кодексу і, крім того, статтями цієї глави.

Положення цієї глави застосовуються в справах про злочини осіб, які на момент провадження в кримінальній справі не досягли вісімнадцятирічного віку.

Стаття 433. Обставини, що підлягають встановленню в справах про злочини неповнолітніх

При провадженні досудового слідства та розгляді в суді справи про злочини неповнолітнього, крім обставин, зазначених у статті 64 цього Кодексу, необхідно також з'ясувати:

- 1) вік неповнолітнього (число, місяць, рік народження);
- 2) стан здоров'я та загального розвитку неповнолітнього. При наявності даних про розумову відсталість неповнолітнього, не пов'язану з душевним захворюванням, повинно бути також з'ясовано, чи міг він повністю усвідомлювати значення своїх дій і в якій мірі міг керувати ними;
- 3) характеристику особи неповнолітнього;
- 4) умови життя та виховання неповнолітнього;
- 5) обставини, що негативно впливали на виховання неповнолітнього;
- 6) наявність дорослих підмовників та інших осіб, які втягнули неповнолітнього в злочинну діяльність.

Для встановлення зазначених обставин мають бути допитані як свідки батьки неповнолітнього та інші особи, які можуть дати потрібні відомості, а також витребувані необхідні документи і проведені інші слідчі та судові дії.

У необхідних випадках для встановлення стану загального розвитку неповнолітнього, рівня його розумової відсталості та з'ясування питання, чи міг він повністю усвідомлювати значення своїх дій і в якій мірі міг керувати ними, повинна бути проведена експертиза спеціалістами в галузі дитячої та юнацької психології (психолог, педагог) або зазначені питання можуть бути поставлені на вирішення експерта-психіатра.

Стаття 434. Затримання та взяття під варту неповнолітнього

Затримання та взяття під варту як запобіжний захід можуть застосовуватися до неповнолітнього лише у виняткових випадках, коли це викликається тяжкістю злочину у вчиненні якого він обвинувачується, при наявності підстав і в порядку, що встановлені статтями 106, 148, 150, 155 і 157 цього Кодексу.

Про затримання і взяття під варту неповнолітнього обов'язково сповіщаються його батьки чи особи, що їх замінюють.

(Стаття 434 із змінами, внесеними згідно з Указами ПВР N 3084-IX від 16.02.78, N 6834-X від 16.04.84, із Законом N 2533-III від 21.06.2001 – набуває чинності з 29.06.2001)

(Статтю 435 виключено на підставі Указу ПВР N 6834-X (6834-10) від 16.04.84)

Стаття 436. Віддання неповнолітнього під нагляд батьків, опікунів, піклувальників або адміністрації дитячої установи

До неповнолітніх обвинувачених, крім запобіжних заходів, передбачених статтею 149 цього Кодексу, може застосовуватися передача їх під нагляд батьків, опікунів чи піклувальників, а до неповнолітніх, які виховуються в дитячій установі — передача їх під нагляд адміністрації цієї установи.

Від батьків, опікунів, піклувальників або адміністрації дитячої установи в цих випадках відбирається письмове зобов'язання про забезпечення ними належної поведінки неповнолітнього та його явки до слідчого, прокурора і суду. При цьому зазначені особи попереджаються про характер обвинувачення, пред'явленого неповнолітньому, і про їх відповідальність в разі неявки його до слідчого, прокурора або до суду.

При порушенні цього зобов'язання до батьків, опікунів і піклувальників може бути застосоване грошове стягнення в розмірі до двохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян в порядку, передбаченому статтею 153 цього Кодексу.

(Стаття 436 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2533-III від 21.06.2001 – набуває чинності з 29.06.2001)

Стаття 437. Порядок виклику неповнолітнього обвинуваченого

Неповнолітній обвинувачений викликається до слідчого, прокурора чи до суду, як правило, через його батьків або інших законних представників. Інший порядок виклику допускається лише у випадку, коли це обумовлюється обставинами справи.

Неповнолітній, який перебуває під вартою, викликається через адміністрацію місця попереднього ув'язнення.

Стаття 438. Пред'явлення обвинувачення і допит неповнолітнього обвинуваченого

Пред'явлення обвинувачення неповнолітньому та його допит провадяться за правилами, передбаченими статтями 140, 141, 142 і 143 цього Кодексу, у присутності захисника.

В разі, коли неповнолітній не досяг шістнадцяти років або якщо неповнолітнього визнано розумово відсталим, при пред'явленні йому обвинувачення та його допиті за розсудом слідчого чи прокурора або за клопотанням захисника можуть бути присутні педагог або лікар, батькі чи інші законні представники неповнолітнього.

Слідчий роз'яснює педагогу або лікарю, батькам чи іншим законним представникам неповнолітнього, які присутні при пред'явленні обвинувачення та допиті, їх право задавати обвинуваченому запитання і викладати свої зауваження.

Запитання, поставлені обвинуваченому згаданими особами, та їх зауваження заносяться до протоколу допиту. Слідчий вправі відвести поставлене запитання, але відведене запитання повинно бути занесено до протоколу.

Стаття 439. Виділення справи про злочин неповнолітнього в окреме провадження

Якщо неповнолітній брав участь у вчиненні злочину разом з дорослим, в кожному випадку повинна бути з'ясована можливість виділення справи про неповнолітнього в окреме провадження в стадії досудового слідства з додержанням вимог статті 26 цього Кодексу.

В разі, коли неповнолітній обвинувачений притягається до відповідальності в одній справі з дорослим, до нього застосовуються правила цієї глави.

Стаття 440. Пред'явлення матеріалів справи неповнолітньому обвинуваченому

Оголошення неповнолітньому обвинуваченому про закінчення досудового слідства і пред'явлення йому для ознайомлення матеріалів справи провадяться за правилами, передбаченими статтями 218, 219, 220, 221 і 222 цього Кодексу, з участю захисника.

При оголошенні неповнолітньому обвинуваченому про закінчення слідства і пред'явленні йому матеріалів справи з дозволу слідчого може бути присутній законний представник неповнолітнього.

Стаття 441. Участь законного представника неповнолітнього підсудного в судовому розгляді

В судові засідання викликаються батьки або інші законні представники неповнолітнього підсудного.

Законний представник підсудного має право заявляти відводи і клопотання, подавати докази, брати участь в дослідженні доказів. Зазначені права роз'яснюються законному представникові підсудного у підготовчій частині судового засідання.

При необхідності допитати батьків або інших законних представників неповнолітнього як свідків суд заслуховує їх показання. Законні представники підсудного перебувають в залі судового засідання протягом всього судового розгляду.

У виняткових випадках, коли участь законного представника в судовому засіданні може завдати шкоди інтересам неповнолітнього підсудного, суд вправі своєю мотивованою ухвалою обмежити участь законного представника в тій чи іншій частині судового засідання або усунути його від участі в судовому розгляді і допустити замість нього іншого законного представника неповнолітнього підсудного.

Неявка законного представника підсудного не зупиняє розгляду справи, якщо суд не визнає його участь необхідною.

Стаття 442. Участь у судовому розгляді представників служби у справах неповнолітніх та міліції у справах неповнолітніх

Про час і місце розгляду справи неповнолітнього суд повідомляє службу у справах неповнолітніх та міліцію у справах неповнолітніх. Суд вправі викликати в судове засідання представників служби у справах неповнолітніх та міліції у справах неповнолітніх.

Представник служби у справах неповнолітніх у судовому засіданні вправі заявляти клопотання, ставити запитання підсудному, його законним представникам, потерпілому, свідкам, експертові та спеціалістові, висловлювати думку з приводу найбільш доцільної форми перевиховання підсудного. Зазначені права роз'яснюються представникові служби у справах неповнолітніх у підготовчій частині судового засідання.

Представник міліції у справах неповнолітніх має право бути присутнім у залі судового засідання і з дозволу суду дає пояснення.

Названі в цій статті особи у необхідних випадках можуть бути допитані як свідки.

(Стаття 442 в редакції Указу ПВР N 6834-X від 16.04.84, із змінами, внесеними згідно із Законом N 2670-III від 12.07.2001)

Стаття 443. Участь у судовому розгляді представників підприємств, установ і організацій

Про час і місце розгляду справи неповнолітнього суд повідомляє підприємство, установу та організацію, в яких навчався чи працював неповнолітній, а в разі потреби й інші організації. Суд вправі викликати в судове засідання представників цих організацій, а також представників громадських організацій за місцем роботи батьків, опікуна або піклувальника підсудного.

Представники зазначених організацій мають право бути присутніми в залі судового засідання і з дозволу суду дають пояснення. В необхідних випадках вони можуть бути допитані як свідки.

(Стаття 443 із змінами, внесеними згідно з Указом ПВР N 6834-X від 16.04.84)

Стаття 444. Видалення неповнолітнього підсудного з залу судового засідання

Суд, вислухавши думку захисника і законного представника підсудного та прокурора, вправі своєю ухвалою видалити неповнолітнього з залу судового засідання на час дослідження обставин, що можуть негативно вплинути на неповнолітнього. Якщо обставини, які досліджувалися у відсутності неповнолітнього підсудного, пов'язані з його обвинуваченням, головуючий повідомляє про них підсудного після повернення його до залу судового засідання.

(Стаття 444 із змінами, внесеними згідно із Законом N 2857-XII від 15.12.92)

Стаття 445. Питання, що вирішуються судом при постановленні вироку

При постановленні вироку, крім питань, зазначених у статті 324 цього Кодексу, суд зобов'язаний в разі звільнення неповнолітнього від відбування покарання з випробуванням чи

застосування до нього покарання, не зв'язаного з позбавленням волі, обговорити питання про необхідність призначення неповнолітньому громадського вихователя.

(Стаття 445 із змінами, внесеними згідно з Указами ПВР N 1851-IX від 23.03.77, N 6834-X від 16.04.84, в редакції Закону N 2670-III від 12.07.2001)

Стаття 446. Зміст вироку

У вироку в справі неповнолітнього, крім даних, передбачених статтями 333, 334 і 335 цього Кодексу, повинно бути зазначено:

у мотивувальній частині — підстави, з яких суд вважає необхідним призначення громадського вихователя;

у резолютивній частині — про необхідність призначення громадського вихователя у випадках застосування покарання, не зв'язаного з позбавленням волі, або звільнення від покарання з випробуванням відповідно до статті 104 Кримінального кодексу України.

(Стаття 446 із змінами, внесеними згідно з Указами ПВР N 1851-IX від 23.03.77, N 6834-X від 16.04.84, Законом N 2670-III від 12.07.2001)

(Статтю 446-1 виключено на підставі Указу ПВР N 6834-X (6834-10) від 16.04.84)

Стаття 447. Порядок застосування до неповнолітнього примусових заходів виховного характеру

Коли суд при розгляді кримінальної справи, що надійшла з обвинувальним висновком, прийде до висновку про можливість виправлення неповнолітнього, який вчинив злочин невеликої або середньої тяжкості, без застосування кримінального покарання, він виносить ухвалу, а суддя — постанову про закриття кримінальної справи і вирішує питання про застосування до неповнолітнього одного з примусових заходів виховного характеру, передбачених частиною другою статті 105 Кримінального кодексу України.

Справу, що надійшла до суду від прокурора в порядку, передбаченому статтею 7-3 або 9 цього Кодексу, народний суддя або голова суду, якщо він згоден з рішенням, прийнятим слідчим або прокурором, призначає до розгляду в судовому засіданні у строк не пізніше десяти днів, а в разі незгоди — повертає прокурору мотивованою постановою.

Розгляд справ, зазначених у частині другій цієї статті, провадиться у відкритому судовому засіданні з обов'язковою участю прокурора і захисника. При цьому заслуховуються пояснення неповнолітнього, його законного представника, перевіряються докази, які доводять або спростовують вчинення даною особою суспільно небезпечного діяння, а також перевіряються інші обставини, які мають істотне значення для вирішення питання про застосування примусового заходу виховного характеру. Під час розгляду справи ведеться протокол судового засідання. Після закінчення судової перевірки справи свої думки висловлюють прокурор, потім захисник.

В разі наявності достатніх підстав вважати, що особа, яка підлягає за ухвалою суду направленню до спеціального навчально-виховного закладу, буде займатися протиправною діяльністю, а також з метою забезпечення виконання своєї ухвали суд вправі тимчасово, строком до 30 діб, помістити цю особу у приймальник-розподільник для неповнолітніх, який доставляє її до спеціального навчально-виховного закладу.

(Стаття 447 із змінами, внесеними згідно із Законами N 2464-XII від 17.06.92, N 3787-XII від 23.12.93, N 2670-III від 12.07.2001)

Стаття 448. Питання, які підлягають вирішенню судом у справах про застосування примусових заходів виховного характеру

Заслухавши у судовому засіданні думки прокурора і захисника щодо справи, яка надійшла згідно з пунктом 1 статті 232-1 цього Кодексу, суд виходить у нарадчу кімнату для винесення ухвали або постанови, де вирішує такі питання:

- 1) чи мало місце суспільно небезпечне діяння, з приводу якого провадилося досудове слідство;
- 2) чи винна у цьому діянні особа, щодо якої розглядається справа;
- 3) який саме примусовий захід виховного характеру з передбачених частиною другою статті 105 Кримінального кодексу України має бути застосовано до цієї особи.

За результатами розгляду цих справ суд виносить ухвалу.

(Кодекс доповнено статтею 448 згідно із Законом N 3787-XII від 23.12.93, із змінами, внесеними згідно із Законом N 2670-III від 12.07.2001)

Стаття 449. Оскарження ухвали, постанови суду про застосування примусових заходів виховного характеру або внесення на неї подання прокурора

На ухвалу, постанову винесену судом у порядку, передбаченому статтями 447 і 448 цього Кодексу, може бути подано апеляційну скаргу або внесено апеляційне подання прокурора у загальному порядку.

(Кодекс доповнено статтею 449 згідно із Законом N 3787-XII від 23.12.93, із змінами, внесеними згідно із Законами N 2533-III від 21.06.2001 – набуває чинності з 29.06.2001, N 2670-III від 12.07.2001)

(ст.1 - ст.93-1 (1001-05)
(ст.94 - ст.236-6 (1002-05)